

1910 - „Sin Po” - 1935.

EEN kwart eeuw geleden op 1 October 1910 verscheen te Batavia het eerste nummer van het weekblad *Sin Po* op slecht papier gedrukt met nog slechtere illustraties en in een omslag van een soort boterhammenpapier gehuld.

Uit dit weekblaadje is in 25 jaren de *Sin Po* organisatie gegroeid en wat de *Sin Po* voor de ontwikkeling der Chineesche journalistiek in deze gewesten beteekent hoeven wij hier niet uitvoerig te schetsen; deze taak kunnen wij met een gerust hart aan den toekomstigen historicus over laten.

Als niet komt tot iet, dan is 't allemans verdriet, zegt het spreekwoord en daar de *Sin Po* steeds heeft getracht „to serve not to please the world”, was het aantal invloedrijke personen en groepen, die ons niet bijzonder welgezind waren, groot.

Op twee onzer redacteuren is een aanslag gepleegd door een huurling, meerdere aanslagen zijn beraamd doch niet uitgevoerd (een journalist hoort, ziet, ruikt en weet nu eenmaal haast alles!) terwijl ons kantoor eens door tegenstanders diep in den nacht met teer en roode (Japansche!) verf is besmeurd.

De aanvallen op papier tellen wij als krantenman natuurlijk niet mee want het papier is geduldig en de waarheid eveneens; ook zij kan wachten op haar tijd. Bovendien al is de leugen nog zoo snel, de *Sin Po* persen achterhalen haar wel.

Doch ondanks tegenstand, boycot, al of niet uitgevoerde aanslagen, onze groei is gestadig, wel een bewijs, dat hoe groot de tegenstand van zekere groepen ook mocht zijn, een nog belangrijker aantal categorieën met ons meevoelt en meewerkt.

Het weekblad *Sin Po*, dat eerst bij drukkerij Kho Tjeng Bie werd gedrukt, kreeg spoedig een eigen drukkerij in een oud-Hollandsch huisje, dat thans nog staat aan de Asemkade in de oude stad.

Op 10 October 1911 brak in China de Groote Revolutie uit en

eenige maanden daarna, op 1 April 1912 werd het weekblad *Sin Po* in een dagblad omgezet met J. R. Razoux Kuhr als hoofdredacteur. Dat aan dezen gewezen B. B. ambtenaar de leiding van een nationalistisch dagblad werd toevertrouwd teekende wel onze hulpeloosheid en gebrek aan zelfvertrouwen in die dagen.

De kleine drukkerij werd omgezet in een N. V. met een maatschappelijk kapitaal van f 100.000, welk bedrag in 1922 tot f 300.000 werd verhoogd.

Razoux Kuhr bleef niet zeer lang aan de *Sin Po* verbonden, want in 1916 werd hij vervangen door Kwee Hing Tjiaat en toen deze in 1919 naar Europa vertrok, werd Tjoe Bou San zijn plaatsvervanger.

De heer Tjoe was tot zijn dood in 1925 directeur-hoofdredacteur van ons blad; zijn opvolger als hoofdredacteur is Kwee Kek Beng en als directeur Ang Jan Goan, welke functies tot op heden door dezelfde personen worden vervuld.

Dat een Chineesch dagblad tien achtereenvolgende jaren onder dezelfde journalistieke en admini-

stratieve leiding staat is vermeldenswaard, omdat in de Chineesche pers hiertelende mutaties veelvuldig voorkomen.

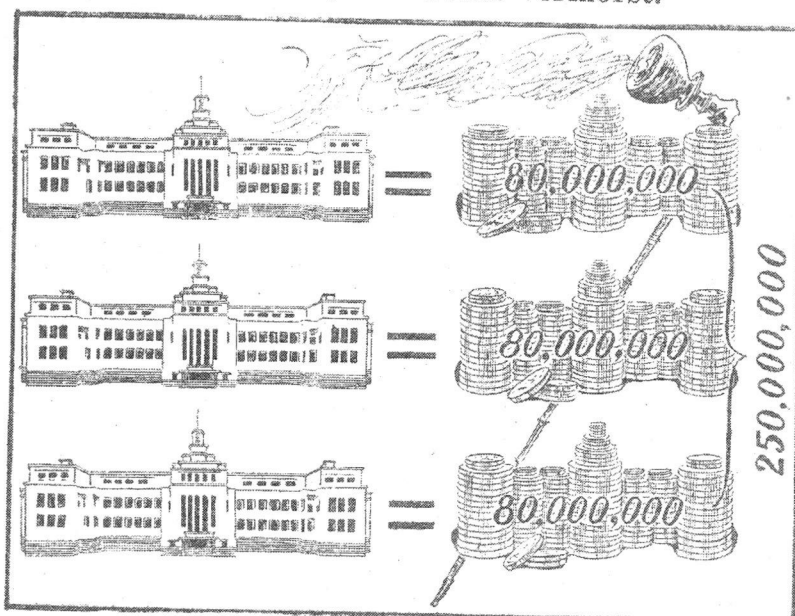
Op 12 Februari 1921, op den herdenkingsdag van de Vereeniging van Noord- en Zuid-China, verliet het eerste nummer van de Chineesche editie van de *Sin Po* onze persen, zoodat van af dien datum ons blad zoowel de Maleisch als de Chineesch lezende bevolking bereikt.

In 1923 geeft de *Sin Po* als „Dritte im Bunde” ook een weekblad uit zoodat het oude weekblad als het ware is herboren; van af Augustus 1934 verschijnt het met Maleische en Hollandsche tekst, zoodat ook de Hollandsch lezenden binnen onzen lezerskring worden getrokken.

In 1927 zag *De Chineesche Revue*, een driemaandelijksch tijdschrift, bij ons het licht; hoewel dit tijdschrift slechts drie jaren heeft bestaan, zijn „de wetenschappelijke en artistieke resultaten” volgens Henri Borel „zeer groot geweest.”

De Locomotief van 17 Januari 1927, schreef over deze *Sin Po*-uitgave, „dat de Chineesche bewe-

Wat aan opium wordt vermorst.

Wat de Chineesche bevolking in Indië alleen in een tiental jaren aan opium vermorst staat gelijk aan meer dan drie maal het totale maatschappelijke kapitaal van de Ned. Handel Mij. (f 80.000.000).

Spotprent uit de „Sin Po” van 22 April 1933.

ging met deze „Revue” een waar- dig orgaan verkreeg”, terwijl *De Courant* van 21 Januari haar als „een mijlpaal in de ontwikkelings- geschiedenis van de Chineesche pers in Indie” beschouwde. *Het Indische Volk* van 11 April 1927 en de *Bintang Timoer* van 20 Ja- nuari 1927 stelden *De Chineesche Revue* aan het Indonesische volk zelfs tot voorbeeld.

Van af het begin heeft de *Sin Po* veel steun ondervonden vooral van de zijde der jongeren.

De thans zoo bekende redacteur van *The People's Tribune* te Shang- hai, tevens uitgever van de over- bekende „China to day series” en schrijver van „China in revolt” en andere werken over China, Mr. Tang Leang Li was correspondent van de *Sin Po* te Londen.

In menig opzicht is de *Sin Po* pion- nier en recordhouder ook buiten het eigenlijke gebied der journa- listiek.

Zoo is de *Sin Po* uitgeefster van het eerste dagblad in Chineesche karakters op Java, van het eerste werk in het Nederlandsch over de Chineesche geschiedenis en over den bekenden Chineeschen dichter Li Tai Po; het hoogste dividend ooit door een Chineesch krantenbedrijf hier uitgekeerd en de grootste op laag ooit door een Chineesche krant in Indonesie bereikt zijn records die op haar naam staan.

De eerste Chineesche krant in deze gewesten met een eigen zin- cografische inrichting, die ook kleurendrukclisches vervaardigt is de *Sin Po*, die ook het eerste Chi- neesche dagblad is met een eigen vast verbonden caricaturist.

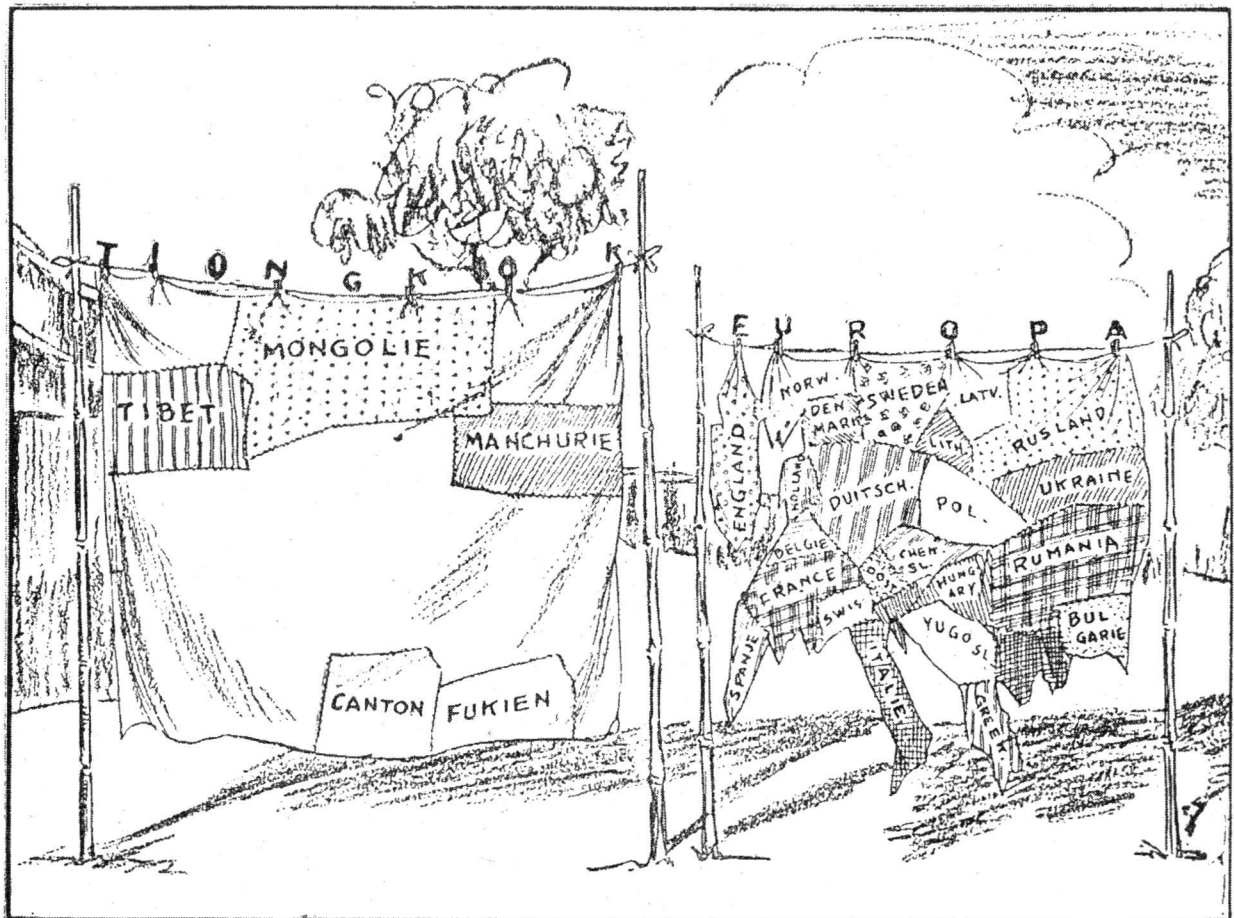
Toen het vraagstuk betreffen- de het Nederlandsche onder- daanschap voor de hiergeboren Chineezzen actueel werd, hield de *Sin Po* een plebisciet en niet min- der dan 28.789 gezinshoofden ble- ken toen tegen het Nederlandsche

en voor het Chineesche onderdaan- schap te zijn. Nooit voor of na dien hebben zooveel Chineezzen in dit land zich zoo duidelijk uitgespro- ken als bij dit *Sin Po*-referendum.

In verband met de groote kin- dersterfte veroorzaakt door stuipen onder de Chineezzen, schreef de *Sin Po* in 1933 een prijsvraag uit voor de beste verhandeling over deze ziekte; een bedrag van f 1000 werd hier voor beschikbaar ge- steld.

Dit is de eerste prijsvraag in ver- band met een volksziekte uitge- schreven door een dagblad hier te lande. Aan Dr. Verhaart, Dr. Kwa Tjoan Sioe en Prof. de Langen is het gelukt een der hoofdoorzaken van de ziekte op te sporen, n.l. loodhoudende bedakpoeder. Deze geneesheeren hebben het bedrag echter niet willen accepteren, doch het weer beschikbaar gesteld voor een ander onderzoek, n.l. be- treffende het voorkomen van tu-

De Chineesche „lappendeken” en de Europeesche.....

Spotprent uit de „Sin Po” van 16 December 1933.

berculose onder Chineesche kinderen.

Ook bij geldinzamelingen voor het een of ander liefdadig doel breekt de *Sin Po* onder alle dagbladen hier alle records. Voor het Jang Seng Ie hospitaal te Batavia, dat zonder onderscheid van ras, hulp biedt is door tusschenkomst van de *Sin Po* f 14.000 verzameld, of meer dan alle andere Chineesche bladen bij elkaar.

Voor het Shanghaifonds kreeg ons blad f 60.000 en voor het Chineesche Roode Kruisfonds zelfs f 203.000 in een ommezien van tijd!

Dit is een record wellicht niet onder Chineesche kranten alleen in Indonesie! Ook voor de slachtoffers van overstromingen is het door de *Sin Po* bijeenverzamelde bedrag van alle bladen steeds verreweg het hoogste.

De *Sin Po* is ook het eerste Chineesche blad, dat geregeld nieuw-

jaarsnummers laat verschijnen en frappant is het verschil tusschen een nieuwjaarsnummer van de *Sin Po* van 2 Februari 1924 en dat van 30 Januari 1932. Het tijdsverschil is 8 jaar, doch ziehier het verschil in inhoud: het nummer van 1924 bestond uit 24 bladzijden met 18 plaatjes, doch dat van 1932 is een boekdeel van 294 bladzijden met 220 illustraties, waaronder een groot aantal in kleurendruk.

Ook op het gebied der persdelicten spant de *Sin Po* wellicht de kroon, althans in 1924 kreeg ons blad ongeveer een half dozijn persdelicten tegelijk.

Zelfs in zake de contingentteering van Japansche goederen waren wij door onze boycot-actie de pioniers, doch evenals vele anderen, die hun tijd ver vooruit zijn, werden wij slachtoffer van onze verziendheid. Bijna werden wij in preventieve hechtenis gesteld, toen wij wat al

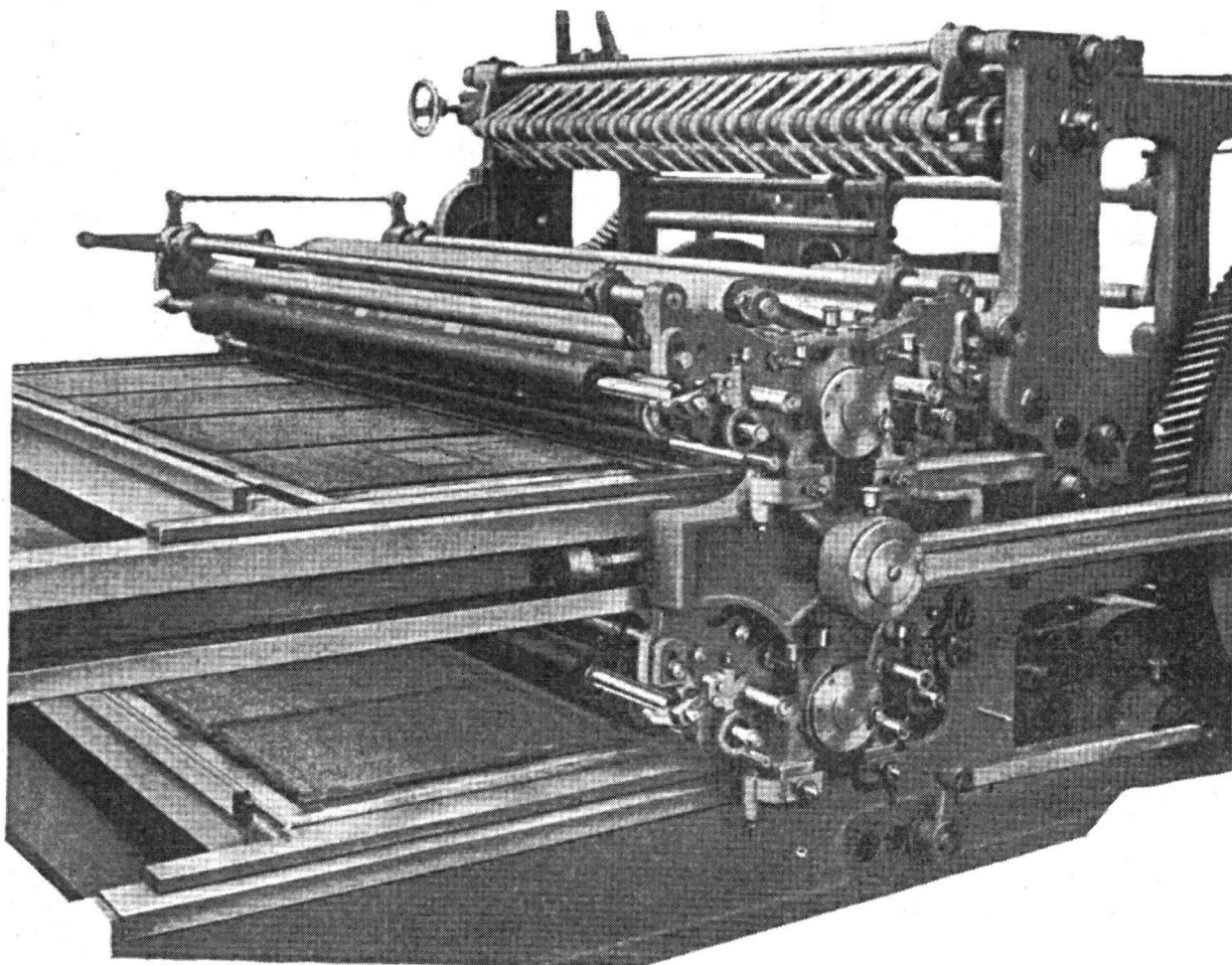
te ijverig en al te vroeg tot die contingentteering aanspoorden. Indien wij thans de bandjir van Japansche waren konden stuiten, zou men ons wellicht wat graag decoreren.

Allerlei beweringen zijn gemakkelijk, doch wij gelooven in alle bescheidenheid niet dat een ander Chineesch dagblad op een reeks feiten als het bovenstaande zal kunnen wijzen.

Onze „Djamblang kotjok“-rubriek, onze Put On-serie en in de advertentiekolommen onze „Tja-be-rawit“ genieten een zoo groote populariteit dat een zeer groot aantal bladen ze heeft nagevolgd zooals men trouwens ook in menig ander opzicht de *Sin Po* heeft trachten na te bootsen.

Met het bovenstaande moeten wij volstaan, omdat wij anders vreezen, dat ons Gedenkboek veel te dik zal worden.

Onze „Duplex“.

Met een capaciteit van 5000 à 6000 bladen per uur.

Een stukje Indo-Chineesche Cultuurgeschiedenis.

door :

DR. IR. THUNG TJENG HIANG, Klaten.

HET verzoek van den Heer Kwee Kek Beng om voor het gedenkschrift van de *Sin Po* een artikel te schrijven hoop ik te kunnen benutten om enkele hoofdmomenten der Chineesche vestiging in deze landen gedurende de laatste decennia naar voren te halen. Gezien het groote werkzame aandeel, dat de *Sin Po* in de ontwikkeling onzer samenleving heeft gehad, is hier thans voor het gedenkschrift alle reden toe.

Persoonlijk ben ik er slechts schoorvoetend toe overgegaan te pogen een korte proeve te geven van een cultuurschets betreffende de geschiedenis onzer groep. Immers wie, zooals ik, behalve in de jeugdbeweging, praktisch geen deelname heeft in het werken en streven der Chineesche samenleving, heeft geen recht van spreken.

Doch aangezien het thans tot mij gericht verzoek voor de *Sin Po* te schrijven niet het eerste is, wil ik mij niet wederom onttrekken aan medewerking. Bovendien wil ik deze gelegenheid aanvaarden om van mijn meeleven in onze Indo-Chineesche geestelijke processen blijk te geven, daarbij gedreven door de overtuiging, dat waar-schijnlijk ook buitenstaanders — wat betreft het eigenlijke maatschappelijk werken in de betreffende groep — opmerkingen kunnen maken, die eenige reden van bestaan hebben. Zij kunnen toch buiten de partijen staande op sommige punten een objectiever oordeel uitspreken dan strijdende partijtieden.

Overzien wij de huidige Chineesche maatschappij, dan komt het ons verwonderlijk kort geleden voor, dat er een tijd was, dat in het koor der Indonesische samenleving de Chineezzen als een quantité négligeable werden beschouwd; over hen werd beschikt zonder rekening te houden met hun belangen.

Ze werden beschouwd als het

object ter verschaffing van meerdere inkomsten zoowel uit fiscaal oogpunt als van uit het standpunt der vrije intellectuele beroepen, die vrijwel uitsluitend door Europeanen werden vervuld.

Een sociaal zeer weinig benijdenswaardige positie namen zij in, door wijken- en passendwang gespeend van vrijheidsrechten en van mogelijkheden om onderwijs te genieten en tot geestelijke ont-plooiing te komen.

Een nationalistische opleving van de landen van Oost Azië door de overwinning van Japan als Aziatisch land op Rusland, een Europeesche mogendheid, vond ook bij de Chineezzen in Indonesië weerklink. Een nationaal ontwaken trad ook bij dezen in; actie werd gevoerd voor meerdere bewegingsvrijheid, voor sociale rechten en voor onderwijs. Het ontstaan van de Tiong Hwa Hwee Koan-Scholen is van dien datum. Inderdaad werden de bewegingen met successen beloond.

Het was dus een uitsluitend sociale strijd, die gestreden werd door de intelligentsia tegen de overheid en tegen de heerschende mentaliteit der toonaangevende Europeesche bevolkingsgroep. De intelligentsia werd in dien tijd vrijwel uitsluitend gevormd door journalisten. De neerslag van deze op nationalistische aspiraties gebaseerde actie vond men jaren later terug in de jeugd- en studentenbewegingen op Java en in Holland. Doch thans wendde de strijd zich naar eigen boezem. Een geestelijk ontwaken kwam in deze kringen op. Men begon zich af te vragen hoe de moreele en geestelijke stand der eigen samenleving was. De Chineesche studenten in Holland, vereenigd in de Chung Hwa Hui wierpen vragen op betreffende de positie van de Chineesche vrouw, de Chineesche cultuur, de inhoud der religieuze opvattingen, de op-

voeding van de Chineesche jeugd, en andere aanverwante problemen. De leerlingen der middelbare scholen op Java kregen dezelfde belangstelling; ook zij ageerden tegen moreele misstanden in eigen kring. Het dobbelkwaad bracht vele gemoederen tot actie; de vrijheid van het huwelijk ging zeer velen ter harte; de geestelijke ont-plooiing van het Chineesche meisje werd gepropageerd.

Dit alles is alweer bijna een kwart eeuw geleden; maar gezien de radicale veranderingen, die in dien tijd zijn ontstaan, is dit zeer zeker verwonderlijk kort geleden te noemen.

Cultuurgoederen, die vroeger nog toekomstwensen vormden, zijn thans algemeen goed geworden. De betere positie van de Chineesche vrouw, de opvoeding van de jeugd, de bestrijding van moreele misstanden, de vrijheid van het huwelijk, deze punten vormen heden ten dage door niemand meer betwiste vanzelfsprekendheden. De mogelijkheden om onderwijs te genieten zijn er, vergeleken bij vroegere jaren, te over. Europeesche cultuurbegrippen zijn een essentieel deel geworden van den dagelijken gedachtengang der Indo-Chineesche bevolkingsgroep.

Deze betrekkelijk snelle veranderingen, waaraan een belangrijke stijging der algeheele maatschappelijke positie gepaard is gegaan, wijzen op het volgende: De afgelegde ontwikkeling is niet alleen de vrucht van eigen pogen geweest. Wat zich bij de Chineezzen in Indonesië in deze eeuw heeft afgespeeld, is een onderdeel van een groot wereldproces n. l. de aanraking van Oost en West. Mutatis mutandis zal men hetzelfde onder meer ook bij de Indonesische bevolkingsgroepen kunnen aanwijzen.

Cultureel gezien zou men het doorloopen proces als volgt kunnen samenvatten: In een gesloten sa-

menleving, waar de krachten der oe-hao- en poet-hao-begrippen, de Confucianistische deugd, de patriarchale macht, de vooroudervereering, de vrouwelijke onderworpenheid nog heerschten, kwamen Europeesche begrippen binnen. De Europeesch kritische geest plantte zich bij de leden der Chineesche samenleving voort; gedachten van vrijheid en van individualisme, van eigen lotsbestemming en van opbouw van eigen toekomst ondermijnden de grondslagen van het Chineesche cultuurgebouw. Tegenover de patriachaalpantheistische mystiek kwam het schelle licht van de Aufklärung te staan.

Geen toeval is het dan ook geweest, dat de voorloppers der veranderingen in de Indo-Chineesche samenleving de Europeesch geschoolden zijn geweest. Met het bovenstaande zijn 3 ontwikkelingsmomenten onzer bevolkingsgroep naar voren gebracht.

1e. de verovering der sociale rechten, 2e hervormingen in eigen boezem, 3e. de volledige doordringing der Westersche cultuuroederen.

Voortgestuwd door nationalistische stroomingen na den Japansch-Russischen oorlog was de gevoerde actie gedurende de eerstgenoemde periode uitsluitend gericht op uitwendige rechtvaardiging; ze was bedoeld tegen de overheerschende buitenwereld. In de tweede periode werden de eigen maatschappelijke toestanden belicht; de dragers der hervormende gedachten stonden met hun intellectuele beschouwingen op Westerschen bodem. De richtlijnen van de gewenschte ontwikkeling betroffen globaal genomen nog slechts eigen sociale hervormingen; een hervorming der innerlijke levensvisie werd hierbij niet bedacht.

De derde, thans heerschende, periode zal blijken een appèl te zullen worden op verinnerlijking. De gehanteerde geestelijke wapens hebben dus den volgenden merkwaardigen weg afgelegd; na de strijd op de buitenvelden zijn ze gekomen tot de peripherie om zich

nu ten slotte te keeren tot eigen huis.

Wat toch is thans de zaak? De Europeesche begrippen, die de nationalistische stroomingen doen geboren worden, die de hervormingen hebben doen rijpen en die op uiterlijke gebieden welvaart en hygiëne hebben willen beoogen, deze zelfde begrippen hebben de Indo-Chineezzen ontworteld uit hun verzeekenden cultureelen bodem. Op geestelijk gebied zijn zij door de nieuwe ideeën komen te staan op vreemden grond. Het dreigend lot van cultureel „Heimatslosen” hangt hen boven het hoofd. Het doorloopen proces is in vele opzichten een innerlijke bevrijding geweest. De vaak knellende banden van traditie en conventie, de druk van geestelijke dufheid, de gebondenheid aan godsdienstige opvattingen, deze zijn alle losgewerkt om de individuen ieder op eigen beenen te doen staan. Doch innerlijke bevrijding eischt tegelijk ook innerlijke vervulling. Het is thans de opgave van onze tegenwoordige generatie deze vervulling waar te maken. Te licht mag men deze taak niet opvatten. Het gaat er om inhoud te geven aan het op zichzelf aangewezen gemoed van onze groep. Het vroegere familiesysteem met zijn fijnafgestemd hiërarchisch levensgevoel en zijn cosmologischen levensopbouw is ons ontvallen en in het kille rationalistische geesteslicht van Westerschen bron staan wij onwennig; geen antwoord kunnende geven op de hoogste vragen des levens.

De klanken, die wij hier en daar kunnen beluisteren en die een antwoord op deze vragen trachten te geven, zijn vaak te spoedig gereed met hun oplossingen. Zoo wordt vaak „het Chineesch zijn” gepropageerd als remedie voor onze geestelijke nooden. Zonder twijfel ligt dit voor de hand en is dit als politieke leuze waarschijnlijk één der waardigste. Doch ontleden wij den inhoud hiervan, dan komen wij tot het beseft, dat dit nagenoeg niets aanbiedt. Immers „het Chineesch zijn” in deze landen is juist datgene, wat naar alle kanten even onwezenlijk is als begrip. Om

ons slechts tot een voorbeeld te bepalen: de taal zou het Chineesch moeten zijn. Een Chineesche omgans en schrijftaal kan in een door het Hollandsch en het Maleisch gedragen milieu moeilijk een voor alle lagen onzer Indo-Chineesche samenleving bloeiende taal worden, waarin het lief en leed van allen dag zijn uiting kan vinden. Het Maleisch en het Javaansch en in den laatsten tijd vooral ook hoe langer hoe meer het Hollandsch, zijn voor deze generatie de vertolkingsmiddelen van wat het gemoed beweegt. Zonder twijfel kan, voor wie daartoe de gelegenheid is geboden, het bestudeeren van het Chineesch niet anders dan sterk aangeraden worden voor de verrijking des geestes. Immers zijn horizons zullen hierdoor verwijd worden en zijn geestelijke aanraking met het stamland gemakkelijker worden. Doch dat uit deze bestudeering een zegenbrengende opbloei van het Chineesch-zijn zal komen, mag voorspands niet verwacht worden. Dit alles nog afgezien van de vraag welke der Chineesche talen gepropageerd dient te worden.

Andere belichamingen van het Chineesch-zijn, zooals de moreele en cultureele grondslagen van het Chineesch denken, zullen blijken slechts indirect van belang te zijn voor een beantwoording onzer geestelijke vragen in dezen tijd.

Voor het juiste begrip van den samenhang der vragen is inderdaad de kennis dezer Chineesche denk-grondslagen onontbeerlijk. Daarom zal de bestudeering hiervan door cultuur-instituten voor ons noodzakelijk blijken. Maar voor ons leven van elken dag en de wezenlijke oplossingen onzer problemen hebben wij, eenzamen in een kenteringstijd, uitsluitend met onszelf te rade te gaan. Zonder twijfel vereischen deze punten een uitvoeriger uiteenzetting; elders hoop ik hiertoe te kunnen komen.

Een andere vaak gehoorde stem om in onzen crisis-nood antwoord te brengen, is de wensch om ook voor onze groep een leider met dictatoriale macht te zien ontstaan.

Deze door kracht-verlangens ingegeven wensch bewijst wel de labiliteit van onze huidige geestesconstellatie; zoo snel als men zich gewonnen kan geven aan ideeën, die de antipode vormen van het Chineesche wezen. Van een van boven door een dictator opgelegde discipline wordt heil verwacht voor een cultureele worsteling, waarin onze samenleving door de botsing van Oost en West is geraakt.

Van dieper inzicht zou het getuigd hebben indien geroepen werd om zelf-discipline, om een tucht, die een ieder onzer zichzelf vrijwillig oplegde in zijn maatschappelijk werken en in zijn sociaal denken. Een vorming tot karakterrijpheid en verantwoordelijkheidsbesef in dezen is voor onze huidige maatschappij geen overbodige luxe; een grootscher met elkaar samenleven zou dan aan onze groep zeker beschoren zijn.

Samenvattende zij opgemerkt: Dat behalve de sociale ook de geestelijke vrijwording als oogst der afgeloopen decennia valt te constateeren, geeft den Indo-Chinees reden tot dankbaarheid en tot hoop. Tot dankbaarheid, omdat hij in de meest directe betrekking heeft gestaan tot de grootsche, hoewel vaak smartelijke worsteling der Oostersche en Westersche gedachtenwerelden.

Tot hoop, omdat hij zijn gemoed krachtig genoeg heeft bevonden om uit deze worsteling het schoonste te kunnen puren wat strijd bieden kan: geestelijke vrijwording.

Maar schrijnend komt thans de noodzaak naar voren: den inhoud te vinden voor de hoogste vragen van het Indo-Chineesch geestelijk leven. Deze bekroning van het zoeken en streven van elke generatie weer opnieuw is in wezen de eenige rechtvaardiging van haar bestaan in den loop der geslachten.

In de vernieuwde verhoudingen ijvere men thans voor een positief innerlijk bezit met als grondslag den ethischen imperatief.

Zoutkorreltjes.

(Uit het weekblad „Sin Po” — Hollandsch supplement).

MEN wil hier het bonnenstelsel afschaffen, doch dit gaat moeilijk, omdat bonnen blijkbaar tot de bon ton behoort.

De commissie v. h. strafprocesrecht kwam weer met „voorstellen”.

Als men maar niet meent, dat voorstellen allen achterstelling kunnen doen verdwijnen.

In de Haagsche Post lezen wij een artikel met het opschrift „Gaet Europa naar de Maan?”

In elk geval gaat het waarschijnlijk eerst naar..... Mars.

De Italiaansche zwarthemden krijgen het met de Ethiopiërs te kwaad. Hier is het zwarte hemd nader dan het zwarte gezicht.

Men sprak vroeger van Hare Koninklijke Hoogheid de Vrouw; in verband met de steeds luchtiger wordende kleeding van het schoone geslacht, heeft de vrouw thans meer dan ooit recht op den titel van Hare Doorluchtigheid.

Lee Wai Tong heeft met zijn team het Europeesche elftal te Shanghai met 10 — 0 verslagen; dat is eerst recht een 100% overwinning.

De kruiser „Sumatra” moet telkens dokken. Het belastingbetalende publiek ook.

De Hollandsche fossielenjager Van Stein Callenfels dacht dat hij nog steeds op Chineesche deskundigen van onzen tijd mocht neer zien. Hij is blijkbaar gewoon alles ante diluviaansch op te vatten.

Nieuwe hoop is gewekt bij de Habsburgeres en als ze inderdaad terug geroepen worden, zullen ze wel tot Weenens toe bewogen zijn.

Om de marionetten-keizer Puyi naar Japan te vervoeren heeft men 4 oorlogsschepen nodig. Voorwaar

de zwaarste marionet in de wereld-geschiedenis.

Op de boekenverduut van de Weeskamer te Batavia kan men voor een prikje het „zeer geheime” rapport van het kantoor v. Chineesche zaken over Chineesche verenigingen, krijgen.

De Weeskamer stelt officiële waarheden dus blijkbaar niet op al te hoogen prijs.

Miss Batten, de bekende vliegster, heeft herhaaldelijk pech gehad. Doch zij is Batten, not be a t e n.

Drie Chineesche Batavianen krijgen plaats in den Volksraad; wie een Volksraadszetel begeert doet daarom goed zoo spoedig mogelijk naar Batavia te verhuizen. Want de regeering prefers B.....atavians

Japan biedt zich aan als bondgenoot van China onder voorwaarde dat Japan China zal beschermen tegen aanvallen van een derde mogendheid; van aanvallen van de tweede betrokken mogendheid of Japan sendiri wordt niet gerept.

Japanneezen zoeken hier tot in Bantam naar olie; stoken is voor de heeren blijkbaar een groote behoefte.

In October van dit jaar vierten drie kranten de *Sin Po*, *Darmokondo* en *Soeara Oemoem* hun jubileum. *Wijnmaand* heeft dus ook in dit opzicht veel met *per-sen* te maken.

ER VLAK NAAST.

In „Das unruhige Asien” noemt Arthur Holitscher China het „Erennpunkt eines neuen Welt-geschehens.”

Dit kwam ook onder de oogen van een ezel en deze trekt zijn ooren op en zegt: „Ach wat China! Het is beter dat ik enkel op mijn beide ooren aandacht scheek, want die zijn ten minste er vlak naast!” (Weekblad *Sin Po* van 11 Aug. 1934).

Een kleine bloemlezing van wat anderen over ons zeggen.

DOET volkskracht groeien" (充實民力 Chung Sze Min Li) — Wang Ching Wei, President v. d. Executive Yuan in zijn Gelukwensch ter gelegenheid van ons jubileum.

Ex-Resident van Batavia Willemse over onze „Djamblang kottok" rubriek: „Dit wordt door duizenden en duizenden gelezen!" (Dit ongedachte compliment kregen wij, toen wij nota bene op het stoepje werden geroepen).

Het *Bataviaasch Nieuwsblad* van 9 Febr. 1935 over ons nieuwjaarsnummer: „Het is een magazine op fraai glanzend papier, honderden pagina's dik, verlucht met talloze goede fotografieën en platen in kleurendruk en het geheel doet niet

onder voor het beste dat het buitenland ons op dit gebied geeft..... Dit nummer zal menigeen, van welken landaard ook, eenige prettige uren kunnen bezorgen".

De *Java Bode* van 7 Febr. 1935 over hetzelfde: „Het is een uitstekende proeve van hetgeen op dit gebied ook door de Chineesch-Maleische Pers kan worden gepresteerd".

De *Indische Gids* van Mei 1935 over ons jongste nieuwjaarsnummer: „Een inhoud van groote verscheidenheid en op behoorlijk peil staande, wat een goeden indruk geeft van het lezende publiek".

Het *Alg. Ind. Dagblad* van 3 Febr.

1932 schreef over het *Sin Po*-nieuwjaarsnummer van dat jaar: „Uitstekend verzorgd als zij is, kunnen wij deze uitgave niet anders dan roemen. Een zeer groot deel van den inhoud is met zorg samengesteld en vooral de groote verscheidenheid van illustraties houdt lang den lezer geboeid".

De heer H. M. de Vries (gewezen hoofdredacteur v. d. *Java Bode*) in een schrijven (van 28 Mei, 1934) aan den leider van ons blad: „Tot in de verste uithoeken van Java wordt Uw journalistieke arbeid gevolgd en gewaardeerd en Gy geniet een populariteit welke iedere Nederlandsche confrère U benijden kan; ik kon dit persoonlijk constateeren bij mijn reizen door Indie".

Contingenteering.

Nederland tot Japan: „Niet de deur is te klein, maar je rommel is te groot!" (Spotprent uit de „Sin Po" van 10 Maart 1934).

Dr. Thung Tjeng Hiang schrijft in *Chung Hwa Hui Tsa Chih* (Jaarg. V, No. 3): „De Chineesche samenleving, althans voor een deel, durft zich zelf te zijn wat herhaaldelijk o.a. blijkt uit het werken van de *Sin Po*” (p. 113).

Vernon Nash (Director v. d. School of Journalism, Yenching University, Peiping), schrijft in het te New York verschijnende vaktijdschrift *Editor & Publisher. The Fourth Estate* (12 Juli, 1930): „The *Sin Po*, the leading Chinese paper of Java is published in Batavia. Its principal edition is in Romanized Malay, but it also has a thriving daily edition in the Chinese character”.

De *Preanger Post* van 20 Jan. 1927 zegt over *De Chineesche Revue* o.m. het volgende:

„Wij begroeten de verschijning van het Chineesche periodiek met vreugde en met sympathie. Met vreugde, omdat het getuigenis aflegt van het hooge intellectueele peil, waartoe onze Chineesche landgenooten zich reeds hebben opgewerkt; met sympathie, omdat zij een bewijs te meer is voor de juistheid onzer meening dat de Chineezzen in Indië recht hebben op opname in de Europeesche bevolkingsgroep.....”

Dr. E. von Zach, de bekende sinoloog, over hetzelfde tijdschrift:

„Die Redaktion liegt in Händen des durch zahlreiche Beiträge in holländischen Zeitschriften und durch eine sehr lesenswerte „Beknpte Chineesche Geschichte“ bestens bekannten Herrn Kwee Kek Beng, dessen Name allein schon für eine gediegene Auswahl des Stoffes und eine weitgehende Befriedigung aller Ansprüche des Leserkreises bürgt” (*Deutsche Wacht*, Febr. 1927).

Henri Borel zegt hieromtrent:

„De *Chineesche Revue*..... toont door haar inhoud een zeer merkwaardige en gewichtige factor in het leven der Chineezzen in Ned. Indië en ook der algemeene cultuur

in Indië te kunnen worden”. (*Vaderland*, 20 Maart 1927.)

Over één onzer spotprenten leest men in *Het Nieuws v. d. dag* (van 17 Juli 1935):

„Er stond indertijd in een der Chineesch-Maleische bladen (de *Sin Po*) een treffende plaat. Men zag daarop een deur, de toegangspoort van Indië, en daarvoor een Japanner, met op zijn rug een zóo groot pak vol goederen, dat hij niet door de deur kon.

De Japanner: „Uw deur is te klein”.

Antwoord: „Neen, Uw pak barang is te groot.”

Het *Bulletin de la jeunesse Catholique Chinoise* te Leuven (van Febr. 1927) schrijft: „Il faut reconnaître que le *Sin Po* est sous la direction d'hommes très instruits et par conséquent très raisonnables”.

De gewezen Chineesche Consul te Batavia, Mr. Lingoh Wang, later gezant te Madrid, heeft de volgende aardige woordspeling op ons blad gemaakt, die echter door de vertaling verloren gaat:

新 華 僑 耳 目 報 世 界 見 聞

Sin hwa chiao erh mu.
Pao sze kai chien wen.

Of ongeveer: „Oor en oog” van de moderne Overzeesche Chineezzen, verspreidt al wat de wereld ziet en hoort.

HET OPIUMGEVAAR.

Zooals men weet heeft het Indische gouvernement een groote, modern ingerichte opiumfabriek op Salemba (Batavia), die als een bittere ironie staat tusschen het Ziekenhuis van de Stovia en het Pandhuis, terwijl als „Dritte im Bunde” niet ver achter het opiumfabriek-terrein de gebouwen van de Rechtsschool staan en wel met den rug van haar als uit weezin afgewend, want men moge het vervaardigen van dit verderfelijke heulsap door het gouvernement

als een „noodzakelijk kwaad” beschouwen, het is een „kwaad”, dat millioenen guldens in de schatkist brengt en in dergelijke gevallen is het menscheeljk als het luid geldgerinkel, de zwakke stem van het geweten tegen het al of niet noodzakelijke kwaad dreigt te overstemmen.

De opiumfabriek van het gouvernement wordt opgericht, omdat anders de bevolking toch clandestien opium zal schuiven als het gouvernement hen niet in haar „behoeften” voorziet, zegt men.

Doch de consequentie van zulk een rechtvaardiging zou zijn het openen van een gouvernementeele jenever fabriek, omdat anders toch de winsten ten goede komen aan particuliere maatschappijen of het laten drukken van communistische lectuur door de 's Landsdrukkerij ter verspreiding onder „licentiehouders”, omdat anders „toch” propaganda-lectuur van buiten komt.....

Bovendien ligt in een dergelijk argument een soort erkenning van onmacht opgesloten, van onmacht om de opiumsmokkelaars direct met alle middelen, die het gezag ten dienste staan, te bestrijden en deze misdadige smokkelary voor goed den kop in te drukken.

Dit is zeker gemakkelijker gezegd dan gedaan, doch het stemt ongetwijfeld meer overeen met het prestige eener regeering deze misdaad onverzwakt te bestrijden dan te trachten de smokkelaarsbende a. h. w. concurrentie aan te doen door het vervaardigen van gouvernement's opium.

Op deze wijze is de regeering niet vóór alles de krachtige bestrijder van deze misdadige sluikhandel, maar min of meer en geducht concurrent van degenen, die zij behoort te straffen en niet slechts te..... beconcurreren!

Haar prestige zal worden verhoogd als zij niet als een soort mededinger maar als bestrijder der even listige als gewetenlooze bende optreedt (Uit *De Chineesche Revue*, 1 April, 1928. Ook in „Indië en het Opium” opgenomen).

元張舜咨古木飛泉

Poehoen toea dan aer toempa.
Oleh Chang Shun, Tzū, Yuan Dynasty.

Rechtspositie van de gehuwde Chineesche vrouw volgens Staatsblad 1855 no. 79.

door :

MR. KO TJAY SING, Semarang.

P 1 Mei 1919, dus meer dan 16 jaren geleden, trad in werking staatsblad 1917 no. 129, welk een toepasselijk-verklaring inhoudt van nagenoeg het geheele Europeesche burgerlijk en handelsrecht op de Chineezers op Java en Madoera en eenige gewesten daar buiten. 1)

De positie van de gehuwde Chineesche vrouw is daar door radicaal gewijzigd. Wie echter mocht meenen, dat alle gehuwde Chineesche vrouwen thans dezelfde rechtspositie innemen als de Europeesche, dwaalt ten eenen male.

Het doel van dit artikel is een schets te geven van de vermogensrechtelijke positie, in het bijzonder van de positie in het huwelijks-goederenrecht van die Chineesche vrouwen, die gehuwd zijn vóór 1 Mei 1919.

Waar er nog zooveel Chineesche vrouwen in leven zijn, aan wie de voordeelen der privaatrechtelijke gelijkstelling niet in haar geheel deelachtig zijn geworden, en die thans een minder goede en minder rechtvaardige positie op het gebied van het huwelijks-goederenrecht bekleeden, achten wij dit onderwerp belangrijk genoeg om daarvoor aandacht te vragen. Daartoe is des te meer aanleiding, nu wij meermalen in Chineesche

vrouwenorganen artikelen hebben gevonden over de rechtspositie der vrouw, welke overgenomen zijn uit periodieken bestemd voor Europeesche lezers. Het plaatsen van zulke artikelen in voor Chineesche lezeressen bestemde bladen zonder eenig commentaar, geeft den indruk, alsof thans voor alle Chineesche vrouwen het heele Europeesche Recht toepasselijk is.

Zooals reeds gezegd en bij den lezers als bekend mag worden verondersteld, is sedert 1 Mei 1919 het Europeesche burgerlijk en handelsrecht met eenige kleine uitzonderingen, toepasselijk op Chineezers. Huwelijken op of na dien datum gesloten worden beheerscht door de regels van het burgerlijk wetboek. Vóór het sluiten van het huwelijk kunnen de echtgenooten hun onderlinge vermogensrechtelijke positie regelen. Door het opmaken van huwelijksche voorwaarden kunnen zij geheel of gedeeltelijk de gemeenschap van goederen uitsluiten. Wenschen zij in algeheele gemeenschap van goederen te trouwen, zoo dus, dat alle goederen aan beide echtgenooten ieder voor een half aandeel toebehooren, dan maken zij geen huwelijksche voorwaarden op.

Wij laten in het midden, of deze Europeesche regels al dan niet wenschelijk zijn voor de Chineezers en of eenigszins gewijzigde regels voor ons niet beter zijn. Hoe het ook zij, de Chineezers en de Chineesche vrouwen krijgen hierdoor een betere positie dan voorheen.

De vermogensrechtelijke gevolgen van het huwelijk van Chineesche vrouwen, gehuwd vóór 1 Mei 1919 blijven echter ongewijzigd. Zij blijven beheerscht door de oude Chineezers wetgeving, i.c. de regeling vervat in Staatsblad 1855: 79, houdende toepasselijk verklaring van een gedeelte van de Europeesche wetgeving op de Vreemde

Costerlingen. Waar het aantal thans nog bestaande, vóór genoemden datum gesloten huwelijken nog talrijk is, behoeft het geen nader betoog, dat een bespreking van laatst gemelde wettelijke regeling niet zonder belang is.

Art. 2 van Staatsblad 1855: 79, welke ons onderwerp regelt luidt als volgt:

- (1) Door de voltrekking des huwelijks, bestaat van rechtswege geene gemeenschap van goederen tusschen den in art. 1 bedoelden persoon (den Vreemde Oosterling) en zijn echtgenooten.
- (2) De vrouw behoudt al de haar toebehoorende roerende en onroerende zaken.
- (3) De aanbrenst van roerende zaken ten huwelijk door de vrouw, kan niet anders worden bewezen dan door een authentieke acte, vóór of bij deszelfs voltrekking verleeden, waarbij deze zaken bepaaldelijk zijn omschreven; van de zaken, staande het huwelijk, bij erfenis, legaat of schenking aan de vrouw aangekomen, moet blijken uit een notarieele beschrijving, behelzende de vermelding van de herkomst en een stuksgewijze waardeering van dezelve, onverminderd de overschrijving van onroerende zaken, vóór of staande het huwelijk verkregen, ten name van de vrouw.
- (4) De winsten aan de vrouw, staande het huwelijk, aangekomen uit hare eigene zaken of eigen handel, kunnen niet anders bewezen worden dan door deugdelijke schriftelijke bewijzen.
- (5) Al wat niet op de bij dit artikel omschreven wijze bewezen wordt aan de vrouw toe te behooren, wordt geacht toe te behooren aan den man.
- (6) Alle schenkingen, zoowel van roerende als onroerende zaken, door den man aan de vrouw, staande het huwelijk, of zelfs na de ontbinding van hetzelfde door echtscheiding gedaan, zijn nietig en van onwaarde ten aanzien van derden.

1.) Deze privaatrechtelijke gelijkstelling geldt sedert 1 Maart 1925 voor heel Indonesië met uitzondering van de Westerafdeeling van Borneo. Op 1 September 1925 is zij ook toepasselijk op de Chineesche inwoners van het laatst genoemde gewest. Gemakshalve zal in dit artikel als datum der inwerkingtreding van de Nieuwe wetgeving voor de Chineezers, 1 Mei 1919 worden genomen. De lezers zij er dus op bedacht, dat voor de buitengewesten andere data kunnen gelden.

- (7) Deze bepaling is echter niet toepasselijk op geschenken handgiften van roerende zaken, waarvan de waarde onbeduidend is, in verhouding tot het vermogen des schenkers."

Met het bepaalde in de leden 1 en 2 van het artikel zal ieder Chinees zich kunnen vereenigen. Door het huwelijk worden de vermogens van man en vrouw niet samengesmolten tot één vermogen, doch ze blijven van elkaar gescheiden. Man en vrouw hebben elk een eigen vermogen. Dit is in overeenstemming met het oude Chineesche recht. Doch bekijken wij de leden 3, 4 en 5 (de leden 6 en 7 zullen wij buiten beschouwing laten), dan blijft er van het beginsel, dat de vrouw een eigen vermogen bezit, niets, of niet veel meer over.

De roerende goederen, die de vrouw ten huwelijk aanbrengt, *kunnen niet anders bewezen worden* dan door een *authentieke* acte bij of vóór de huwelijksvoltrekking opgemaakt. Getuigenbewijs is dus niet toegelaten.

Van zaken verkregen *gedurende* het bestaan van het huwelijk bij erfenis, legaat of schenking, moet blijken uit een *notarieele* beschrijving, terwijl de winsten, die de vrouw staande huwelijk verkrijgt, *niet anders kunnen worden bewezen* dan door *deugdelijke schriftelijke* bewijzen. Is de vrouw niet in het bezit van een authentieke acte, een notarieele beschrijving of deugdelijke schriftelijke bewijzen, dan worden die goederen *geacht te zijn van den man*.

Nu stellen wij de vraag: heeft de Chineesche vrouw van haar vermogen in de praktijk de bewijzen, die de wet eischt? Het antwoord moet stellig ontkennend luiden. Waarschijnlijk dat onbekendheid met de wet, de vrouw de voorzorgsmaatregelen doet verwaarlozen, die voor haar vermogenspositie van zoo fundamenteel belang zijn. Zeker is dat, naast het aanvaarde beginsel van gescheiden vermogens, die bewijsrechtelijke regels, die dat beginsel besnoeien, niet tot de justitiabelen spreken of tot hun rechtsbewustzijn doordringen. Die regels van bewijsrecht zijn van

zelf gedoemd een doode letter te worden.

De vrouw die onder het Europeesche Recht leeft, weet, dat van rechtswege algeheele gemeenschap van goederen tusschen echtelieden bestaat. Willen a.s. echtgenooten die gemeenschap beperken of uitsluiten, dan weten zij, dat zij huwelijksche voorwaarden moeten laten opmaken, zij weten ook, dat zij daarvoor naar een notaris moeten gaan. Deze regelt dan wel de zaak en zal er voor zorgen, dat aan de Wet wordt voldaan.

De leek is meestal beter op de hoogte van materiele dan van bewijsrechtelijke regels. Een Chinees, die vóór 1919 huwt, weet meestal, dat hij trouwt buiten gemeenschap van goederen. Waarvoor dan nog naar een notaris of naar een rechtskundigen adviseur? Van de bewijsrechtelijke regels heeft hij natuurlijk nooit iets gehoord en zal hij ook niets hooren, totdat het te laat is. Even natuurlijk als het is voor aan het Europeesch Recht onderworpen aanstaande echtgenooten om naar een juridisch adviseur te gaan, indien zij buiten gemeenschap van goederen willen trouwen, even natuurlijk is het, dat zij die toch van rechtswege buiten gemeenschap van goederen trouwen, niet denken om juridisch advies in te winnen alvorens te trouwen. Een authentieke beschrijving der ten huwelijk aangebracht roerende goederen komt in de praktijk dan ook nimmer voor. Notarieele beschrijvingen van roerende goederen, verkregen bij schenking worden ook nimmer opgemaakt. „Deugdelijke schriftelijke bewijzen” van de winsten gedurende het huwelijk door de vrouw met haar handel verkregen bestaan in de praktijk slechts in uitzonderingsgevallen. En hoeveel Chineesche vrouwen zijn er niet, die met hun eigen handel een niet onaanzienlijk vermogen hebben weten bij elkaar te brengen?

Wat zijn de gevolgen van het niet in acht nemen dezer uitzonderlijke bewijsregels, die, zooals uit de nader te bespreken considerans van S. 1855: 79 zal blijken, bedoeld zijn als bescherming van de crediteuren van den Chinees?

Deze, dat de vóór 1 Mei 1919 gehuwde Chineesche vrouw tegenover de crediteuren practisch niets bezit dan de door haar ten huwelijk aangebrachte en geërfde onroerende goederen. Heeft de man schulden, zijn crediteuren kunnen met een gerust hart alle roerende goederen van de vrouw in beslag nemen. Het komt toch haast nimmer voor, dat deze een authentieke acte, een notarieele beschrijving of deugdelijke schriftelijke bewijzen bezit, waarmede zij de eigendom der goederen kan bewijzen. Onroerende goederen staande het huwelijk door haar aangekocht en op haar naam ingeschreven kunnen eveneens voor de schulden van haar man in beslag worden genomen. Zij zal gewoonlijk geen der bovengenoemde bewijsmiddelen kunnen produceeren, waaruit kan blijken, dat de koopprijs met haar eigen geld is betaald. Dan worden die goederen *geacht te zijn van haar man*. Praktisch zal de vrouw haar eigendom alleen kunnen bewijzen, t.a.v. onroerende goederen, die zij reeds bezat voor het huwelijk, en die zij bij erfenis, legaat of schenking gedurende het huwelijk heeft verkregen en t.a.v. roerende goederen verkregen bij legaat of erfenis, waarvan een testament of notarieele boedelbeschrijving bestaat. Die talrijke Chineesche vrouwen, die haar vermogen hebben verkregen door eigen arbeid en vlijt staan tegenover de crediteuren van haar man practisch machteloos.

Ter illustratie tot welke onbillijkheden de besproken regeling kan leiden, diene de volgende gevallen uit de praktijk, welke ontleend zijn aan gepubliceerde rechterlijke uitspraken:

1. A. crediteur van B, legt ten laste van B beslag op een aantal onroerende goederen staande ten name van C, echtgenoot van B, met wien zij vóór 1919 is gehuwd. Partijen zijn Chineezen. C komt tegen dit beslag in verzet, aangezien zij buiten gemeenschap is gehuwd met B en dus met diens schulden niets te maken heeft. De perceelen heeft zij gekocht ná 1919, dus gedurende haar huwelijk met B. Er bestond van den koop der perceelen een notarieele koopacte, terwijl die perceelen in de betreffende registers zijn ingeschre-

ven op haar naam. De Raad van Justitie verklaarde het verzet van C ongegrond, welk vonnis bij arrest aan het Hooggerechtshof ddo. 22 Augustus 1929 werd bekrachtigd 1). Het Hof overwoog o. m. dat uit de notarieele koopacte en de eigendomsacten niet blijkt, dat de perceelen in kwestie door C zijn aangekocht uit har eigen middelen, m. a. w. C had met de bewijsmiddelen genoemd in art. 2 van S. 1855: 79 moeten bewijzen, dat het geld, waarmee die perceelen zijn betaald, haar eigen geld is. Zulke bewijsmiddelen bezit zij natuurlijk niet 2).

2. A, die een geldsom van B te vorderen heeft, liet ten laste van B beslag leggen op een houten huis en bijgebouwen staande op het perceel van X. C, de wettige vrouw van B, beweerde eigenares te zijn dier goederen en kwam tegen het beslag in verzet bij den Raad van Justitie te Padang.

Ten bewijze harer beweringen, legde zij over een op haar naam staande bouwvergunning, haar verleend door den voorzitter van den Gemeenteraad te Padang en een verklaring afgegeven door den Luitenant der Voor-Indiers (B en C zijn Voor-Indiers, dus Vreemde Oosterlingen, en vallen derhalve onder de bepalingen van S. 1855:79). Tevens biedt zij bewijs door getuigen aan. Bij vonnis van 12 September 1929 besliste de Raad van Justitie, dat de overgelegde stukken niets bewijzen, en dat getuigenbewijs op grond van het bepaalde in St. 1855:79 uitgesloten is. C mag haar eigendomsrecht slechts bewijzen met een authentieke acte of deugdelijke schriftelijke bewijzen. Waar zij niet in het bezit is van dergelijke stukken, moeten de beslagen goederen geacht worden aan haar man toe te behooren; haar verzet werd mitsdien ongegrond verklaard. In appel, werd dit vonnis bij 's Hofs arrest ddo. 10 April 1930 bekrachtigd. 3).

3. Van een ander gevoelen is de Raad van Justitie te Makassar. Deze rechtbank gaat uit van het standpunt, dat de vraag, welke bewijsmiddelen zijn toegelaten, moet worden beantwoord naar de wet die geldt op het oogenblik, waarop het bewijs moet worden geleverd.

Het geval, waar het hier om gaat is als volgt: A werd failliet verklaard. De Weeskamer nam in de beschrijving van den faillieten boedel o. a. op, een perceel, staande ten name van B, echtgenoot van A, met wien zij vóór 1 Mei 1919 is gehuwd. B kwam hiertegen in verzet. De Raad van Justitie te Makassar achtte de bepalingen van staatsblad 1855 niet toepasselijk en was van oordeel, dat de gewone bewijsregels van het Europeesche Recht in deze toepassing moesten vinden.

Bij vonnis van 13 September 1933 werd het verzet echter op andere gronden ongegrond verklaard 1). In appel werd dit vonnis bij 's Hofs arrest ddo. 13 November 1930 bekrachtigd 2). Het Hof overwoog daarbij echter uitdrukkelijk, dat de bepalingen van bewijsrechtelijke aard van art. 2 S 1855:79 wel van toepassing zijn.

Wij zullen deze oude, thans echter nog voor een groot deel der gehuwde Chineesche vrouwen en voor alle gehuwde vrouwen, behoorende tot de groep der Vreemde Oosterlingen (b.v. Arabieren), geldende regeling, vergelijken met het Recht, zooals het in het burgerlijk wetboek is geregeld.

Zooals reeds gezegd, kunnen aanstaande echtgenooten volgens het Europeesche Recht bij het aangaan van het huwelijk de gemeenschap van goederen geheel of gedeeltelijk uitsluiten. In dit geval moet de aanbrengst der roerende goederen worden opgenomen in de huwelijksche voorwaarden of door een notarieele beschrijving blijken (art. 150 en 165 B.W.). Van de roerende goederen staande huwelijk bij erfenis, legaat of schenking, aan ieder der echtgenooten opkomende, moet door beschrijving blijken (art. 166 lid 1 B.W.).

Ter bescherming van de vrouw tegen mogelijke benadeeling van de zijde van den man, die immers kan weigeren tot bedoelde beschrijving mede te werken, is verder bepaald, dat bij gebreke van beschrijving, bevattende de roerende goederen, welke staande het huwelijk, aan den man zijn opgekomen, of bij gebreke van beschei-

den, waaruit daarvan kan blijken, de man onbevoegd is, om zoodanige goederen als de zijne terug te nemen. Indien geen beschrijving aanwezig is van de roerende goederen welke staande huwelijk aan de vrouw zijn opgekomen, of bij gebreke van bescheiden, waaruit kan blijken, waarin die goederen hebben bestaan, en welke derzelve waarde is, is de vrouw of haar erfgenaam bevoegd van het bestaan en de waarde dier goederen door *getuigen en desnoods door de algemeene bekendheid te doen blijken*. Bij faillissement van den man kan de vrouw met dezelfde bewijsmiddelen aantoonen, dat bepaalde roerende goederen de hare zijn (art. 60 faillissementsverordening). Alleen t.a.v. goederen, voortgesproken uit de belegging of wederbelegging van de gelden van de vrouw, moet ingeval van geschil, die belegging of wederbelegging door „voldoende bescheiden” „ten genoegen van den rechter” bewezen worden.

Men ziet het groote verschil met de bovenbesproken regeling. Bij de Europeesche regeling een krachtige bescherming van de vrouw tegen haren man en zijne crediteuren. Staande huwelijk verkregen goederen kan de vrouw niet alleen bewijzen met getuigen, maar zelfs met de „algemeene bekendheid”. Bij faillissement kan belegging of wederbelegging van gelden bewezen worden door „voldoende bescheiden *ten genoegen van den rechter*”. Hier een angstvallige bescherming van de vrouw, bij de regeling voor Vreemde Oosterlingen een even angstvallige bescherming van..... de crediteuren van den man!

De bedoeling van den wetgever van 1855 is door dezen niet verborgen gehouden. Zij staat te lezen in de considerans van de ordonnantie zelf: „In aanmerking nemende, dat overtuigend is gebleken de dringende noodzakelijkheid, *namelijk ook in het belang van den handel*, om de Europeesche wetgeving, voorzover die thans daarvoor vatbaar is, van toepassing te verklaren op de met de Inlandsche gelijkgestelde bevolking (Vreemde Oosterlingen).”

Met dezen handel wordt bedoeld

1) Indisch Tijdschrift van het Recht dl. 131 m. 567.

2) Een soortgelijke beslissing is te vinden in een vonnis van den President van den Raad van Justitie te Batavia dd. 13/2-'30 opgenomen in het zelfde tijdschrift dl. 132 pg. 75.

3) Indisch tijdschrift van het Recht dl. 132 pg. 180.

1) Indisch Tijdschrift van het Recht dl. 133 pg. 485.

2) Idem pg. 490

de Europeesche handel. Een unicum van wetgevend product, waarin een regeling wordt gemaakt voor een bepaalde groep ingezetenen en onderdanen ter wille van een andere groep! Doelbewust worden hierbij de belangen van de vrouw van den Vreemde Oosterling opgeofferd aan de veiligheid van den Europeeschen handel.

Men vreesde, dat de Chineesche handelaar bij een dreigend faillissement of een inbeslagneming zijner goederen door Europeesche crediteuren, die goederen ten name stelde van zijn vrouw. Nu zijn inderdaad niet alle Chineesche handelaren even eerlijk, maar dat de Chineesche handelaar in het algemeen oneerlijker is dan andere handelaren, van welke bevolkingsgroep ook, moet nog bewezen worden.

Curiositeitshalve hebben wij de civiele rol van den Raad van Justitie van Semarang nagegaan, om te zien, hoe groot het aantal zaken is, waarin Chineezzen als gedaagde partij zijn betrokken door personen uit een andere bevolkingsgroep of omgekeerd.

In de jaren 1929 t/m 1934 werden 2310 vonnissen uitgesproken en 2548 nieuwe zaken aanhangig gemaakt, 191 vonnissen werden uitgesproken tusschen Europeanen als eischers en Chineezzen als gedaagden en 204 vonnissen tusschen Chineezzen als eischers en niet-

Chineezzen als gedaagden.

Voor de nieuwe zaken zijn deze getallen respectievelijk 206 en 296. In 58 vonnissen en 57 nieuwe zaken zijn Chineezzen gedaagden, terwijl de eischers Indonesiërs en Vreemde Oosterlingen-niet-Chineezzen zijn. Men ziet, dat tegen andere bevolkingsgroepen de Chineezzen in processen niet minder als eischers dan als gedaagden optreden. Het aantal zaken, waarin Chineezzen door Europeanen als gedaagden in rechten worden betrokken, bedraagt niet eens 10% van het totaal aantal zaken 1). Is dit niet een aanwijzing, dat de vrees van den wetgever van 1855 niet al te gegrond is?

Fromberg, die de daad van 1855 erkent als een zegen voor de Chineezzen, waarover zij reden hebben om zich te verheugen, maakt daarbij dadelijk de opmerking, dat „ook hier weder gemanifesteerd werd, dat de stoffelijke belangen van den

1) In 1121 vonnissen en 1195 nieuw aanhangig gemaakte zaken zijn Chineezzen betrokken (treden ze dus op als eischende of gedaagde partij), d.i. $\pm 50\%$, van het totaal.

668 vonnissen en 638 nieuwe zaken betreffen processen tusschen Chineezzen onderling (dus zuiver Chineesche processen) d.i. $\pm 25\%$ van het totaal.

overheerscher altijd het meeste gewicht in de schaal leggen" 2).

De regeling van 1855 is nu tachtig jaar oud. Kan zij niet gewijzigd worden, zoo, dat de onder vigueur dier regeling gehuwde Chineezzen en Vreemde Oosterlingen, daarvan profijt trekken? Men zegt, dat het niet mogelijk is, omdat verkregen rechten niet mogen worden aangetaast. Die rechten zijn die der crediteuren van den man. De theorie van verkregen rechten slaat op materiele rechten en niet op rechten van bewijsrechtelijken aard. Hoe verknocht deze regels van bewijsrecht ook zijn met het materiele recht, zij blijven regels van bewijsrecht. Een wetswijziging zou overbodig zijn, als de hoogste rechter het zelfde standpunt inneemt als dat van den Raad van Justitie te Makassar in het hierboven besproken vonnis.

Hoe het ook moge zijn, zoolang er geen verandering komt, hetzij in de wet zelf, hetzij in de jurisprudentie, het onrecht gepleegd in 1855 tegen de vóór 1 Mei 1919 gehuwde Chineesche vrouw zal nog lang en tegen de vrouwen van Vreemde Oosterlingen nog steeds blijven voortbestaan.

Semarang, Juli 1935.

2) Verspreide geschriften pg 416 en 417.

Aus den Gedichten Po Chü-i's.

UEBERSETZUNGEN

von

DR. ERWIN VON ZACH.

1) 自詠, *Auf mich selbst.*

隨宜飲食聊充腹, 取次衣裳亦煖身, 未必得年非瘦薄, 無妨長福是單貧, 老龜豈羨犧牲飽, 蟠木甯爭桃李春, 隨分自安心自斷, 是非何用問閑人.

Stets habe ich nur das Notwendigste gegessen und getrunken, genug um meinen Magen zu füllen,
Und je nach Bedarf mich gekleidet, leicht oder warm, um meinen Körper warm zu halten;
Nie wäre ich wohl so alt geworden, wäre ich nicht so mässig im Essen und schlicht in der Kleidung gewesen.
Einsamkeit und Armut waren kein Hindernis für mein Glück.

Ist etwa die alte Schildkröte neidisch auf sattgefressene Opfertiere?

Oder wetteifert ein knorriger, alter Stamm mit blühenden Pfirsich- und Pflaumenbäumen?

Ergeben füge ich mich in mein Schicksal, mein Inneres allein weiss, was mir frommt.

Wozu noch andere Leute fragen, was mir selbst recht oder schlecht erscheint?

2) 衰病, *Alt und krank.*

老辭遊冶尋花伴, 病別荒狂舊酒徒, 更恐五年三歲後, 些些譚笑亦應無.

Nun ich alt bin, freut es mich nicht mehr mit jenen zu gehen, die ihr Vergnügen im Pflücken bunter Blumen finden.

Als kranker Mann meide ich den Verkehr solcher, die gewohnheitsmässig dem Weine fröhnen.

Jetzt fürchte ich nur, dass binnen wenigen Jahren

Selbst begrenzte Heiterkeit und Unterhaltung sich mir verbieten werden.

3) 逢舊, *Ich begegne einem alten Freunde.*

久別偶相逢, 俱疑是夢中, 即今歡樂事, 放盞又成空.

Nach langer Trennung trafen wir einander zufällig wieder,

Beide wähnend, dieses Wiedersehen wäre nur ein Traum.

Und sehr bald wird diese Freude von heute,

Wenn einmal die Becher geleert sind, zur vagen Vergangenheit, fern und unwirklich.

4) 種桃歌, *Das Lied vom Pfirsichpflanzen.*

食桃種其核, 一年核生芽, 二年長枝葉, 三年桃有花, 憶昨五六歲, 灼灼盛芬華, 迨茲八九載, 有減而無加, 去春已稀少, 今春漸無多, 明年後年移, 芳意當如何, 命酒樹下飲, 停杯拾餘葩, 因桃忽自感, 悲咤成狂歌.

Nach dem Genuss der Frucht pflanzte ich den Kern.

Da zeigte sich im ersten Jahre ein Schössling,

Im zweiten Jahre wuchsen Blätter und Aeste,

Im dritten gab es schon Blüten.

Ich erinnere mich, dass dieser Baum fünf oder sechs Jahre hindurch

Zahlreiche leuchtende und duftende Blüten hervorbrachte.

Nun, nach acht oder neun Jahren, finde ich plötzlich,

Dass der Blüten schon weniger werden, statt mehr.

Im letzten Frühling waren die Blüten schon spärlich,

In diesem Lenz sind ihrer allmählich noch weniger geworden.

Im nächsten und in weiteren Jahren,

Wie wird es da erst mit dem Blühen bestellt sein?

Ich lasse Wein kommen und trinke unter dem Baume,

Ich stelle den Becher zur Seite und hebe gefallene Blüten vom Boden auf.

Im Zusammenhang mit diesem Pfirsichbaum bedaure ich plötzlich mich selbst,

Und solchem Kummer entspringt dieses törichte Lied.

5) 無長物, *Ohne Kostbarkeiten.*

莫訝家居窄, 無嫌活計貧, 只緣無長物, 始得作閑人, 青竹單牀簟, 烏紗獨幅巾, 其餘皆稱是, 亦足奉吾身.

Wundere Dich nicht ob der Enge meines Hauses,

Tadle mich nicht wegen meiner ärmlichen Lebensführung.

Nur weil ich keine Kostbarkeiten besitze,

Ist mir dieses ruhige Leben möglich.

Eine einfache Matte aus grünen Bambusfasern ist mein Lager,

Ein dünnes Kopftuch aus schwarzer Seidengaze bedeckt mein Haar.

Alles andere steht damit im Einklang

Und genügt doch für die Bedürfnisse meines Leibes.

6) 老夫, *Als alter Mann.*

七八年來遊洛都, 三分遊伴二分無, 風前月下花園裏, 處處唯殘個老夫, 世事勞心非富貴, 人間實事是歡娛, 誰能逐我來閑坐, 時共酣歌傾一壺.

Seit sieben, acht Jahren lebe ich in Loyang.

Von allen meinen Freunden sind etwa zwei Drittel tot, (ein Drittel nach anderen Plätzen verzogen).

Unter der kühlen Erise, im leuchtenden Mondenschein und im blühenden Garten,

Überall bin ich allein als einziger alter Mann zurückgeblieben.

Die Geschäfte der Welt beunruhigen nur, ohne deswegen unbedingt Reichtum und Ansehen mit sich zu bringen.

Das Wahre, das Wirkliche im Leben ist nur die Freude und der Genuss,

Wer sollte darum mich aufsuchen, um (Trübsal blasend) neben mir zu sitzen?

Stets will man doch, wenn zusammen, sich dem Wein ergeben und fröhliche Lieder singen.

7) 結之, *(Nach dem Tode meiner Freundin) das Facit ziehen.*

歡愛今何在, 悲啼亦是空, 同爲一夜夢, 共過十年中.

Wo ist jetzt unsere glückliche Liebe?

Umsonst ist doch alles Klagen und Weinen.

Ununterbrochen verbrachten wir zehn Jahre zusammen

Und diese Zeit erschien uns der Traum einer einzigen Nacht.

8) 紅藤杖 *Der rote Rottanstock.*

南詔紅藤杖, 西江白首人, 時時攜步月, 處處把尋春, 勁健孤莖直, 疎圓六節勻, 火山生處遠, 盧水洗來新, 粗細纔盈手, 高低僅過身, 天邊望鄉客, 何日挂歸秦.

Der rote Rottanstock aus dem Lande südlicher Barbaren

Wird von mir, weisshaarigem Manne, am westlichen Oberlauf des Yangtze gebraucht.

Stets wandle ich mit ihm im Mondenschein,

Überall suche ich, ihn in der Hand, den Frühling.

Er ist ein starker, gerader Stock,

Mit sechs runden, gleichweiten Knoten.

Seine vulkanische Heimat ist von hier gar weit,

Im Lu-Fluss von Yunnan gewaschen hat er ein frisches Aussehen behalten.

Seine Dicke erlaubt es, ihn gerade mit der Hand zu umfassen,

Seine Länge ist etwas grösser als mein Körper.

Wann werde ich, der ich hier nach der Heimat mich jetzt sehne,

Darauf gestützt in die Residenz Ch'angan zurückkehren dürfen?

9) 卜居, *Ich suche eine eigene Wohnung.*

遊宦京都二十春, 貧中無處可安貧, 長羨蝸牛猶有舍, 不如碩鼠解藏身, 且求容立錐頭地, 免似漂流木偶人, 但道吾廬心便足, 敢辭湫隘與囂塵.

Vor zwanzig Jahren kam ich in die Residenz, um eine Stellung als Beamter zu suchen.

Noch immer fand ich armer Mann keinen Platz, meine Armut zu bergen.

Stets beneidete ich die Schnecke, die trotz ihrer Kleinheit ein Haus besitzt.

Nicht einmal einer grossen Ratte kann ich mich vergleichen, die sich überall zu verstecken weiss.

Jetzt möchte ich ein kleines Grundstück — nur so gross wie die Spitze einer Ahle — erwerben, das mir wenigstens darauf zu stehen gestattet.

So würde ich wohl aufhören wie eine auf dem Wasser schwimmende Holzpuppe umherzutreiben.
Könnte ich nur sagen, diese Hütte gehört mir, wäre mein Herz schon befriedigt.
Wie würde ich es wagen, einen auch noch so kleinen Platz wegen Lärm und Staub zurückzuweisen?

10) 四十五, *Als ich 45 Jahre alt wurde.*

行年四十五, 兩鬢半蒼蒼, 清瘦詩成癖, 粗豪酒放狂, 老來尤委命, 安處即爲鄉,
或擬廬山下, 來春結草堂。

Ich bin jetzt 45 Jahre alt geworden,
Meine beiden Schläfen sind schon zur Hälfte grau.
Bleich und mager bin ich infolge meiner Leidenschaft, Verse zu dichten.
Roh und eingebildet macht mich der Wein, der meine Torheit vermehrt hat.
Je älter ich werde, desto mehr füge ich mich in mein Schicksal,
Wo ich mich wohl fühle, da ist meine Heimat.
Darum werde ich mir vielleicht am Fusse des Lu-Berges
Im nächsten Frühling eine Strohütte errichten.

11) 感故張僕射諸妓, *Mich erbarmt das Schicksal der Kurtisanen des verstorbenen Ministers Chang Chien-fêng.*

黃金不惜買蛾眉, 揀得如花三四枝, 歌舞教成心力盡, 一朝身去不相隨。
Er sparte kein gelbes Gold, um schöne Frauen mit feingeschwungenen Augenbrauen zu erwerben.
So gelang es ihm, einige Schönheiten, herrlich wie Blumen, um sich zu versammeln.
Er liess sie in Gesang und Tanz unterweisen, doch da war plötzlich die Kraft seines Herzens zu Ende.
Er starb eines Morgens und verliess sie, die ihm nicht folgen konnten.

12) 沐浴, *Als ich badete.*

經年不沐浴, 塵垢滿肌膚, 今朝一澡濯, 衰瘦頗有餘, 老色頭髮白, 病形支體虛,
衣寬有臃帶, 髮少不勝梳, 自問今年幾, 春秋四十初, 四十已如此, 七十復何如。
Ein ganzes Jahr habe ich nicht gebadet,
Mein ganzer Körper ist mit Schmutz bedeckt.
Erst heute morgen nahm ich wieder ein Bad,
Da entdeckte ich, wie sehr ich gealtert und abgemagert bin.
Mein Alter zeigt sich an meinen weissen Schläfen.
Meine Krankheit an der Kraftlosigkeit meiner Glieder.
Meine Gewänder sind mir zu weit und lose hängt mein Gürtel,
Mein Haar ist schütter und alles Kämmen vergebens.
Manchmal frage ich mich selbst: wie alt bin ich denn doch?
Dabei stehe ich gerade am Beginn meines 40. Lebensjahres.
Wenn ich schon mit 40 so ausschaue,
Was wird dann erst mit 70 sein?

13) 寄微之, *Ich sende diese Verse an Yüan Chên.*

帝城行樂日紛紛, 天畔窮愁我與君, 秦女笑歌春不見, 巴猿啼哭夜嘗聞, 何
處琵琶絃似語, 誰家倭墮髻如雲, 人生多少歡娛事, 那獨千分無一分。
In der fernen Kaiserstadt werden der Vergnügungen mit jedem Lenztag mehr.
Weit, weit davon sitzen wir beide in Kummer und Elend (der Verbannung).
Nein, das Lachen und Singen der Mädchen von Ch'angan werden wir dieses Frühjahr nicht vernehmen.
Hier in der Verbannung hören wir nur das Schreien und Klagen der Affen des Landes Pa
Wo als in Ch'angan lässt sich Gitarrenmusik der menschlichen Stimme vergleichen?
Wo, wenn nicht in den Häusern der Residenz, sieht man Mädchen, deren gewelltes Haar an Wolken erinnert?
Wie gross ist doch die Zahl der Belustigungen, die dem Menschen das Leben verschönern!
Warum, ach, können wir allein nicht einmal den tausendsten Teil davon geniessen?

14) 病中得樊大書, *Während meiner Krankheit erhalte ich Briefe vom älteren Fan.*

荒邨破屋經年臥, 寂絕無人問病身, 唯有東都樊著作, 至今書信尚殷勤。
Schon ein Jahr lang liege ich im verfallenen Hause eines einsamen Dorfes.
Niemand erkundigt sich nach mir Verlassenem in meiner Krankheit.
Nur der Kabinettssekretär Fan in Loyang.
Sendet mir auch jetzt getreulich briefliche Nachrichten,

15) 秋暮郊居書懷, Das Herbstende im Weichbild der Hauptstadt verbringend schildere ich meine Gefühle.

郊居人事少, 晝臥對林巒, 窮巷厭多雨, 貧寧愁早寒, 葛衣秋未換, 書卷病仍看, 若問生涯計, 前溪一釣竿.

Im Weichbild wohnend habe ich nur wenig Verkehr,
Bei Tage liege ich auf meinem Lager und schaue auf bewaldete Höhen.
In meiner entlegenen Gasse bin ich des ewigen Regens längst überdrüssig.
In meiner ärmlichen Klausur beklage ich die frühzeitig eingebrochene Kälte.
Meine leichten Sommergewänder habe ich — wiewohl es schon Herbst ist — noch nicht gegen dickere vertauscht.

Trotz meiner Krankheit höre ich nicht auf in meinen Büchern zu lesen.
Fragt jemand, wie ich mir meinen Lebensunterhalt verdiene,
Dann erzähle ich ihm, dass ich täglich nach Fischen im Fluss vor meiner Wohnung angle.

16) 夜入瞿唐峽, In der Nacht fahre ich durch die Chü-T'ang-Schlucht (des Yangtze).

瞿唐天下險, 夜上信難哉, 岸似雙屏合, 天如匹練開, 逆風驚浪起, 拔柁暗船來, 欲識愁多少, 高於豔預堆.

Die Chü-T'ang-Schlucht ist ein gar gefährlicher Ort dieser Erde,
Und nächtlicher Welle dort stromaufwärts zu fahren, ist wirklich äusserst schwierig.
Steil wie zwei Windschirme stehen die beiden Ufer einander gegenüber,
Und vom Himmel sieht man nur ein schmales Stück wie ein weisses Seidenband.
Der Gegenwind verursacht gewaltige Wellen;
Reisst das Tau, das unser Boot aufwärts schleppt, sind wir im Dunkel verloren.
Willst Du wissen, wie gross mein Leid, so vernimm.
Es übertrifft den Yën-yü-Felsen an Grösse.

17) 花非花, Sie ist eine Blüte und doch keine Blüte.

花非花, 霧非霧, 夜半來, 天明去, 來如春夢幾多時, 去似朝雲無覓處.
Sie ist eine Blüte und doch keine Blüte.
Sie ist ein Nebel und doch auch nicht.
Um Mitternacht kommt sie zu mir,
Bei Tagesanbruch verlässt sie mich.
Kommt sie, ist es ein kurz dauernder Frühlingstraum.
Geht sie, war es ein Morgenwölkchen, das entwand.

18) 客有說: 近有人從海上迴, 海上深處見樓臺, 中有仙龕虛一室, 多傳此侍樂天來.

答客說: 吾學空門非學仙, 恐君此說是虛傳, 海山不是我歸處, 歸即應歸兜率天.

Ein Gast erzählt: Vor kurzem kam ein Mann von der Meeresküste zurück mit dem Berichte:

Tiefverborgen auf einer Insel habe er Paläste und Söller gesehen,
Auch eine Stupa mit einer leeren Nische sei da gewesen,
Von der es hiess, sie sei dem Dichter Po Chü-i bestimmt (um ihm nach seinem Tode als Wohnung zu dienen).

Darauf antworte ich (Po Chü-i): Ich bin ein Anhänger der buddhistischen, nicht der taoistischen Lehre.

Ich fürchte darum, Deine Erzählung ist nur ein eitles Gerücht.
Jene Insel der Seligen ist nicht der Ort, wohin ich zurückkehren werde,
Wenn ich einmal sterben werde, dann dürfte ich wohl im buddhistischen Tschita-Himmel (Trai-yastrimshas) einziehen.

19) 池畔逐涼, Am Ufer des Weihers suche ich Kühle.

風清泉冷竹修修, 三伏炎天涼似秋, 黃犬引迎騎馬客, 青衣扶下釣魚舟, 衰容自覺宜閒坐, 蹇步誰能更遠遊, 料得此身終老處, 只應林下與灘頭.

Hier weht ein reiner Wind, kalt ist das Wasser, hoch die Bambusse.
Die Hitze der Hundstage verwandelt sich hier in Herbstkühle.
Treffe ich zu Pferde hier ein, springt mir ein brauner Hund entgegen, der mich zum Ufer führt.
Ein blaugekleideter Diener hilft mir das Boot besteigen, auf dem ich angeln will.

Ich fühle mich so kraftlos, dass ich mich setzen muss.
Da ich zu Fuss nur mühsam vorwärts komme, wie könnte ich da noch weite Ausflüge unternehmen?
Ueberlege ich mir, wo ich den Rest meiner Tage zubringen könnte,
So dürfte es wohl am besten hier unter den Bäumen sein am Ufer des Weiher.

20) 歎元九, *Ich bedaure Yuan Chên (9. seines Clanes).*

不入城中來五載, 同時班列盡官高, 何人牢落猶依舊, 唯有江陵元士曹。
Fünf Jahre sind es, dass ich nicht mehr in die Hauptstadt gekommen bin.
Wir alle, die wir damals im gleichen Rang mit Yüan Chên waren, sind nun auf hohen Posten.
Wer von uns ist in untergeordneter Stellung wie früher zurückgeblieben?
Nur Yüan Chên, der jetzt in Chiang-ling Schreiberdienste verrichtet.

21) 山中問月, *In den Bergen richte ich eine Frage an den Mond.*

爲問長安月, 誰教不相離, 昔隨飛蓋處, 今照入山時, 借助秋懷曠, 留連夜臥遲,
如歸舊鄉國, 似對好親知, 松下行爲伴, 谿頭坐有期, 千巖將萬壑, 無處不相隨。
Ich möchte den Mond, der über Ch'angan steht, fragen,
Wer ihn wohl beauftragt, mich nicht zu verlassen.
Früher ist er mir auf die Feste am Kaiserhofe gefolgt,
Jetzt da ich im Gebirge weile, bescheint er mich wieder.
Mit seinen Strahlen hilft er meine traurigen Herbstgedanken aufheitern
Und hält mich zurück, so dass ich erst spät schlafen gehe.
Unter seinem Licht ist mir, als sei ich in die Heimat zurückgekehrt,
Als sässe ich gegenüber guten Freunden und Verwandten.
Gehe ich unter Fichten spazieren, ist er mein Weggenosse,
Sitze ich am Ufer des Giessbaches, finde ich ihn schon dort, als ob vorher verabredet.
Ob ich die tausend Fuss hohe Felswand erklimme oder die unermesslich tiefe Schlucht hinabsteige,
Ueberall ist er gegenwärtig, und es gibt keinen Ort, wohin er mir nicht folgen würde.

22) 簡簡吟, *Das Lied von der kleinen Chien-Chien.*

蘇家小女名簡簡, 芙蓉花顯柳葉眼, 十一把鏡學點妝, 十二抽鍼能繡裳, 十三
行坐事調品, 不肯迷頭白地藏, 玲瓏雲鬢生花樣, 飄飄風袖薔薇香, 殊姿異態
不可狀, 忽忽轉動如有光, 二月繁霜殺桃李, 明年欲嫁今年死, 丈人阿母勿悲
啼, 此女不是凡夫妻, 恐是天仙謫人世, 只合人間十三歲, 大都好物不堅牢, 彩
雲易散琉璃脆。

Die kleine Tochter der Su-Familie hiess Chien-chien.
Ihre Wangen erinnerten an Hibiscus-Blüten, ihre Augen an Weidenblätter.
Kaum elf Jahre griff sie zum Spiegel und lernte ihr Gesicht zu pflegen und ihren Leib zu schmücken.
Mit zwölf Jahren begann sie mit der Nadel umzugehen und Gewänder zu sticken.
Mit dreizehn half sie, wo sie nur konnte, in der Küche.
Sie wollte ihr Leben nicht nutzlos im Frauengemach verbringen.
Ihr üppiger Chignon sah aus wie frische Blüten.
Den flatternden Aermeln entströmte der Duft von Rosen.
Unbeschreiblich war ihr anmutiges Aussehen und ihr liebliches Auftreten,
Ihr Leib bewegte sich geschmeidig und schnell wie ein Blitz. —
Doch zu viel Frost im zweiten Monat hat Pfirsich- und Pflaumenblüten vernichtet.
Noch ein Jahr und sie hätte heiraten sollen, da starb sie heuer ganz plötzlich.
Weinet nicht Ihr Eltern um ihretwillen,
Diese Tochter war keine Gattin für einen gewöhnlichen Mann,
Sie schien vielmehr eine himmlische Fee, die unter die Menschen verbannt war
Und nur dreizehn Jahre hier auf Erden verbleiben sollte.
Selten sind schöne Dinge stark und von Dauer,
Herrliche Wolken zerteilen sich leicht und verschwinden, Glas ist spröde und bricht.

23) 和元九與呂二同宿話舊感贈, *Ich dichte diese Verse beim Lesen eines Gedichtes von Yüan Chên, das dieser unserem Freunde Lü Erl (zweiten seines Clanes) widmete, als beide zusammen übernachteten und über vergangene Zeiten sprachen.*

見君新贈呂君詩, 憶得同年行樂時, 爭入杏園齊馬首, 潛過柳曲鬪蛾眉, 八人
雲散俱遊宦, 七度花開盡別離, 聞道秋娘猶且在, 至今時復問微之。

Beim Lesen Deines Gedichtes, das Du vor kurzem Lü-erl gewidmet,
Erinnerte ich mich an die Freuden jener Zeit, da wir die Palastprüfung überstanden hatten.
Wir ritten zusammen um die Wette im Aprikosenpark
Und begaben uns heimlich zur Weidenbucht des Mäandersees, um uns dort mit Mädchen zu ergötzen.
Später verteilten wir, acht Freunde, uns wie Wolken über das Reich, worin wir amtliche Posten bekleideten.
Seitdem wir alle von einander getrennt, sind sieben Jahre vorbeigegangen.
Und ich habe gehört, dass jene Kurtisane Ch'iu-niang noch immer lebt
Und sich bis jetzt stets wieder nach Yüan Chên erkundigt.

24) 哭李三, *Ich beklage den Tod des Li San.*

去年渭水曲, 秋時訪我來, 今年常樂里, 春日哭君回, 哭君仰問天, 天意安在哉,
若必奪其壽, 何如不與才, 落然身後事, 妻病女嬰孩。

Im Herbste des Vorjahres kamst Du mich am Ufer des Wei-Flusses besuchen.
Und nun verlasse ich an einem Lenztage dieses Jahres tränenüberströmt Deine Heimat, wo Du eben verschieden bist.
Deinen Tod beklagend blicke ich auf zum Himmel und frage ihn, was er wohl damit beabsichtigt hat.
Musste er Dir das Leben schon kürzen, wäre es dann nicht besser gewesen, Dir keine Talente mitzugeben?
Ach und wie traurig sind die Familienverhältnisse nach Deinem Tode: krank die Witwe, und das Töchterchen noch in den Windeln.

25) 寄江南兄弟, *Ich sende diese Verse an meine Brüder in Kiangnan.*

分散骨肉戀, 趨馳名利牽, 一奔塵埃馬, 一汎風波船, 忽憶分手時, 惘然秋風前,
別來朝復夕, 積日成七年, 花落城中池, 春深江上天, 登樓東南望, 鳥滅煙蒼蒼,
相去復幾許, 道里近三千, 平地猶難見, 况乃隔山川。

Wenn Brüder von einander getrennt sind, haben sie Sehnsucht nach einander;
Aus Verlangen nach Ruhm oder Gewinn sind sie einst in die Welt geeilt.
Der eine jagte mit seinem Pferd im Staube der Strasse,
Der andre segelte mit seinem Boot durch windgepeitschte Wogen.
Plötzlich gedenke ich der Zeit, da wir uns trennten;
Traurig und schweigend standen wir im Herbstwind.
Seit unserer Trennung ist immer wieder aus dem Morgen Abend geworden,
Und aus vielen, vielen Tagen wurden schliesslich sieben Jahre.
Jetzt fallen die Blüten in den Stadtgraben,
Und über den Ufern des Stromes herrscht prachtvolles Frühlingswetter.
Vom hohen Mauerturm schaue ich nach Südosten,
Wo Vögel im grauen Nebel verschwinden.
Unendlich ist doch die Entfernung, die uns von einander scheidet!
Es sind beinahe dreitausend Meilen.
Schiede uns selbst nur ebenes Land, wir könnten einander nicht sehen.
Wie erst, da Berge und Ströme zwischen uns liegen!

26) 自題寫真, *Auf mein Bildnis.*

我貌不自識, 李放寫我真, 靜觀神與骨, 合是山中人, 蒲柳質易朽, 麋鹿心難馴,
何事赤墀上, 五年爲侍臣, 况多剛狷性, 難與世同塵, 不惟非貴杵, 但恐生禍因,
官當早罷去, 收取雲泉身。

Da ich mein Aeusseres selbst nicht zu beurteilen vermag, bat ich Li Fang mein Porträt zu malen.
Aufmerksam nun prüfe ich darauf die leiblichen und geistigen Züge; sie gleichen denen eines Bergeinsiedlers.
Ich besitze die Natur der Wasserweide, die leicht verfault, dazu den Charakter des Hirsches, der schwer zu zähmen ist.

Wozu weile ich schon fünf Jahre als Höfling an den Stufen des Thrones?
Ausserdem hab ich ein hartes, eigensinniges Wesen, für das es schwer ist, mit anderen Menschen zu leben.
Und mein Gesicht ist durchaus nicht das eines hohen Beamten, ich fürchte sogar, dass mir aus diesem Missverhältnis Unglück erwächst.

Am besten scheint es mir daher, meine Stellung so bald wie möglich aufzugeben, um mich auf die Berge zu den Wolken und den Quellen zurückzuziehen.

27) 題舊寫真圖, *Zu meinem früheren Bilde.*

我昔三十六, 寫貌在丹青, 我今四十六, 衰頹臥江城, 豈止十年老, 曾與衆苦并,
一照舊圖畫, 無復昔儀形, 形影默相顧, 如弟對老兄, 况使他人見, 能不味平生,
義和鞭日走, 不爲我少停, 形骸閱日月, 老去何足驚, 所恨凌煙閣, 不得畫功名。

Einst als ich 36 Jahre alt, wurde mein Bild in Farben gemalt.

Nun bin ich 46 und liege krank und verfallen in der Stadt am Strome.

Bin ich seither wirklich nur um 10 Jahre gealtert? Sind nicht dazu noch all' die Schicksalsschläge gekommen?

Betrachte ich mein Porträt von einst, scheinen mir die Züge von früher geschwunden.

Schweigend vertiefe ich mich darin und finde, dass es sich zu mir verhält wie der jüngere Bruder zum viel älteren.

Was sollten erst andre Leute bei seiner Betrachtung sagen? Wie könnten sie mich in diesem Jugendbildnis erkennen?

Hsi-ho, der Lenker des Sonnenwagens, peitscht die Sonne ununterbrochen und sie bleibt für mich auch nicht einen Augenblick stehen.

Natürlich verändert mein Aussehen mit den Jahren, wie könnte mein Altern überraschen?

Ich bedaure allein, bisher nicht so viel Ruhm erworben zu haben, dass mein Porträt für die kaiserliche Galerie gemalt worden wäre.

28) 晚春沽酒, Am Frühlingsende kaufe ich Wein.

百花落如雪, 兩鬢垂作絲, 春去有來日, 我老無少時, 人生待富貴, 爲樂常苦遲, 不如貧賤日, 隨分開愁眉, 賣我所乘馬, 曲我舊朝衣, 盡將沽酒飲, 酩酊步行歸, 名姓日囁晦, 形骸日癯衰, 醉臥黃公肆, 人知我是誰.

Zahllose Blüten fallen wie Schnee, mein Schläfenhaar ist beinahe weiss.

Der Frühling ist im Scheiden, doch er kommt über ein Jahr wieder; für mich alten Mann indes gibt es keine Jugend, die wiederkehrt.

Wir warten im Leben nur auf Reichtum und Ansehen und kommen deshalb zum Genuss des Lebens viel zu spät.

Besser wäre es, in Armut und Elend mit unserem Schicksal fürlieb zu nehmen und über allen Kummer erhaben zu sein.

Darum habe ich mein altes Leibross verkauft, meine Hofgewänder verpfändet,

Und allen Erlös habe ich in Wein angelegt; sollte ich einen Rausch bekommen, werde ich eben zu Fuss und nicht zu Pferd nach Hause zurückkehren.

So wird mit jedem Tage mein Name mehr in Vergessenheit geraten, mit jedem Tage mein Leib mehr verfallen. Liege ich dann betrunken beim Weinschenk, niemand der Anwesenden wird wissen, wer ich sei.

29) 掩關, Ich schliesse die Türe meiner Wohnung.

我心忘世久, 世亦不我干, 遂成一無事, 因得長掩關, 掩關來幾時, 髣髴二三年, 著書已盈帙, 生子欲能言, 始悟身易老, 復悲世多艱, 迴顧趨時者, 役役塵壤間, 歲莫竟何得, 不如且安閑.

Mein Herz vergass schon lange die Welt, und auch die Welt kümmert sich nicht mehr um mich.

So ward ich ein Mann ohne Sorgen und kann für immer meine Türe verschlossen halten.

Seitdem dies der Fall, ist schon viel Zeit vorübergegangen, etwa zwei bis drei Jahre.

In dieser Spanne habe ich schon einen dicken Band Dichtungen beendet, und die unterdes geborenen Kinder können beinahe schon reden.

Nun erst verstehe ich, wie rasch man alt wird, und beklage es umso mehr, dass die Welt so reich an Mühsal ist.

Bedenke ich, wie eifrig die Streber sich im Staube der Welt mühen und plagen,

Um am Ende ihres Lebens schliesslich doch nichts erreicht zu haben, dann scheint es doch besser, sich mit einem (bescheidenen, doch) müssigen Leben zufrieden zu geben.

30) 閑居, Ich lebe zufrieden und glücklich.

深閉竹間扉, 靜掃松下地, 獨嘯晚風前, 何人知此意, 看山盡日坐, 枕帙移時睡, 誰能從我遊, 使君心無事.

Die Pforte meines tief im Bambushain verborgenen Häuschens ist verschlossen, während ich den stillen Platz unter den Fichten kehre.

Einsam pfeife ich im Abendwind, wer von den Menschen würde meine Zufriedenheit verstehen?

Vom Morgen bis zum Abend sitze ich den Bergen gegenüber in Betrachtung; oft falle ich darüber in Schlaf mit den Büchern als Kissen.

Wer immer zu mir kommen kann, des' Herz soll befreit werden von allem Kummer und aller Last.

31) 秋懷, Herbstgedanken.

月出照北堂, 光華滿階墀, 涼風從西至, 草木日夜衰, 桐柳減綠陰, 蕙蘭消碧滋, 感物私自念, 我心亦如之, 安得長少壯, 盛衰迫天時, 人生如石火, 爲樂長苦遲, Der Mond geht auf und bescheint die nördliche Halle, sein Licht liegt auf den Stufen der Treppe, Kühler Wind weht vom Westen, der allen Pflanzenwuchs mit jedem Tage welker macht.

Wu-t'ung-Baum und Weide haben schon viel von ihrem Laubdach verloren, die Orchideen Hui und Lan haben ihr saftiges Grün eingebüßt.

Von der Stimmung in der Natur ergriffen, versenke ich mich still in mich selbst, ist doch mein Herz gleich der Natur im Welken begriffen!

Wie könnte man auch immer jung bleiben? Ist es doch die entfliehende Zeit, die die Blüten welken macht. Unser Leben gleicht dem Funken, der aus dem Stein geschlagen wird; daher werden wir immer zum Genuß des Lebens zu spät kommen.

32) 期不至, Ich warte auf einen Freund, der sich nicht an die Verabredung hält.

紅燭清尊久延佇, 出門入門天欲曙, 星稀月落竟不來, 煙柳朦朧鵲飛去.

Vor der Kerze mit dem rötlichen Licht und dem Becher mit dem durchsichtigen Wein warte ich schon lange. Voll Ungeduld trete ich vor das Tor und kehre wieder zurück, denn der Himmel ahnt schon den Morgen.

Die Sterne sind schon selten geworden, der Mond ist gegangen, doch der Freund kommt noch immer nicht. Dichter Nebel liegt über den Weiden, von denen Elstern auffliegen.

33) 送客南還, Ich gebe einem Gaste, der nach Süden versetzt ist, das Geleite.

我說南中事, 君應不願聽, 曾經身困苦, 不覺語丁寧, 燒處愁雲夢, 波時憶洞庭, 春畝煙勃勃, 秋瘴露冥冥, 蚊蚋經冬活, 魚龍欲雨腥, 水蟲能射影, 山鬼解藏形, 穴掉巴蛇尾, 林飄鳩鳥翎, 颶風千里黑, 蕪草四時青, 客似驚弦雁, 舟如委浪萍, 誰人勸言笑, 何計慰漂零, 慎勿攀離膝, 長須酒滿甌, 大都從此去, 宜醉不宜醒.

Ich möchte Dir die Verhältnisse im Süden schildern, obzwar Du wohl nur ungern lauschen wirst.

Doch habe ich selbst seine Unannehmlichkeiten mitgemacht und will sie Dir ohne weiteres beschreiben.

Was die Hitze angeht, denke ich voll Kummer an die Gegend der Marschen Yün und Méng; auch erinnere ich mich voll Schrecken des hohen Wellenganges auf dem Tung-t'ing-See.

Werden im Frühling die Stoppeln auf den Feldern verbrannt, steigen überall mächtige Rauchschwaden in die Höhe; erheben sich im Herbst Miasmen vom Boden, scheint die Luft durch diese Feuchtigkeit verdunkelt.

Die Mosquitos bleiben den ganzen Winter hindurch am Leben, Fische und Amphibien verbreiten vor der Regenzeit einen widerlichen Geruch.

Da gibts ein Wassertier, das Sand nach dem menschlichen Schatten spritzt, und Bergkobelde, die sich unsichtbar zu machen wissen.

In Höhlen wohnen Riesenschlangen, die wild mit den Schwänzen schlagen, in den Wäldern bewegen giftige Vögel ihre Schwingen.

Furchtbare Taifune verhüllen die Gegend über tausend Meilen, Erennesseln bleiben das ganze Jahr hindurch grün.

Der Reisende wird dort furchtsam gleich der Wildgans, die beim Spannen des Bogens erschrickt; ein Schiff ist wie eine Wasserkastanie den stürmischen Wellen preisgegeben.

Wer wäre dort für frohe Unterhaltung? Womit könnte sich der umherirrende Fremdling trösten?

Sei daher eingedenk, stets die Laute auf Deinen Knien bereit zu haben; auch soll Wein immer Deinen Becher füllen.

Im Ganzen kann man sagen, wenn Du dorthin aufbrichst, wirst Du besser tun, von nun an trunken statt nüchtern zu sein.

34) 喜友至留宿, Ich freue mich der Ankunft des Freundes, den ich über Nacht bei mir zurückhalte.

村中少賓客, 柴門多不開, 忽聞車馬至, 云是故人來, 况值風雨夕, 愁心正悠哉, 爾君日同宿, 盡此手中杯, 人生開口笑, 百年都幾回.

In meinem Dorfe gibt es nur wenige Besucher, so ist meine ärmliche Pforte meist geschlossen.

Heute nun höre ich plötzlich Pferde und Wagen kommen, es heisst, dass ein alter Freund eingetroffen sei. Umsomehr freut mich diese Nachricht, als es gerade heute abend stürmt und regnet und ich schon die trüben Stunden fürchtete.

Ich hoffe, mein Freund, dass Du die Nacht bei mir verbringen wirst und dass wir zusammen manchen Becher leeren werden.

Wie so selten sind doch im Leben die Momente, da wir heiter zusammen sein können!

35) 種桃杏, Ich habe Pfirsiche und Aprikosen gepflanzt.

無論海角與天涯, 大抵心安即是家, 路遠誰能念鄉曲, 年深兼欲忘京華, 忠州且作三年計, 種杏栽桃擬待花.

Mir ist es gleich, ob ich am Ufer des Meeres oder am Ende der Welt bin.

Jeder Ort, wo ich mich wohl fühle, ist mir Heimat.

Wer könnte bei der weiten Entfernung noch an seinen Geburtsort als einzige Heimat denken?

Nun da ich schon alt bin, will ich auch der Residenz vergessen, (da ich ihre Vergnügen doch nicht mehr geniessen könnte);

Einstweilen möchte ich ganz gerne drei Jahre in Chung-chou verbleiben.

Ich habe schon Aprikosen und Pfirsiche gepflanzt und gedenke auf ihre Blüten (und Früchte) zu warten.

36) 寒食臥病 *Am Tage des Han-shih-Festes liege ich krank darnieder.*

病逢佳節長歎息，春雨濛濛榆柳色，羸坐全非舊日容，扶行半是他人力，諠諠里巷蹋青歸，笑閉柴門度寒食。

Tief seufze ich, dass ich gerade heute durch Krankheit ans Bett gefesselt bin.
Feiner Lenzregen rieselt herab, Eschen und Weiden zeigen frische Farben.
Verfallen ruhe ich auf meinem Lager und habe so gar nicht mehr das Aussehen früherer Tage.
Mich zur Hälfte auf meinen kräftigen Diener stützend trete ich zur Türe hinaus.
In meiner Dorfgasse ist lauter Lärm, da die Leute von ihrem Frühlingsausflug zurückkehren.
Voll Entsagung lächelnd schliesse ich wieder die Türe, um heuer das Fest in meiner Hütte allein zu feiern.

37) 顯元十八溪亭 *Ich schreibe diese Verse auf den Pavillon des Yüan (18. seines Clanes) am Ufer des Giessbaches.*

怪君不喜仕，又不遊州里，今日到幽居，了然知所以，宿君石溪亭，潺湲聲隔耳，飲君螺杯酒，醉臥不能起，見君五老峯，益悔居城市，愛君三男兒，始歎身無子，余方鑑峯下，結室爲居士，山北與山東，往來從此始。

Einst wunderte ich mich, dass Du weder Beamter werden noch durch die Lande wandern wolltest.
Nun kam ich heute zu Deinem verborgenen Wohnsitz und begreife alles.
Als ich in Deinem Pavillon ober dem steinigen Giessbach nächtigte, füllte dessen Rauschen ohne Ende mein Ohr.

Als ich aus einem Muschelbecher Deinen Wein trank, war ich so berauscht, dass ich mich nicht mehr erheben konnte.

Als ich den Pik der fünf Greise sah, zu dessen Fuss Dein Wohnplatz liegt, bedauerte ich, so lange in der Stadt verblieben zu sein.

Auch liebe ich Deine drei Buben, die nur zu schmerzlich mich eigene Söhne vermissen lassen.
Nun bin ich daran, unter der Weihrauchkessel-Spitze mir eine Hütte zu bauen und mich dahin als Einsiedler zurückzuziehen.

Dann wohne ich im Norden dieses Berges, Du östlich davon, und unser freundschaftlicher Verkehr kann beginnen.

38) 山路偶興 *Gelegentliche Eingebung auf einem Spaziergang in die Berge.*

筋力未全衰，僕馬不至弱，又多山水趣，心賞非寂寞，捫蘿上煙岑，蹋石穿雲壑，谷鳥晚仍啼，洞花秋不落，提籠復攜榼，遇勝時停泊，泉憩茶數甌，嵐行酒一酌，獨吟還獨嘯，此興殊未惡，假使在城中，終年有何樂。

Meine Kräfte sind noch nicht ganz verbraucht, auch sind Diener und Pferde nicht leicht zu ermüden.
Stets verlangt es mich nach schönen Gegenden, meine Freude sie zu genießen ist noch immer rege geblieben.
Am Epheu mich haltend klimme ich den nebelumschleierten Berg hinan, über Felsen dringe ich in die wolkengefüllte Schlucht vor.

Noch singen die Vögel der Täler, wiewohl es schon Abend, und die Blumen der Grotten verwelken selbst im Herbst nicht.

In der Hand trage ich den Essenskorb und einen Krug mit Wein, bei einer schönen Aussicht mache ich Halt.
Ruhe ich an einer Quelle, trinke ich einige Schalen Thees, schreite ich durch kalte Bergnebel, schenke ich mir Wein ein.

So allein, summe ich Verse vor mich hin oder pfeife für mich, wirklich diese Anregungen sind gar nicht ohne.

Ein ich dagegen in der Stadt, wie wenig Freude ist mir da das ganze Jahr hindurch beschieden!

39) 晚歸有感 *Abends kehre ich mit traurigen Gedanken heim.*

朝弔李家邨，暮問崔家疾，回馬獨歸才，低眉心鬱鬱，平生所善者，多不過六七，如何十年間，零落三無一，劉會夢中見，元向花前失，漸老與誰遊，春城好風景， Morgens tröstete ich die Waisen meines verstorbenen Freundes Li, abends erkundigte ich mich nach der Krankheit meines Kollegen Tsui.

Zu Pferde kam ich allein nach Hause, ich liess den Kopf hängen und mein Herz war voll Trübsal.
In meinem Leben gab es höchstens sechs oder sieben Männer, die mir eng befreundet waren.
Wie eigenartig doch, dass innerhalb der letzten zehn Jahre mir drei von ihnen gestorben sind!
Liu erscheint mir immer wieder im Traume, Yüan verliess mich in diesem Frühjahr, (und Li, von ihm habe ich bereits gesprochen).

Mit wem kann ich alternder Mann nun lustwandeln gehen, wenn zur Lenzzeit in der Stadt ein sanfter Wind weht?

40) 同韓侍郎遊鄭家池吟詩小飲 *Zusammen mit Ministerialsekretär Han besuche ich den See der Chêng-Familie, wir dichten Verse und trinken ein wenig Wein.*

野艇容三人,晚池流浹浹,悠然倚棹坐,水思如江海,宿雨洗沙塵,晴風蕩煙靄,
殘陽上竹樹,枝葉生光彩,我本偶然來,景物如相待,白鷗驚不起,綠荻行堪採,
齒髮雖已衰,性靈未云改,逢詩遇杯酒,尙有心情在。

Das einfache Boot fasst gerade uns drei Freunde; abends sind die Wellen des Sees leicht gekräuselt.
Müßig sitzen wir über unsere Ruder gelehnt und glauben auf dem Meere oder dem grossen Strome zu treiben.
Der nächtliche Regen hat allen Staub und Schmutz gewaschen, ein reiner Wind hat sämtliche Nebel
verjagt.

Die letzten Strahlen der sinkenden Sonne klettern Bambusse und Bäume hinauf, Zweige und Blätter spiegeln
ihren Glanz.

Zufällig bin ich hierher gekommen, als ob die schöne Landschaft auf mich gewartet hätte.
Weisse Möven sind zwar überrascht, weichen aber nicht, Euryale-Lilien schwimmen auf dem Wasser, be-
reit zum Pflücken.

Obwohl ich schon alt und verfallen bin, hat meine dichterische Begeisterung mich noch nicht verlassen.
Wenn ich beim Weinbecher Gedichte höre, kommt mir selbst immer noch die Freude am Dichten.

41) 病中哭金鑾子, Während meiner eigenen Krankheit beweine ich den Tod meines Töchterleins
Goldglöckchen.

豈料吾方病,翻悲汝不全,臥驚從枕上,扶哭就燈前,有女誠爲累,無兒豈免憐,
病來纔十日,養得已三年,慈淚隨聲迸,悲傷偶物牽,故衣猶架上,殘藥向頭邊,
送出深村巷,看封小墓田,莫言三里地,此別是終天。

Wer hätte gedacht, dass — während ich selbst krank darnieder liege — ich plötzlich Deinen Tod beklagen
muss?

Erschreckt erhebe ich mich vom Lager, vom Diener gestützt nähere ich mich weinend der Lampe am
Bette der Toten.

Wohl verursacht ein Töchterchen mehr Sorge denn ein Sohn, aber sohnlos musste ich sie ja lieben.
Seitdem sie erkrankt, sind kaum zehn Tage dahingegangen, und seit ihrer Geburt sind schon drei Jahre
verflossen.

Tränen des Schmerzes fallen, während ich laut stöhne, und der Anblick all' der Gegenstände, die einst ihr
waren, verstärkt meinen Kummer.

Die Kleider, die sie getragen, hängen noch am Haken, die Reste ihrer Arznei stehen noch am Kopfende des
Bettes.

Ich begleite ihren Sarg hinaus aus der einsamen Dorfgasse und sehe zu, wie das kleine Grab geschlossen
wird.

Tröstet mich nicht, indem Ihr sagt, das Kind sei nun nur drei Meilen weit von mir ist doch diese Trennung
eine Trennung für das ganze Leben.

42) 庾順之以紫霞綺遠贈以詩答之, Mein Freund Yü Shun-chih sendet mir aus der Ferne einen
Brokat mit purpurnen Wolkenornamenten, und ich danke ihm mit diesen Versen.

千里故人心鄭重,一端香綺紫氛氲,開緘日映晚霞色,滿幅風生秋水紋,爲褥
欲裁憐葉破,製裘將剪惜花分,不如縫作合歡被,寤寐相思如對君。

Mein alter Freund, der tausend Meilen weit von mir lebt, fühlt tiefe Verehrung für mich.

Er hat mir eine Rolle duftenden Brokats gesandt, der in lebhaftem Purpur leuchtet.

Öffne ich die Rolle, glaube ich Abendwolken zu sehen, die von der Sonne vergoldet werden.

Ueber die ganze Fläche zieht sich ein Gekräusel glänzender Herbstfluten, die vom Winde bewegt werden.

Machte man ein Kissen davon, dauerte es einem, die Blätter des Brokats zerschneiden zu müssen.

Und für einen Mantel müsste man schweren Herzens die Blüten des Stoffes von einander trennen.

Am besten wird es wohl sein, daraus eine grosse (zweipersonige) Bettdecke zu machen.

Wachend und schlafend werde ich dann Deiner gedenken, wie wenn Du anwesend wärest.

43) 大林寺桃花, Die Pfirsichblüten im Ta-lin-Kloster.

人間四月芳菲盡,山寺桃花始盛開,長恨春歸無覓處,不知轉入此中來。

Da unten, wo die Menschen wohnen, da verschwinden im vierten Monat all' die herrlichen, duftenden Blüten.

Um diese Zeit öffnen sich gerade die Pfirsichblüten hier im hochgelegenen Bergkloster.

Früher bedauerte ich stets, dass der Frühling verschwand und man ihn nirgends suchen konnte.

Wer wohl hätte gedacht, dass er hierher ins Kloster gegangen?

44) 哭微之, Klage um den Dichter Yüan Chên.

文章卓犖生無敵,風骨英靈歿有神,哭送咸陽北原上,可能隨例作灰塵。

Da Du noch lebstest, warst als Dichter Du unvergleichlich.

Deine herrliche Seele ist im Tode zum unsterblichen Geist geworden.

Weinend begleite ich Deinen Sarg zum Begräbnisplatz im Norden van Ch'angan.

Ach könnte ich nur Deinem Beispiel folgen und zusammen mit Dir zu Asche zerfallen!

45) 對酒, Vor dem Weinbecher.

未濟卦中休卜命, 參同契裏莫勞心, 無如飲此銷愁物, 一餉愁消直萬金。
Suche nicht Dein Schicksal aus dem 64. Hexagramm des Iking zu erforschen.
Ermüde Dein Herz nicht im Lesen des alchemistischen Werkes Ts'an-t'ung-chi.
Das beste ist doch der Wein, der Sorgen verjagende,
Gelingt ihm dies einen Augenblick nur, ist dies schon zehntausend Taels wert.

46) 感髮落, Ueberrascht von starkem Haarausfall.

昔日愁頭白, 誰知未白衰, 眼看應落盡, 無可變成絲。
Einst war ich besorgt, dass mein Haar schnell ergrauet.
Wer hätte gedacht, dass es noch vor dem Weisswerden schütter würde?
Nun sehe ich es sich immer mehr lichten.
Bald bleibt kein Haar mehr, dass weiss werden könnte.

47) 初著刺史緋笞友人見贈, Als ich zum erstenmal die rote Uniform eines Statthalters anlegte. In Antwort auf das Gedicht eines Freundes.

故人安慰善爲辭, 五十專城道未遲, 徒使花袍紅似火, 其如蓬鬢白成絲, 且貪
薄俸君應惜, 不稱衰容我自知, 銀印可憐將底用, 只堪歸舍嚇妻兒。
Du, alter Freund, tröstest mich (dass ich erst so spät diese Würde erlangt habe) und bist sehr geschickt im
Finden von Worten.

Meinest, es sei nicht zu spät, Haupt einer Stadt zu sein mit fünfzig Jahren.
Diese Ernennung hat mir nur eine Uniform, rot wie Feuer, verschafft.
Aber was kann ich damit anfangen, wenn mein wirres Schläfenhaar schon zu weissen Seidenfäden geworden
ist?
Du solltest doch begreifen, dass ich die Stellung nicht wegen der Uniform, sondern wegen des Soldes ange-
nommen habe.
Auch bin ich mir durchaus bewusst, nicht passt zum verfallenen Gesicht die rote Robe.
Und nutzlos ist mir das silberne Amtssiegel,
Es sei denn, um damit zu Hause vor Frau und Kind zu paradien.

48) 再到襄陽訪問舊屋, Noch einmal komme ich nach Hsiang-yang und suche meine alte Wohnung auf.

昔到襄陽日, 髭髯初有髭, 今過襄陽日, 髭鬚半成絲, 舊遊都是夢, 乍到忽如歸,
東郭蓬蒿宅, 荒涼今屬誰, 故知多零落, 閭井亦遷移, 獨有秋江水, 煙波似舊時。
Als ich zum erstenmal nach Hsiang-yang kam, sprossste dem Jüngling der erste Bart.
Nun da ich Hsiang-yang von neuem besuche, ist Bart und Schläfenhaar halbergraut.
Meine einstigen Wanderungen hier sind mir alle schon zu Traumgebilden geworden, doch der neuerliche
Besuch lässt mir den Ort plötzlich wie die alte Heimat erscheinen.
Verlassen inmitten von Unkraut liegt mein altes Haus in der östlichen Vorstadt, und ich weiss nicht, wem
es gehört.

Tot sind die alten Bekannten, manch'Dorfgenosse verzogen.
Nur das klare Herbstwasser des Stromes, seine Nebel und Wellen sind die gleichen geblieben wie einst.

49) 病中早覺, Krank zu Beginn des Frühlings.

今朝枕上覺頭輕, 強起塔前試脚行, 羶膩斷來無氣力, 風痰惱得少心情, 煖銷
霜瓦津初合, 寒減冰渠凍不成, 唯有愁入鬢間雪, 不隨春盡逐春生。
Heute morgen fühlt'ich meinen Kopf auf meinem Lager etwas leichter.
Mit Ueberwindung stand ich auf und versuchte vor der Treppe zu wandeln
Seitdem ich mich von Fleisch- und Fettgenuss enthalte, habe ich viel Kräfte verloren.
Die Grippe hat mir hart zugesetzt, und meine heitere Stimmung ist geschwunden.
Die Wärme hat das Eis der Dächer aufgetaut, und nach langem tropfts wieder vom Dache.
Seit die Kälte wich, sind die Kanäle nur mehr zum Teil zugefroren.
Doch auf meinen Schläfen liegt infolge vielen Kummers Schnee,
Der nicht mit dem Frühling schwindet, sondern in dessen Verlauf nur immer mehr wird.

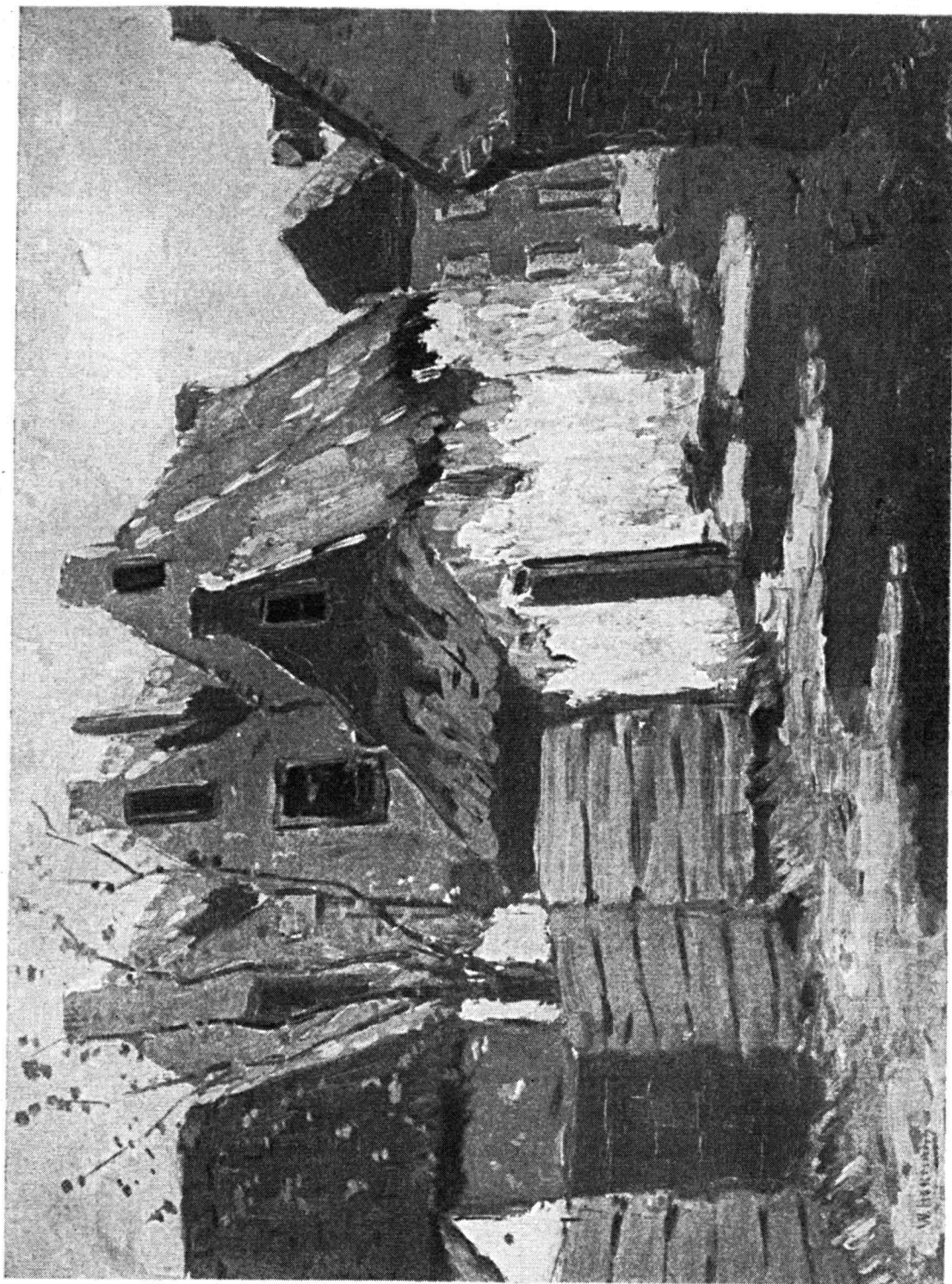
50) 東墟晚歇, Abends ruhe ich auf dem Hügel östlich von Wei-ts'un.

涼風冷露蕭索天, 黃蒿紫菊荒涼田, 遠家秋花少顏色, 細蟲小蝶飛翩翩, 中有
騰騰獨行者, 手挂漁竿不騎馬, 晚從南澗釣魚回, 歇此墟中白楊下, 褐衣半故
白髮新, 人逢知我是何人, 誰言渭浦棲遲客, 曾作甘泉侍從臣。
Kühlen Wind und kalten Tau sendet der unfreundliche, trübe Himmel.
Gelbe Artemisien und purpurne Chrysanthemen wachsen auf den verlassenen Feldern.
Die auf den Gräbern spriessenden Herbstblumen zeigen matte Farben.

Kleine Insekten und zarte Schmetterlinge fliegen überall umher.
 Dazwischen ein einsamer Mann, der langsam dahinschreitet.
 Seine Hand hält eine Angelrute, führt nicht mehr wie einst eines Pferdes Zügel.
 Abends kehrt er aus der südlichen Schlucht vom Fischfang heim.
 Und ruht sich aus auf diesem Hügel unter der Silberpappel.
 Sein härenes Kleid ist längst verbraucht, sein Haar vor kurzem ergraut.
 Wissen die Leute, die ihm begegnen, wer er ist?
 Wer würde es glauben, dass dieser Fremdling da am Ufer des Wei-Flusses
 Einst dem kaiserlichen Gefolge im Kan-ch'üan-Palaste angehört hat.

De dichter Po Chü-i, wiens gedichten hierboven door den bekenden Sinoloog Von Zach voor ons Gedenkboek zijn vertaald.

Katwijk, Holland. Oleh W. Harman. Dari Collectie Dr. Lie Tjwan Kiat.
荷蘭村景 哈曼作 李全傑醫收藏

Vijfentwintig jaren drukkunst in Nederlandsch Indie.

door :

S. TERWEY

Directeur N. V. Koninkl. Boekh. en Drukkerij G. Kolff en Co. Bat.-C.

WANNEER mij mocht worden gevraagd een artikel te schrijven over een onderwerp van willekeurige strekking, zou ik mij vermoedelijk eenige malen bedenken en trachten vervolgens aan deze (schoon vereerende) opdracht te ontkomen. Maar toen de heer Ang Jan Goan mij vroeg om een paar woorden te zeggen over drukken in Indie, vijfentwintig jaren geleden..... wel, toen verklaarde ik mij daartoe dadelijk bereid.

Nog pas vierde ik mijn vijfentwintigjarig jubileum en ook toen passeerden honderdtallen herinneringen in bonte rij de revue. Nog zie ik mijzelf aankomen, ruim vijfentwintig jaren geleden in een Batavia, waar geen enkele asfaltweg was en waar een auto een zeer opvallende verschijning vormde. Ik zie me nog gaan naar de boekdrukkerij. Wat was ik — gewoon aan de Hollandsche omgeving — verbaasd die tengere figuren: Chinezen zoowel als Inlanders — het zware werk op de groote snelpersen te zien verrichten. Er waren twee sterke koelie's noodig om de zware vorm voor een dagblad op de pers te krijgen, maar het overige werk werd door de Chineesche toekang zelfstandig verricht. En spoedig zou mijn verwondering veranderen in bewondering als ik zag hoe deze nijvere menschen het zware werk, desnoods uren en uren achter elkander konden volhouden. Een rustperiode van slechts een half uur was voldoende om een werkdag van acht uren in een van tien of twaalf uren te doen veranderen. En ik verbaasde mij over de schamele belooning welke voor deze arbeid werd vergoed.

Hoe zeer is dat alles veranderd en — gelukkig! — verbeterd. Wat zagen die werkplaatsen er uit, stoffig en vuil. Voor een vakman, gewoon aan Hollandsche toestanden,

waren de indrukken allerwonderlijkst. Het was voor een Westering iets vreemds, te zien, dat de letterzetter op een bankje zat terwijl de vreemde indruk toen nog versterkt werd doordat alle Chineesche zettters nog getrouw de haartvecht droegen, welke al naar gelang van familieomstandigheden werd versierd met een blauw of een wit strikje aan het eind.

Nadat het vreemde er een beetje afgesleten was en ik m'n eerste beginmoeilijkheden had overwonnen, de taal een beetje had aangeleerd en wij, Westering en Oosterling, elkander wat hadden leeren begripen groeide allengs ook onderlinge waardeering.

Al spoedig leerde ik mijzelf heel gelukkig voelen. In Europa had ik in den goeden ouden tijd alle onderdeelen van het vak doorloopen. Ik was als het ware opgegroeid tusschen de drukpersen en het vak bevatte niet veel geheimen meer voor me. Van moderne inrichtingen in Holland was ik overgeplaatst naar de nog zeer primitieve drukkerijen in Java. Kon het anders of het werken moest hier succes en voldoening bieden?

Het grootste genoegen was in die dagen wel het verbeteren van ander werk. Dat klinkt vreemd, maar wanneer een werkmán na veel zwoegen met een resultaat kwam, dat niet voldoende verzorgd was, dan kon ik dikwijls met een paar aanwijzingen het resultaat verbeteren, of zelfs de zethaak nemen en zijn zetsel verbeteren. Dan kwam er een dankbare blik in de oogen van den werkmán — die eenvoudige, weinig-eischende werkmán — en dan zei hij glimlachend: La..... toean bisa sendiri!

Dat was iets nieuws, omdat toenmaals de doorsnee-bedrijfsleider meer administratief dan technisch ontwikkeld was.

Ik dwaal af en zou bijna weer op mijn eigen jubileum terug gaan komen. De bedoeling van deze inleiding (en het is mijn schuld niet, dat ik daar zelf een rol in speel) de bedoeling van deze inleiding was slechts aan te geven, hoe ik Indië toen vond: de vakman-zetter was niet bijzonder ontwikkeld en kon dat ook niet zijn, omdat er niemand was, die zich de moeite getroostte hen tot vaklieden op te leiden. Dat zou echter spoedig veranderen. Zij waren van goeden wille en is in staat alles te leeren, wat men hen leeren wilde.

De Indische drukkerijen van toen.....

Er werd nog niet gedacht aan kleurendruk. Er werd wel eens een zwakke poging gedaan..... dan werden één of twee regels op een vel papier in zwart, de andere in rood gedrukt, of iets dergelijks.

Cliche's werden niet gemaakt in Indie. Er waren zeer bekwame Chineesche stempelsnijders, die lijnen en figuren in hout of zachte metalen sneden, maar een werkelijk cliché moest nog altijd uit Holland komen en drukker en klant moesten een maand of drie wachten voordat het cliché er was.

Dit was een groot nadeel voor de Indische drukkers. Zoowel het land als particulieren, die cliché-werk noodig hadden bestelden maar liever het heele drukwerk in Europa.

Ik begreep al spoedig, dat het verstandig zou zijn, wanneer we een zincografie begonnen en daardoor werk, dat anders met het oog op de plaatjes in Holland moest worden gemaakt, bij ons hielden. Zodoende was Kolff de eerste particuliere drukkerij in Indie die een zincografie kreeg.

Daarstraks zei ik al, dat het werk dat de zettters presteerden (hoe vlijtig ze ook waren) maar heel primitief was. Toch waren er

te weinig zettters. De drukkers vochten bijna er om en in heel korte tijd liepen de loonen van zes gulden per week tot twaalf gulden per week op.

Om dat tekort aan zettters een beetje te verhelpen besloot de heer Admiraal (van Albrecht en Co.) als leider van de Federatie van Drukkerspatroons, een typografische vakschool op te zetten, terwijl men ook een gratis vakblad oprichtte: het Grafisch Tijdschrift, dat op het oogenblik nog bestaat.

Een ander middel om het zetten wat beter te maken, waren wedstrijdstriden welke we uitschreven en waaraan toekangs over heel Java medededen.

Zooals het met méér mooie plannen gaat, ging het ook met onze typografische school. We hadden ons een cursus gedacht van een jaar of drie, waarna we volwaardige zettters zouden afleveren. Maar zoodra de leerlingen de eerste beginselen onder de knie hadden, begrepen ze dat ze bij een dagblad of in een kleine drukkerij wel een paar gulden per week konden verdienen en ze verdwenen stuk voor stuk. Geen enkele leerling hield het de volle drie jaren uit.

Je beleefde de wonderlijkste gevallen met die zettters uit de oude school. Wanneer je aan een jongmaatje, die aanleg vertoonde voor het vak, vroeg of hij naar de Typografische School wilde, (met andere woorden, hem in de gelegenheid wilde stellen zijn vak goed te leeren en daardoor mettertijd een behoorlijk inkomen te maken) moest je heelemaal niet verbaasd zijn, wanneer hij prompt vroeg: „Toewan bajar brapa?” Ze wilden het vak wel leeren..... mits ze er voor betaald werden.

Ik zei, dat we geen flauw idee hadden, oorspronkelijk van cliché's maken, hier in Indie. Toen we die eigen zineografie kregen begonnen we met eenvoudige lijncliché's, later zelfs rastercliché's, maar het duurde toch tot na de oorlog, voordat we begonnen met ook maar be-

hoorlijk driekleurendruk cliché's te vervaardigen.

De eerste keer, dat ik probeerde aan m'n drukkers uit te leggen hoe een driekleurendruk tot stand komt en ze door een vergrootglas liet zien, dat dan drie verschillende cliché's (rood en geel en blauw) over elkander heen werden afgedrukt, konden zij hun lachen moeilijk bedwingen. Dat was te gek om los te loopen, dat je al die puntjes, waaruit de cliché's bestonden, naast en langs elkander moest afdrukken... dat werd natuurlijk nooit wat!

En men zie thans eens naar het werk dat van de Indische persen komt. En dan neme men niet in de eerste plaats werk in oogenschouw dat onder leiding van Europeanen door Inheemsche krachten wordt gemaakt... neen, men neme het werk dat geheel wordt vervaardigd onder leiding van hier-geborenen. En dan zal men moeten toegeven, dat het niet onder behoort te doen voor het werk van andere landen, waar ook ter wereld. Men vergelijkte dan niet — zooals men dat dikwijls doet — het beste product van het eene land met héél gewoon werk van een ander, maar men ga uit van de dagelijksche productie der twee te vergelijken landen.

En dan mag men het oordeel rustig afwachten.

Dan zal blijken, dat vooral onze nijvere Chineesche medeburgers in Java de laatste vijftien à twintig jaren zich zoo hebben ontwikkeld, dat zij, als gelijken kunnen worden geacht in hunne prestaties met de omringende landen en in vele opzichten zelfs het werk, elders gemaakt, overtreffen.

Ik heb hier voor mij liggen het vorige Nieuwjaarsnummer van de *Sin Po*. Men zie de rustige zetwijze der pagina's, het zuivere drukken en afstellen der cliché's, zoowel in één, twee als driekleurendruk. En men bedenke dat dit alles, ook het etsen der cliché's met al de versieringen gemaakt werd door de

Sin Po, zonder dat ook maar één Europeaan zich er mede bemoeide.

Het is een compliment voor beiden, voor de Chineesche kracht, dat hij dit resultaat bereikte en voor de Europeesche kracht dat hij een steentje mocht bijdragen tot deze ontwikkeling van de drukunst, door dit alles den hier-geborene bij te brengen zoo ver dat deze resultaten, buiten hem om verder, werden en worden bereikt.

In het algemeen heeft men bij een jubileum een gelukkig gevoel dat men zooveel jaren heeft mogen stand houden, storm en wind trotseerend, hoeveel sterker wordt men bevangen door dit gevoel van geluk, wanneer niet alleen stand werd gehouden, maar wanneer ook nog vooruitgang valt te constateeren. Vooruitgang niet alleen in grootte en omvang van het bedrijf, maar in ontwikkeling en beschaving. Men begripte dit niet verkeerd: het geeft vreugde wanneer men kan getuigen niet alleen te hebben gewerkt ten eigen faveure maar wanneer men ook vruchten ziet van deze arbeid in de verdere ontwikkeling en beschaving van deze landen en volken.

Dat is de vorm arbeid, die vreugde geeft en bevrediging, de vorm van arbeid, welke ook de Uwe is, mijnheer de Directeur en Hoofd-redacteur..... gij tweeën en Uwe staf van medewerkers.

Dat is de vreugde, welke U moet voelen, wanneer ge de *Sin Po* ziet: dag na dag en week na week en jaar na jaar..... zich rijend tot deelen, die stille getuigen zijn van harden en onverdroten arbeid aan de welvaart en de ontwikkeling van dit groote en rijke land.

Vijfentwintig jaren drukunst in Indie..... dat zijn vijfentwintig jaren van opbouw. En het zij mij dan vergund U mijn beste wenschen aan te bieden voor de komende periode van vijfentwintig jaren.

Doe Dse-tjhoen.

Novelle van Lie Foe-yeu *).

Uit het Chineesch voor ons Gedenboek vertaald door
Dr. M. G. Pernitzsch, Berlijn.

DOE DSE-TJHOEN leefde in den tijd van den overgang van de Noordelijke Djou naar de Soei Dynastie **). Hij was toomeloos en droeg weinig zorg voor de erfenis van zijn voorvaderen; door zijn sterke neiging tot uitspattingen, fuiven en nietsdoen smolt zijn hebben en houden zienderoogen weg. Op zijn familie kon hij niet rekenen, die voor hem slechts minachting over had. Ten slotte kwam hij op een dag in den winter naar de hoofdstad Tjhangen; het was reeds laat in den avond hij had nog geen hap gegeten en wist niet, wat te doen. Doelloos wandelde hij van de Oostmarkt naar de Westervoorden: zichtbaar leed hij van honger en koude. Met een diepen zucht keek hij naar den hemel op en toen naderde een oude man, op een staf leunende, die hem vroeg: „Waarom zucht gij, heer?” Doe Dse-tjhoen stortte zijn hart uit, maakte zich boos over de gierigheid van zijn verwanten en schilderde zijn berooiden toestand in felle kleuren. „Met hoeveel zoudt gij denklijk kunnen rondkomen?” vroeg de oude man. „Nou, met 30 — 50.000 Cash ***) zou er wel iets te beginnen zijn.” „Dat is niet genoeg, maakt een ander voorstel!” „Goed, laat ik zeggen 100.000 Cash!” „Niet genoeg!” „Een millioen!” „Nog niet voldoende!” „Drie millioen!” „Dat is al beter,” zei de grijsaard, haalde uit zijn wijde mouw een snoer met 1.000 Cash te voorschijn en vervolgde: „Dit voor vandaag, morgen tegen middaguur verwacht gij mij op de Per-

zische passer aan de Westermarkt, maar wees niet te laat!”

Op het afgesproken tijdstip kreeg Doe inderdaad de toegezegde drie millioen; de oude man ging onmiddellijk weer weg, zonder zijn naam mede te deelen. Doe Dse-tjhoen was thans weer rijk, en zijn neiging tot verkwisting kwam prompt terug, want hij kon zich niet bedwingen. Vet waren zijn paarden, makkelijk en fijn zijn kleeven en er waren makkers genoeg om met hem te fuiven; van muziek, dans en zang genoot hij in het huis der dansmeisjes en van een ordelijken levenswandel was geen sprake. Nauwelijks twee jaar duurde het, of zijn rijkdom raakte op. Eerst kwamen goedkoopere kleeven, rijtuigen en paarden in plaats van de kostbare, daarna ezels* in plaats van de paarden en per saldo ging hij te voet. Ten slotte was alles weer als tevoren, weer wist hij geen raad, en weer stond hij zuchtend aan de Westervoord. Weer stond de oude man naast hem, als geroepen, greep hem bij de hand en zei: „Nu zijt gij weer zoover, dat is toch merkwaardig! Mag ik U weer met een kleinigheid helpen?” Diep beschaamd kon Doe geen woord zeggen; de oude man werd opdringerig, totdat Doe, diep gedepremeerd, hem voor zijn hulpvaardigheid dankte. „Dus morgen op dezelfde plaats als destijds!” Doe kwam hoewel neerslachtig en ontving tien millioen. Weliswaar was hij thans vast besloten een ordelijk leven te leiden, maar de invloed van de beide dwergen Sjih-dji en Loen-je-doen *) was sterker. Nauwelijks was het geld in zijn handen, of hij veranderde van opvatting, en viel terug in de oude liederlijkheid; nog geen twee jaar, en hij was arm als tevoren. Voor den derden keer ontmoette hij den grijsaard aan de Westervoord; overweldigd van schaamte, verhuide hij zijn gelaat en wilde verder loopen, maar de

oude man hield hem bij de mouw vast en riep uit: „Ha, hoe stom!” Toen gaf hij Doe dertig millioen en zei: „Als dit ook niet helpt, kan niets U tegen de diepste armoede beschermen.” „Ik ben een ergelijke deugniet geweest en op een dwaalspoor geraakt,” antwoordde Doe Dse-tjhoen, „bijna was ik te gronde gegaan. Mijn aanzienlijke familie wil niets meer van mij afweten, gij echter hebt mij drie keer geholpen, hoe kan ik mijn dankbaarheid bewijzen? Met zooveel geld kan ik veel goeds doen, weduwen en weezen voeden en kleeden en mijn naam in eere herstellen. Ik ben U eeuwig dankbaar; nadat ik de noodige maatregelen voor alles zal hebben getroffen, stel ik mij geheel tot Uwe beschikking.” „Ik heb mijn plannen,” antwoordde de oude man, „zoodra gij klaar zijt, moet gij op den Nieuwjaarsdag van het aanstaande jaar komen; gij zult mij vinden onder de cypressen van Lao-djun **).”

Doe Dse-tjhoen zorgde voor de huisvesting van vele weduwen en weezen in het Huainan-gebied, en begaf zich dan naar Yangdjou en omstreken, waar hij vele honderd morgen land kocht. Hij liet wegen aanleggen en voor de weduwen en weezen meer dan honderd huizen bouwen; ook zorgde hij voor het huwelijk van zijn nichten en neven. Op de nieuwe woonplaatsen werden tempels voor de voorvaderen gebouwd; Doe's grootmoedigheid vervulde allen met euthousiasme en ieder zwoor hem eeuwige dankbaarheid. Toen alles voorbereid was, ging hij op het opgegeven tijdstip naar de afgesproken plaats. De oude Taoist wachtte fluitend op hem, en klom met hem de Hwasjan (Bloemenberg) op naar de Yuntjaifeng (Wolken-toren-top). Nadat beide ongeveer 40 Lie ***)) hadden geloopt, zagen zij een aanzienlijk, goed onderhouden gebouw,

*) Omtrent Lie Foe-yeu is slechts bekend dat hij tot de bekende schrijvers van de Tang dynastie (618 — 907 n. Chr.) behoort.

**) Einde van de zesde eeuw n. Chr.

***)) Cash, op Bali Kepeng genoemd, is een oude Chineesche kopermunt met een gat. 10000 Cash is ongeveer f 0.60, maar ultraard was in het oude China de koopkracht veel grooter.

*) Personificaties van diepzittende, onherstelbare euvels.

**) „Oude heer”; bedoeld is de wijsgeer Lao-dse.

***)) 1 Lie = ± 500 M.

dat niet op de woonstede van gewone menschen leek: Boven zag men bontkleurige wolken, terwijl phoenixen en reigers erom heen cirkelden. De beide reizigers traden een groote hal binnen; in het midden stond een negen voet hooge medicijnoven, waaruit purperen vuurschijn opklaarde die ramen en deuren bestraalde; negen meisjes, schoon als edelstenen, stonden erom heen. De oven werd door den groenen draak en den witten tijger gehouden.

De avond viel, de grijsaard kwam terug, niet in zijn gewone kleeding, maar met een gele kap en een purperen mantel der magiërs. Hij gaf Doe drie witkleurige pillen en een beker wijn, en gelastte hem dit gauw in te nemen; hij spreidde dan langs den westelijken muur een wit tijgervel uit, ging erop zitten, het gelaat naar het Oosten gekeerd, en zei op bevelenden toon: „In geen geval mag je ook maar één enkel woord zeggen! Hoewel eerbiedwekkende geesten, kwade duivels, booze geesten, wilde dieren, de hel zelf jij en jouw naaste familieleden op duizendvoudige manier zullen kwellen, het is alles maar schijn. Je mag je niet roeren en niets zeggen; moet kalm blijven en geen vrees koesteren! Met kan je geen leed overkomen! Met al de krachten van jouw hart denk aan mijn woorden!” Na dit gezegd te hebben, ging hij weg.

Plotseling zag Doe Dse-tjhoen een reusachtigen, met water gevulden ketel. Nauwelijks was de Taoïst weg, of er verschenen vlaggen en wimpels, speren en harnassen en duizenden van wagens, tienduizenden ruiters vervulden berg en dal, hemel en aarde beefden van het lawaai. Een was er, die zich de „groote generaal” noemde; meer dan een vaam was hij hoog, man en paard met een gouden kuras! Verblindend was zijn glans en zijn lijfwacht bestond uit honderden met zwaarden en speren gewapende soldaten. Hij reed voor de hal en riep: „Wie ben jij, die het aandurfte voor mij, den grooten generaal, te verschijnen?” Zijn lijfwacht bedreigde Doe met getrokken zwaarden en drong er op aan dat hij bekende, hoe hij heette, en waarom

hij hier was gekomen. Doe echter antwoordde niet. Zij dreigden hem te onthoofden en mikten op hem, wedijverende in oorverdoovend lawaai. Doe echter zweeg. Razend van woede reed de generaal weg, en nu kwam de verscheurende tijger, de giftspuwende draak, de tibetkat, de leeuw, de adder en nog veel ander ongedierte, die hem met razend gebrul dreigde te zullen bijten en verscheuren. Doe echter bleef onbewogen, en gauw verdween het spookverschijnsel. Toen ruischte een geweldige regen met bliksem en donder, het werd angstwekkend donker, vurige raderen draaiden rechts en links van Doe rond, het onweerlicht flitste om hem heen; zoodat hij de oogen moest sluiten. Spoedig steeg het water buiten de hal, totdat het een vadem diep was, bliksems flitsten, de donder dreunde, het was alsof bergen en stroomen waren gebarsten en de ondergang der wereld aanstaande was. Na korten tijd echter werden de golven kalmer, Doe zat kaarsrecht en lette er niet op.

Toen kwam de generaal terug, vergezeld van runderkoppige beulsknechten en misvormde kabouters, die een grooten ketel met ziedend water voor Doe plaatsten en dubbelzijdige lansen zwaaiden. Op bevelenden toon zei de generaal: „Geef je naam op, en je bent vrij, anders word je met de lansen gespietst en in het ziedende water geworpen!” Wederom antwoordde Doe niet, toen werd zijn vrouw naar de trappen van de hal gesleept. „Geef jouw naam op, en zij wordt gespaard,” zei de general op de vrouw wijzende. Doe zei niets, de vrouw werd zoo gegeeseld dat haar bloed stroomde, met pijlen beschoten, geslagen, verzengd en gebrand; talloze martelingen moest zij ondergaan en weenend riep zij uit: „Weliswaar ben ik maar een stom wijf, dat je geen eer aandoet, maar meer dan tien jaar lang heb ik jou handdoek en kam aangereikt *), en ben er gelukkig mee geweest. Thans hebben de heeren duivels mij gepakt en martelen mij ondragelijk. Ik durf niet naar jou te kijken,

kruipend nader ik mij, van één woord van jou hangt mijn leven af. Niemand is zonder menschelek gevoel, heb jij dan geen medelijdend woord voor mij over?” Als regen vloeiden haar tranen, zij smeekte en schold, maar Doe trok zich niets van haar aan.

„Denk je dat ik jouw vrouw niet zou kunnen ombrengen?” riep de generaal uit. Hij liet mortier en stamper brengen, en de vrouw van de voeten af duim voor duim verbrijzelen. Zij schreeuwde hartverscheurend, Doe echter bleef onbewogen. „Deze schurk is inderdaad wel ervaren in magische kunsten,” zei de generaal, „ik kan niet toestaan dat hij nog langer in deze wereld vertoeft.” Doe Dse-tjhoen werd onthoofd, zijn ziel gepakt en voor den helschen rechter gesleept. „Dit is dus de magiër van de Yün-thaifeng?” riep de vorst van de hel uit, „in de hel met hem!” Zoo gebeurde het, en Doe onderging de straf van het gloeiende koper, de ijzeren roede, den mortier, de beenderenmolen, het vuurbed, den ziedenden ketel, den messenberg, den zwaardenboom, kortom, geen helsche marteling bleef hem bespaard. Doe echter dacht aan hetgeen de oude man gezegd had, vond alles nog dragelijk en zuchtte niet eens. Ten slotte meldden de knechten van de hel, dat alle martelingen op Doe waren toegepast en de helsche rechter zeide: „Deze kerel is een Yin-dsee **), een donkere misdadiger, hij zal niet als man, maar als vrouw worden wedergeboren en wel als kind van den Assistent-Magistraat Wang Tjin van het district Danfoe in de afdeeling Soeng-djou.”

Doe Dse-tjhoen werd als vrouw wedergeboren en was vaak ziek; bijna geen dag verging, of de artsen kwelden haar met acupunctuur, branden en medicijnen. Dikwijls kwam het haar voor dat zij op een vurig bed moest liggen, zoo ondragelijk waren de pijnen, maar nooit uitte zij een kreet van pijn. Als volwassen meisje was zij van aardig uiterlijk, maar stom. De familie

*) Zinnebeeld van vrouwelijke zorg voor den man.

**) Yin = vrouwelijk, maar ook „betrokken” (van het weer), „donker”.

noemde haar het stomme meisje, en haar verwanten plaagden haar op alle mogelijke wijzen, zonder dat zij ooit een woord sprak. In dezelfde stad leefde een „Djin-syh” *), Loe Gwee genoemd, die van haar schoonheid hoorde en op haar verliefd raakte. Hij gelastte een bemiddelaarster met de familie Wang te spreken, en deze weer erop dat het meisje niet kon spreken, Loe Gwee echter zei: „Als zij maar een deugdzame echtgenoot is, wat hoeft zij dan nog te spreken? Beter een stomme vrouw dan één met een al te flinke tong!” De familie Wang stemde nu in het huwelijk toe, Loe Gwee zond de bruidscadeaux en nam het stomme meisje tot vrouw. Een paar jaren leefden beiden in de beste verstandhouding en een zoon werd geboren, die op een leeftijd van twee jaar reeds alle in knapheid overtrof. Op zekeren dag hield Loe Gwee het kind in zijn armen en praatte met zijn vrouw, zij antwoordde echter niet. Op alle mogelijke manieren tracht hij haar aan het spreken te brengen, tevergeefs. Toen werd hij boos en riep uit: „In oude tijden minachtte meester Djia zijn vrouw, omdat zij nooit lachte, toen hij echter een fasant schoot, kon zij zich niet langer bedwingen. Ik kan mij met Djin niet vergelijken, en als geletterd man schiet ik geen fasanten.” Doch de vrouw, antwoordde niet. Loe Gwee, in hoogste woede ontstoken, vergat opeens al zijn liefde voor het kind, pakte het bij de voetjes en verbrijzelde zijn hoofdje met één slag op een steen, zoodat het bloed overal rond spatte. Doe beminde haar kind van ganscher harte, vergat onverwachts haar belofte en riep uit: „Ih!” Nauwelijks was de klank weggestorven, of Doe zat weer op zijn vroegere plaats met tegenover hem den Taoist. Het was pas het vijfde uur van den namiddag, purperen glans vervulde de hal en rondom gloeiden groote vuren, die de ruimte met verblindend licht vervulden. Zuchtend zei de grijsaard: „Een groote fout werd ge-

maakt, daar zit ik nu!” Hij rukte zich een paar haren uit en wierp ze in de ketel, kort daarna gingen de vlammen uit. De Taoist vervolgde: „Mijn zoon, jouw hart had vreugde, toorn, verdriet, vrees en kwade begeerten reeds vergeten, maar nog niet de liefde. Had jij niet „Ih” geroepen, dan zou mijn elixer thans klaar zijn en ook jij onder de geniën worden opgenomen. Helaas, niet gemakkelijk bereikt iemand de bekwaamheid daar toe! Het elixer zou ik opnieuw kunnen toebereiden, maar jij, mijn zoon, behoort nu weer aan de aardse wereld toe. De poging is mislukt!”

Langs een grooten omweg geleide de de grijsaard Doe Dse-tjhoen terug. Bij het heen gaan keek deze nog eens terug: De oven was een puinhoop, in het midden stak een ijzeren staf, zoo dik als een arm en een paar voet lang. De Taoist ontdeed zich van zijn gewaad en sloeg met zijn mes den staf stuk.

Doe Dse-tjhoen ging naar huis terug, beschaamd, omdat hij zijn belofte niet was nagekomen. Hij streefde naar zelfvolmaking en trachtte de fout te herstellen; nog eens beklom hij de Yunthaifeng, trof echter niemand aan. Zuchtend en met een droevig hart keerde hij naar huis terug.

DE „SIN PO” ALS JOURNALISTIEKE LEERSCHOOL.

„Eigenaardig is zeker, dat alle drie Chineesch-Maleische dagbladen van Semarang een gewezen redacteur van de „Sin Po” tot journalistiek leider hebben uitverkoren..... Zelfs de „Perniagaan” te Batavia heeft meer dan eens onder redactioneele leiding van een gewezen „Sin Po”-man gestaan. Als praktische leerschool der journalistiek heeft de „Sin Po” hier blijkbaar een goede reputatie.”

(Koloniaal Studien, Juni, 1935, p. 207).

UIT DE JOURNALISTIEKE JEUGD VAN EEN BEKEND PUBLICIST.

„Wat Sir Frank Swettenham, oud-gouverneur van Singapore, in zijn „Federated states of Malaya” ronduit verklaard heeft, dat genoemde gewesten hun bloei te

danken hebben ten eerste aan hun natuurlijke hulpbronnen, ten tweede aan Chineezinnen en pas in de derde plaats aan de Britsche Regeering is, als we Britsch in Nederlandsch veranderen, ook voor Nederlandsch-Indië van toepassing.

En niet alleen het economische leven, ook de verdere cultuur van Nederlandsch-Indië is bij de eeuwenlange aanraking sterk door Chineezinnen beïnvloed.

Dat verder de kennis van Oost-Azië bij de toekomstige ontwikkeling der gebeurtenissen om de Pacific, ook voor onze aanstaande burgers noodzakelijk is, behoeft niet nader aangetoond te worden.”

T'ang Leang Li in „De Taak” (Semarang) van 15 Sept. 1927. (De heer T'ang is thans de bekende Editor v. „The People's Tribune” en de „China to-day Series” te Shanghai, tevens schrijver van „China in Revolt” en „minister plenipotentiair” der Chineesche regeering).

DE BETEKENIS DER CHINEESCHE PERS!

In het *Geneesk. Tijdschr. v. N. I.* (19 Juni 1934) merkt Prof. Dr. C. D. de Langen het volgende op: „Nadat wij in November en December van het vorige jaar er op gewezen hadden, dat vermoedelijk een groot deel der encephalitiden bij Chineesche kinderen samenhangen met het gebruik van lood bevattende toiletpoeders (in verband met de *Sin Po* prijsvraag), is door de Chineesche pers een krachtige actie ingezet om de Chineesche moeders te waarschuwen tegen het gebruik van deze voor hun zuigelingen zoo hoogst gevaarlijke poeders. En het resultaat is merkwaardig geweest. Vanaf 18 December tot 3 Mei is geen enkel geval van encephalitis op onze kinder-afdeeling opgenomen, terwijl ook door de Chineesche doktoren geen gevallen werden waargenomen. Zelfs Dr. Kwa, die een zeer groote ervaring op dit gebied bezit, heeft in deze periode geen enkel geval kunnen opsporen.”

*) Geleerde die voor het derde staatsexamen geslaagd is, ongeveer „doctor in de letteren”.

„A journalism teacher looks at journalism“.

By VERNON NASH, Yenching University, Peiping.

THE Persians have a popular saying to the effect that the aspect of any mountain depends upon the angle from which it is viewed. This article indicates the appearance journalism has to one who for more than a decade has looked at the vocation from the point of view of a teacher engaged in an attempt to provide professional educational training for it.

Among other journalists, the teachers of journalism are at once forced upon the defensive. The former simply cannot understand how a newspaperman could choose an educational field in preference to the more direct participation of a „working journalist“. My explanation of this mystery will also constitute the first point I would make in an elaboration of the topic, „As I See Journalism“.

There is no other profession, it seems to me, unless it be education itself, in which so great and rapid reforms can be accomplished merely by an improvement of the personnel engaged in it, as contrasted with alterations in the system itself. All journalists are agreed that our profession needs and must have men and women of sound education and high ethical character. Where shall we look for them in sufficient numbers, if not in the colleges and universities of every country?

It is useful and suggestive for each one of us to seek to set down specifically the ways in which his own profession seems to differ from others. In making that attempt for my own specialty, I would list the following „Distinctive Characteristics of Journalism“:

(a) Almost everyone is openly assertive, or secretly convinced, that he could improve upon the products of journalists. This observation is often made somewhat facetiously but there is a sufficient element of reality behind the

assertion to make it a factor in the prestige and functioning of the profession.

(b) In no other profession, probably, is the corruption or incapacity of a minority so damaging to the reputation of all. The public is inclined to think of journalism as an integrated whole.

(c) No other profession has so continuous and intimate an entree to so large a number of persons. Members of other professions are called into service only when required, usually in some emergency, as lawyers and physicians, or they serve only a section of the population. Almost every literate person reads some journalistic publication every day, and usually in the receptive quiet of leisure hours.

(d) By reason of (c), journalism has unique power. Potentially, always, and actually in many cases, journalists have more influence than members of any other profession. This is true whether the effect is for good or evil.

(e) The subject-matter handled by journalists is as broad as life itself, though the techniques peculiar to it are less extensive than in other vocations. In one sense, this fact makes the journalist's task more easy; in another sense, his work simply cannot be done thoroughly well. Any reasonably bright individual can enter journalism and „get by“: no human being can possess an intellectual command of the contents of an Encyclopaedia.

The extent and wholesomeness of a publication's influence depends chiefly upon this question: How disinterested, public-spirited and high-minded is its personnel? The crucial point in answering this question is the character of the owner or controlling executive director. Four main kinds of control have been tried throughout the world, as follows: independent in-

dividuals; joint ownership by a group; organisational control by a political party, a commercial corporation or some semi-public institution; government or state control. In my opinion (following what still seems to be the dominant attitude of Anglo-Saxon countries), the most satisfactory control is by an individual or journalistic group whose dominant purpose is to advance and serve public welfare.

While it will be agreed that a paper should be sufficiently successful commercially to maintain fair salary and wage levels and to pay a fair return upon the capital invested (so long as we operate within a profit-motive economy), an attempt to make a journal primarily a big money-maker usually defeats its own ends.

Generally speaking, the best papers by purely professional standards are also the most prosperous. A publication's financial success depends upon the ability to produce a paper which will merit the confidence and win the allegiance of the reading public.

Two outstanding tendencies threaten the independence and single-minded public service of journalism today. The first is millionaire ownership. Very wealthy men too often secure control of papers for reasons of vanity or power or both. They are not professionally motivated, neither are they interested in making more money. They simply crave the prestige which comes with the control of a great paper; they are often not satisfied with a mere influencing of public opinion but are determined to make their own point of view prevail merely by volume of repetition and not on its merit alone.

The other threat comes from official suppression and compulsory government propaganda. Under such regimes, only one point of

view is permitted to be promulgated. Yet what individual or group anywhere has demonstrated that it has wisdom and capacity enough to dictate to a nation?

Disorganization and near-chaos which seem to impend in the midst of many counsels is no more devastating to a nation than the abuses and corruption which follow the seizing of absolute power by a single person or a group. We have no justification in history, so far as I can see, for believing that any individual or small group can be trusted with unqualified power; they invariably abuse it. Those in authority need the check of unfettered criticism and opposition.

Whatever the theoretic convictions of each of us may be on desirable systems of government, it is beyond denial that the establishment of dictatorial regimes in a country deals daily newspaper journalism an almost fatal blow. It may remain to some extent as providing hand bills for the ruling powers but its influence is decimated. All papers are too much alike and there is public lack of confidence in the contents which they do carry. What wonder that the total circulation of all newspapers in Berlin today is little greater than was the circulation of just one great daily a few years ago! The *Corriere Della Sera* of Milan was once recognized everywhere as one of the great daily newspapers of the world; today it is just one of many Italian mouthpieces of Il Duce.

Journalism is constantly referred to by journalists themselves as a „game“, though such a denomination of it is deprecated by many. What is the fascination inherent in the task which causes workers to think of it and to speak of it as do no other professional workers concerning their work? Endless variety? No, the continuously shifting scene of his labors soon becomes routine to most journalists. Other suggestions are offered con-

cerned with daily concrete happenings in which there is wide general interest, constantly near to the seats of power in business and government, unusual opportunities for self-expression.

However much each of these factors may attract persons into journalism, I believe the supreme satisfaction for most journalists is the enormous daily reproduction of oneself which modern circulations make possible. One's thoughts and observation enter the brains of hundreds or thousands. The daily offerings of a few popular writers, such as Will Rogers, Arthur Brisbane or O. O. McIntyre, are read each day by millions.

There is a similar opportunity in education. Every former student of a teacher reproduces in some degree the educator's personality and thought. When these two great methods for self-reproduction are brought together, what an amazing combination! Many have marvelled at the gross total circulation of William Handolph Hearst through his ownership of twenty-five daily metropolitan newspapers, his magazines and cinematograph holdings. But the Hearst circulation daily, in size and especially in influence, is insignificant beside the daily reproductions of Dean Walter Williams in the journals, news agencies and universities of the world today! To cite just three specific instances, the services of the Associated Press in Great Britain, China and Japan are directed today by „sons of his mind and heart“, graduates of the School of Journalism of the University of Missouri.

The anniversary number of any publication is an appropriate occasion not only to look backward but also forward. The future of journalism, as I see it, depends upon further developments in official repression and upon the unforeseen effects of developments in somewhat competing fields, especially the radio. In my opinion, the spoken radio by its intrinsic nature can not supplant printed journal-

ism; it can only supplement it. It takes so much longer to listen to an article than to read it; the listener has no power of selection and there is no way he can check back upon any item which he has failed to understand. Few could give the time required, even if they could be free at the right times daily, to hear a comprehensive coverage of all a day's news however well summarized. One can not file away clippings from a loud speaker.

The perfection of television may make it possible to place whole papers „on the air“ so that they can be read at will by the subscriber in his home. If this development should come, as I think it will, the resulting change upon the professional side of journalism would not be great; it would be merely a mechanical and commercial alteration in the methods of distribution.

A democratic and progressing free society will always have a vital need for those who observe events accurately, report them clearly and comprehensively, offer informed comments upon them for the consideration of readers, and provide wholesome and diverting material for reading in leisure hours.

Provided that the other large category in the contents of periodical publications, advertisements, are defensible in the claims they make as to the merits and values of the articles offered, journalism will also perform a vital economic function in the distribution of the output of the mass production of industry. It is socially significant that the revenues from this advertising make possible much bigger and better papers than publishers would be able to provide if they had available only the amounts which subscribers would be able and willing to pay for their papers.

For good or for ill, journalism is to be found near the heart of every modern society and the masters of this profession are unique in the potential power which they wield.

Wenschelijke wijzigingen in het Chineezen-privaatrecht.

door :
MR. LIE TJIONG TIE:

LCOALS men weet is het geheele Europeesche privaatrecht thans toepasselijk op de Chineezen, behoudens enkele uitzonderingen, terwijl mede speciale, enkel voor Chineezen geldende bepalingen zijn ingevoerd.

De invoering van dit privaatrecht (op Java en Madoera in 1919; in de Buitengewesten in 1925) heeft hare groote beteekenis. Zeer belangrijk daarbij is de intrede van de monogamie, vooral voor de positie van de Chineesche vrouw.

Dit privaatrecht is echter niet zonder gebreken en daarom is het wenschelijk hier en daar wijzigingen aan te brengen.

De belangstelling voor deze kwestie is niet over de geheele linie even groot en verschilt ook naar mate door de levensomstandigheden die belangstelling van een zekere groep voor een bepaald onderdeel van het privaatrecht wordt gewekt en dus voor die groep meer accent verkrijgt. Men zie bijv., slechts de kwestie van het arbeidscontract, i. v.m. de ingevoerde zg. crisisbepalingen. Deze materie heeft uitermate de belangstelling van de Chineesche arbeiders (werknemers) gewekt. De processen over arbeidscontracten zijn legio. Toch merkt men niet veel van een „actie” van den kant van de arbeidersklasse zelf, laat staan van anderen, behalve dan enkele zwakke, energie-looze vertooningen als daar zijn, een nietszeggend request aan een autoriteit, een weinig overtuigende rede van een Chineesch Volksraadslid, dat daarna ook verder ten aanzien daarvan zwijgt, een verzoek tot benoeming tot lid van den Volksraad van den voorzitter van de Bond van Chineesche geëmployeerden enz. enz. Wij zijn daarvoor zeker te lang in het warme Indie, dan dat wij nog energie kunnen ontwikkelen voor krachtige actie tot wijziging der betrekkelijke wetsbepalingen. Indolentie, flegma, gebrek aan eens-

gezindheid zijn hier dan niet vreemd.

Prof. Kolléwijn heeft over deze materie (Artikel 1603 X Burgerlijk Wetboek) i. v.m. de crisisbepalingen een interessante verhandeling geschreven in het Indisch Tijdschrift van het Recht (deel 139 afl. 1 1934 bl. 19 en bl. 789). Daarbij maakt hij onderscheid tusschen „lagere” (dienstboden en werklieden) en „hoogere” arbeiders (ruwweg de intellectuele arbeiders), terwijl hij de oplossing van het vraagstuk van de arbeidsovereenkomst der niet Europeesche werknemers (Chineezen) meent te moeten zoeken in de toepasselijkverklaring der Europeesche bepalingen op „hoogere” (Chineesche) arbeiders. Naar mijn meening krijgen we ook hier weer kwestie over de vraag: wie of welke categorieën van arbeiders behooren tot de „hoogere” arbeiders? Ik prefereer daarom de radikale oplossing door het Kantoor van Arbeid voorgesteld, nl. werknemers met f 4.— loon per dag of f 120.— per maand vallen onder de Europeesche bepalingen. Met één penne-streek hebben we dan alle kwestieuze vragen gecoupeerd. Het is op het oogenblik wanhopend, hoe diverse Residentierechters diverse beslissingen over hetzelfde onderwerp geven.

Een andere wenschelijke wijziging in het Chineezen privaatrecht, welke ik hier met een enkel woord wil bespreken, zou ik gaarne aangebracht willen zien in de adoptieregeling.

Wat adoptie is weet een ieder.

De adoptieregeling is ingevoerd speciaal t.b.v. de Chineezen (het Europeesche recht kent geen adoptie meer) i. v.m. het bij hen geldende vaderrechtelijke stelsel en beginsel van stamvoortzetting en vóórrouderen vereering.

Het Europeesch Burgerlijk Wetboek van 1919 paste geheel in het kader van het bovengenoemd Chi-

neesche stelsel en beginsel, aangezien dat B. W. vaderrechtelijk was. Na de wijzigingen in 1927 echter krijgt het Europeesch Burgelijk Recht het ouderrechtelijk stelsel en dit stelsel nu werkt, ingevolge art. 26 van Staatsblad 1917 No. 129, door voor Chineezen, zoodat vanaf 1927 ook de Chineezen hun vaderrechtelijk stelsel hebben moeten verlaten. In het licht beschouwd van het thans geldende ouderrechtelijke stelsel voor Chineezen, is de adoptieregeling (met hare vooropgezette vaderrechtelijke beginsel) een inicum in de wet; en vormt zij éénling temidden van het ouderrechtelijk stelsel, een rudiment van een eertijds vaderrechtelijk stelsel.

Waar nu dus de positie van de (Chineesche) vrouw bij het ouderrechtelijk stelsel gelijkstandig is aan die van den man, daar is, naar mijn meening geen reden meer om vast te houden aan een bepaling welke slechts toelaat adoptie van een MANNELIJK kind. (art. 5 S 1917 No. 129).

Ik zou derhalve deze bepaling willen wijzigen in dier voege, dat ook een kind van de VROUWELIJKE kunne rechtsgeldig kan worden geadopteerd. Dit is bovendien in overeenstemming met de Indo-Chineesche adat. Men ziet overal op Java en in de Buitengewesten, dat meisjes worden „geadopteerd” alhoewel dit rechtens niet geldig is.

Ik wil zelfs nog verder gaan, nl. dat ook gelijkgestelde Chineezen mogen adopteeren, die alhoewel zij RECHTENS vallen onder de Europeesche bepalingen, van landaard toch Chineezen blijven, (gelijkstelling is geen naturalisatie).

Het privaatrecht van de gelijkgestelde Chinees verschilt slechts zeer weinig van de niet gelijkgestelde. Naar mijn meening bestaat er geen gezwaar het recht tot adopteeren ook toe te kennen aan gelijkgestelde Chineezen.

五代人雪漁圖

Toekang ikan dan saldjo.
Oleh artist jang tida terkenal di djeman Lima Dynasty.

A brief historical-sketch of the Chinese consulate general at Batavia, Java.

by :

F. T. SUNG, Consul General of China, Batavia.

COMMERCIAL intercourse between China and the Netherlands has taken place for several centuries, and concluded between them a Treaty of Commerce and a Consular Agreement. The Treaty of Commerce was signed during Ching Dynasty on the 6th of October, 1863, at Tientsin, by His Excellency Tsong Hau, Vice-President of the Board of War, Minister Plenipotentiary, Commissioner for the Commercial Affairs of the Three Northern Ports, etc. and His Excellency J. A. des Amorie van der Hoeven, Special Plenipotentiary of His Majesty the King of the Netherlands to China. The copies of the Treaty of Tientsin, containing sixteen articles with one additional clause, after having been ratified by both Imperial Courts, were Exchanged on the 26th of July, 1865, at Canton between His Excellency Kuo Tsung Tac, Viceroy of the Kwangtung Province, and His Excellency Minister Van der Hoeven. This Treaty contains stipulations precluded by and similar to those in the treaties already concluded between China and other powers, mainly provisions as to the preferential rights for the Netherlands, such as the despatching of a Minister and number of Consuls to China, freedom of trade and residence for Netherlands subjects and permission to follow their lawful professions and occupations in China, freedom of preaching by the Netherlands missionaries in China, measures to be drawn up for the protection of Netherlands vessels and property in China, and regulations to be drawn up in regard to the chartering of ships, payment of and exemption from duties, examinations of cargoes, fines for breach of rules, issuance of import and export permits, and loading and unloading of goods, as effecting Netherlands subjects

trading in China, and, besides, that the consular jurisdiction is to be enjoyed by the Netherlands subjects in China was also stipulated.

The Imperial Court of the Ching Dynasty, viewing the large number of Chinese merchants residing in Netherlands East Indies, had seen the necessity of establishing consular offices in the Netherlands colonies to take care of their interests. Since the year 1891, the

Chinese Minister at The Hague had been repeatedly making proposals to the Imperial Netherlands Government towards that end, but so far nothing had been accomplished. Until the year 1908, the Waiwupu again cabled Minister Lou Tseng Tsiang in Holland instructing him to take up the same proposal with the Imperial Netherlands Government and at the same time communicated with the Netherlands

Mr. Fartsan T. Sung, the present Consul-General.

現任駐荷總領事宋發祥先生

Minister at Peking urging him to bring the matter to the attention of the Foreign Office at The Hague. Not until after more than a year exchange of opinions on the topic began to take place at The Hague, while the question of nationality of those Chinese born in Netherlands colonies was much in dispute.

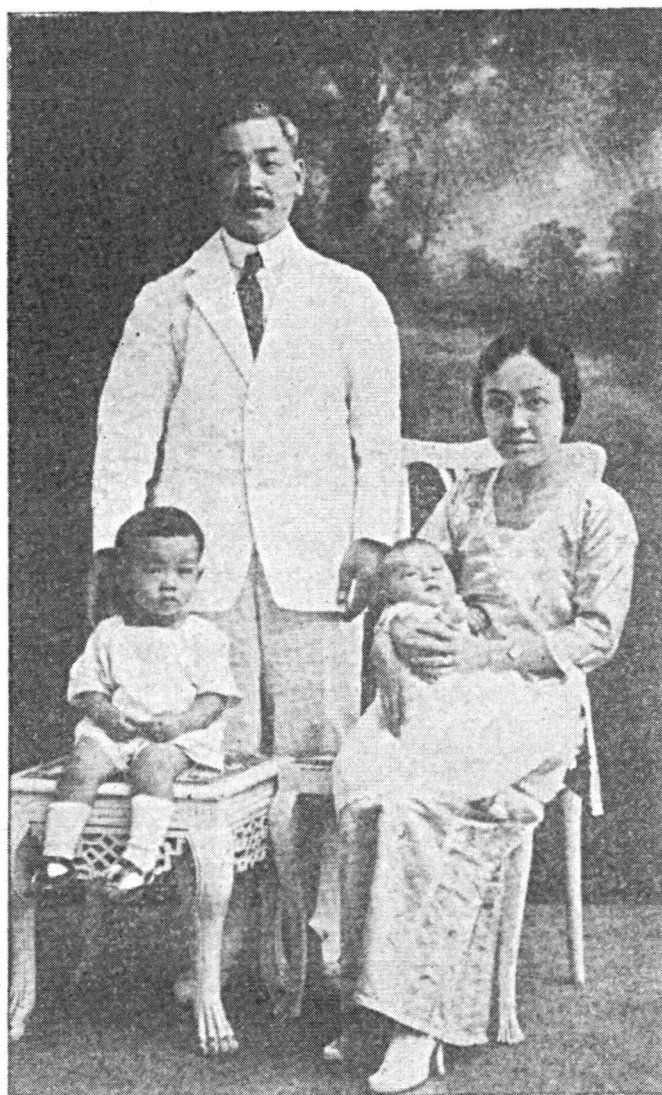
A leave was granted to Minister Lou Tseng Tsiang to return to China to negotiate with the Netherlands Minister Beelaerts van Blokland at Peking. The Imperial Court of the Ching Dynasty, having been very anxious to establish consular offices for the protection of the oversea-Chinese interests, had to concede on certain points and agreed to the Consular Agreement composed of seventeen articles, which was signed on the 8th of May, 1911, at Peking, by Minister Lou Tseng Tsiang and Minister Beelaerts van Blokland, and notes were exchanged on the same date regarding the understanding as to nationality of Chinese born in Netherlands territories. The understanding reached was that China admitted that, with reference to the nationality of Chinese born in Netherlands colonies or territories, in case of any doubt on the meaning of the Netherlands subject, the laws of the Netherlands colonies or territories should be applied, and, on the other hand, the Netherlands admitted that whenever a Chinese going to China and desiring to acquire the Chinese nationality he would be free to do so, or whenever he goes to reside in any other country he would be free to retain or to renounce his Netherlands nationality. According to Article 17 of this Consular Agreement, it was fixed that five years after the treaty began in force the one party could at any time notify the other party for its nullification, from which date it would remain valid for another year. There might be some misunderstanding on this point, because some people might think that it has been fixed that if the treaty should not have been modified within one five-year period then it would take another five-years for one party to make any notification to the intention for its nullification

or modification. The Ministry of Foreign Affairs at Peking once issued circular instructions on the interpretation of this point.

Upon the conclusion of the Consular Agreement in 1911, the Waiwupu at Peking immediately transferred Mr. Soo Rai Chau, Chinese Consul-General at Singapore, to be the Consul-General in Java for the Netherlands East Indies, who, on account of the Revolution in China and subsequently the founding of the Republic, resigned his post. As his resignation was rejected, he arrived at Batavia with Secretary Mr. Teng Ting Ying and one clerk and an interpreter,

and one servant, on the 11th of August, 1912, being heartily welcomed by the Chinese community. The Governor General of Netherlands India received Mr. Soo in audience on the 16th August and immediately on the same day the Office of the Consulate General of China at Batavia was inaugurated in the Hotel des Indes. On the 23rd of August in the same year the Consulate General was temporarily established at Gang Holle, Weltevreden, and was later removed to No. 99 Tanah Abang Heuvel, Weltevreden, on the 30th of September 1912.

On November 4th, 1913, Consul-

Mr. and Mrs. Owyang Kee with their children. This photo was taken when they were in Batavia.

影留屬家其及生先祺陽歐事領總故巴駐前

Mr. Wu Huang, Consul-General during the year 1926-1927.

前駐巴總領事伍璜先生

General Soo received an urgent telegram from his family, bringing him the sad news of the death of his father. On account of his mourning, he was granted leave to return to China, and immediately Mr. Ouyang Keng, then Chinese Consul-General at Panama, was appointed Consul-General in Java to take Mr. Soo's place, and arrived at Batavia on the 6th of August, 1914, and took charge of the Consulate General from Mr. Soo on the 7th. On account of mourning for his mother, Consul-General Ouyang Keng left for China on February 1st, 1917, and the Vice-Consul Mr. Ouyang Seng was instructed to take charge of the Consulate General temporarily.

On May 7th, 1917, Mr. Ouyang Chi, the former Consul-General's brother, was appointed Consul-General in Java and arrived at Batavia and assumed his post on July 1st, 1917. In February 1926, Consul-General Ouyang Chi was ordered to return to China to assume duties in the Ministry of Foreign Affairs and Mr. Chia Wen Yen, then Consul-General at Singapore, was appointed Consul-General to Java, who died shortly at Singapore, and another order was issued to appoint Mr. Ouyang Chi to be Consul-General at Singapore; Mr. Ho Tsang, then Consul at Vancouver, Canada, was then appointed Consul-General in Java. Consul-General Ouyang Chi, before he could manage to urge his successor Mr. Ho Tsang to come to Java, fell

ill on the 15th of August and had to be sent to hospital.

The appointment of Mr. Ho Tsang was cancelled and Mr. Wu Huang, who had been Consul-General at Honolulu, Singapore and London, was appointed Consul-General in Java by order of the 27th August, 1926. Consul-General Wu Huang arrived at Batavia with his family on the 3rd of October and assumed his office the same day. After having been granted leave of absence, Consul-General Wu Huang left for China via Singapore on July 1st, 1927, and by order Mr. Chen Si Chang, Vice-Consul, assumed charge of the Consulate General. By order of the Ministry of Foreign Affairs dated November 21st, 1927, Wu Huang was given a post in the Ministry and Mr. Yeh Kuoi Liang was appointed Consul-General in Java. By

another order dated December 10th of the same year, Mr. Yeh

Mr. Ling Goh Wang, Consul-General who was transferred to the Chinese Legation in Spain as charge d'affaires.

前駐巴總領事王麟閣先生

Mr. Chen Si Chang who was Vice-Consul for many years.

久任巴城副領事陳錫璋先生

Mr. Chang Ming, the first Consul-General sent by National Government in Nanking.

由民國政府派來第一任駐巴總領事張銘

Kuoi Liang was transferred to Manila, Philippine Islands, and Mr. Wang Ling Goh, then Consul-General at Manila, was appointed Consul-General in Java.

Consul-General Wang Ling Goh arrived at Batavia with his secretary Mr. Wang Seng Yuan on January 19th, 1928, and assumed his post on the following day. By an order dated October 24th of the same year Consul-General Wang Ling Goh was transferred to the Chinese Legation in Spain as Charge D'Affaires, who left for his new post on the 24th of November, and Vice-Consul Chen Si Chang was ordered to take charge of the Consulate General. Upon the resignation of Vice-Consul Chen owing to illness, the Ministry ap-

pointed Mr. Chang Ming, member on the Treaty Commission of the Ministry, Consul-General in Java, on December 5th, 1928.

Vice-Consul Chen left for China with his family on December 24th and the routine of the Consulate General office was kept up by Eleve-Consul Lin Ting Cheng and Chancellor Wang Seng Yuan. Mr. Ling Ting Cheng was promoted Vice-Consul by order dated 2nd February, 1929.

Consul-General Chang Ming assumed his post in Batavia on the 17th of February, 1929. In the year 1931, the Chinese merchants at Batavia organized an investigation tour of commerce to China and invited Consul-General Chang Ming to be their adviser, who left

for China, after having been granted three month's leave, with these tourists on the 25th of March by MS. Tjinegara, and the Consulate General office was in temporary charge of the Vice-Consul Mr. Lin Ting Cheng. By order of the Ministry dated 15th Juli, 1931, Consul-General Chang was transferred to Calcutta, India, and Mr. Fartsan T. Sung was appointed Consul-General to fill the vacancy.

I arrived at Batavia on the 15th of September in the same year and assumed my functions on the same day. By order issued by the Ministry in May 1932 the Consulate at Semarang was temporarily amalgamated with the Consulate General at Batavia. In order to afford conveniences to the Chinese merchants to get in touch with the Consulate General, the office was removed to No. 13 Kali Besar West, Batavia, on 20th Juni, 1932, and was again removed to No. 90 Pintoe Besar, Batavia, occupying the upstairs of the Oversea-Chinese Banking Corporation Building, on 27th December 1933. In consequence of an order issued by the Ministry in 1932, this Consulate General has been renamed as Consulate General at Batavia, instead of Consulate General in Java.

This Consulate General has turn-

Mr. Lin Ting Cheng, the present Vice-Consul.

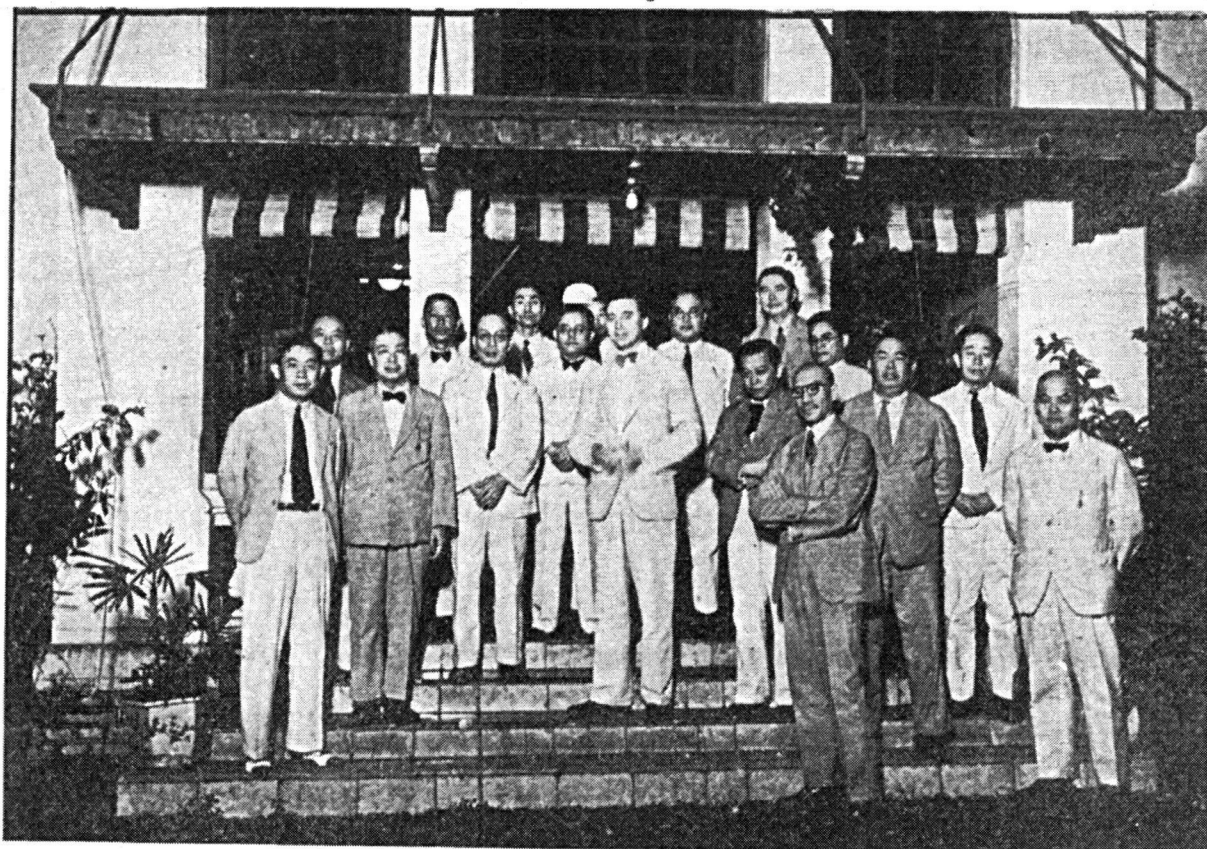
現任副領事林澄廷先生

ed over new leaf in its history after an order was proclaimed by the Ministry of Foreign Affairs in Nanking on November 16th, 1934, by

which this Consulate General is authorized to direct and supervise all the other Chinese Consulates in the Netherlands Indies.

The present staff of the Consulate General of China at Batavia consists of the following members:

Name.	Title.	Date of Arival.
Mr. Fartsan T. Sung	Consul-General	15th September 1931.
Mr. Ting-Cheng Lin	Vice Consul, Titular Consul	23rd May 1925.
Mr. Dalton T. Djang	Eleve Consul	4th July 1931.
Mr. Kwanchoh C. Chu	Chancellor	15th May 1931.
Mr. Tseng-Fu Chang	Chancellor	13th February 1932.

Mr. Thorbecke (center), former Minister of The Netherlands to China, visiting Chinese Consulate-Generaal at Batavia in 1934.

前 任 駐 華 公 使 杜 培 克 氏 在 巴 城 中 國 總 領 事 官 舍 留 影 時 在 三 十 二 年

APHORISMEN.

De opvoeding van het kind moet beginnen bij zijn grootvader.

*

Co-educatie is niet in de eerste plaats co-educatie, maar co-educatie en aan educatie ontbreekt nog wel het een en ander met of zonder co.

Zij die zoo ijveren vóór co-educatie zijn er dikwijls het minst geschikt voor.

*

Philosophie is als een vraagteken, dat zich weer in een vraagteken krult.

*

Het zijn lange gedachten, die aan korte definities vooraf gaan en vaak eindigt de gedachte met de definitie.

*

Eerzucht is zelfverraad, want men verlangt slechts wat men niet heeft.

*

Waarheid is als een bol; men kan een bol nooit heelemaal tegelijk zien, men ziet hoogstens een halve bol.

*

Men kan het streven meer waardeeren dan het resultaat, evenals de bloem vaak meer aantrekt dan

de vrucht; het streven heeft nog de bekoring van het onbereikte of onbereikbare en een schoone bloem blijft schoon zonder dat zij ooit een „lekkere” vrucht wordt.

*

Soms lijkt een kind meer op zijn grootvader dan op zijn vader, zoodat een vrouw in zoo'n geval haar kinderen reeds kiest, wanneer zij haar..... schoonvader kiest.

*

Een nul heeft alleen waarde als zij achter iets staat, niet alleen in de rekenkunde. (Uit: *De Chinesche Revue*, October, 1928).

Chinees of Indonesier?

MET het begin van het nieuwe Chineesche jaar 2479, begint een nieuw „probleem” de gemoederen in de Chineesche wereld in beweging te brengen.

Door de (thans verdwenen) *Soera Publiek* wordt de stelling verdedigd, dat de hiergeboren Chinees zich als Indonesier heeft te beschouwen en met de Indonesiërs moet samenwerken om de uiteindelijke onafhankelijkheid van Indonesië te bewerkstelligen.

De *Sin Po* is, wat de eerste helft van de stelling betreft, een andere meening toegedaan; de Chinees kan zich zoo maar niet op een gegeven oogenblik in een Indonesiër transformeeren want de overgang van Chinees tot Indonesier en in het algemeen van het eene ras tot het andere is een geleidelijk proces, dat zich voor de betrokkenen haast ongemerkt voltrekt.

Men zou zich tot Indonesiër of tot Hollander kunnen laten naturaliseeren, maar wat de natuur niet zelf heeft tot stand gebracht, heeft de gebreken van het kunstmatige en de Chinees die zich au fond Chinees blijft voelen, zou door naturalisatie slechts een onoprechte Indonesiër of Hollander kunnen zijn.

Voor de *Sin Po*-groep is het probleem „Chinees of Indonesiër?” geen probleem, omdat zij Chineesch wenscht te blijven ondanks alles, om de heel eenvoudige en afdoende reden, dat zij zich nog steeds Chineesch voelt en zij slechts zou huichelen door zich anders voor te doen dan zij in het diepst van haar hart is.

Hier valt niet veel te argumenteeren en een ieder heeft slechts voor zich zelf uit te maken tot welke rasgemeenschap hij zich het sterkst voelt aangetrokken en dit is geen kwestie van redeneering of van koele berekening aan welken kant het meeste voordeel zit of zou kunnen zitten, maar het is een zaak van het gemoed, die boven verstandelijke redeneering staat.

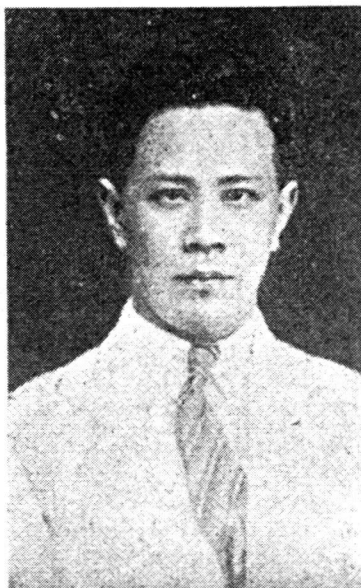
Men voelt zich Chinees of niet; voelt men zich als zoodanig, dat men dan als Chinees handele.

Doch al wenscht deze groep Chineesch te blijven, zij ziet zich zelve als Aziaat in ruimer verband en als mensch zooals ieder mensch in zijn beste oogenblikken zich mensch voelt.

Als Aziatische groep kan zij niet anders dan sympathiek staan tegenover het streven van een mede-Aziatische groep om zich op te heffen uit een toestand van politieke afhankelijkheid en als mensch onder menschen kan en moet zij medewerken aan de hoogste menschelijke idealen: de kiem leggen voor een waarachtige volkeren-broederschap in een heel verre toekomst en streven naar wereldvrede, waarvoor men moet ijveren zonder er..... de dupe van te worden.

Zelfs bij uitstek internationaal

T'ang Leang Li.

De heer T'ang, eertijds onze Londensche correspondent is naar een bericht in de „*Sin Po*” van 9 October j.l. door de Chineesche regering benoemd tot „Minister Plenipotentiary”.

georiënteerden als Van Kol, Jaurès, Hjalmar Branting, Vaillant en vele andere Socialisten, erkennen de waarde van het nationaliteitsbeginsel en zijn van meening, dat nationaliteit en internationaliteit geen tegenstellingen zijn, doch noodwendige aanvullingen van elkander. ¹⁾

„Nationalisme en internationalisme kunnen ongetwijfeld samengaan”, zegt ook de meer „nationalistisch” gezinde Prof. Mr. J. A. van Hamel. ²⁾

„Nationale en cosmopolitische geest sluiten elkaar in geen deele uit”, aldus Dr. Georg Brandes. ³⁾

Ellen Key wijst er eveneens op, dat de wereldliefde de vaderlandsliefde niet overwonnen heeft en dat beide geen tegenstellingen zijn, maar alleen stadia van dezelfde ontwikkeling, „stadia, die elkaar niet vernietigen in een ziel, die groot genoeg is om beide in zich op te nemen”. ⁴⁾

Summa summarum: onze groep wenscht Chineesch te blijven, omdat zij in haar hart Chineesch blijft, maar zonder eigen ras en eigen stamland te verloochenen, ziet zij zichzelf ook als mensch, die uit welbegrepen eigen belang en uit idealisme, wenscht mee te werken aan de opheffing in den ruimsten zin des woords van het eene menschedom, waartoe ook wij en allen — ook onze vijanden — ten slotte behooren en dit is gebaseerd op het reeds dieper beseftte inzicht, dat wij in laatste instantie elkaar..... noodig hebben. (Uit: *De Chineesche Revue*, April, 1928).

1) H. H. van Kol, De komende vrede en de sociaal-democratie, p. 9.

2) Grondslagen van Nationale Politiek, p. 17.

3) „Vr. v. d. dag” Febr. 1919.

4) De nieuwe maatschappij, p. 320.

De Chineesche pers als advertentie-medium.

De betekenis der Chineesche pers, zoowel de Maleisch-Chineesche als de Chineesche, wordt bepaald door de plaats, die het Chineesche element hier inneemt en wij overdrijven niet als wij zeggen dat er geen tak van het economische leven te noemen is, waar de Chinees niet direct of indirect bij betrokken is.

Als pioniers in vele gevallen, als stimuleerende en distribueerende factor in velerlei opzicht, als verkoopers en koopers spelen de Chineezzen hier een gewichtige rol.

De autohandelaren, die een reclamecampagne opzetten en soms de Chineesche pers als quantité négligable meenen te kunnen beschouwen mogen het volgende wel in hun ooren knopen.

„Het aantal nieuwe wagens, dat de Indische markt per jaar opneemt belooft om en bij 10.000 stuks, waarvan plus minus 75 pro-

cent wordt afgenomen door de Chineesche en Inlandsche koopers, het leeuwendeel natuurlijk door eerstgenoemde groep, terwijl de Europeesche samenleving ongeveer 25 procent van het kwantum opneemt.

Voor menigeen zullen deze cijfers verrassend zijn en toch berusten zij op een veeljarige ervaring van een bedrijf, dat op de belangrijke plaatsen zijn filialen heeft,” aldus de heer H. Ukkerman, directeur van Fuchs en Rens, in het Nieuwjaarsnummer van *De Locomotief* (1929).

Het taxi- en autobusbedrijf is zooals men weet eveneens voor een uiterst belangrijk deel in Chineesche handen.

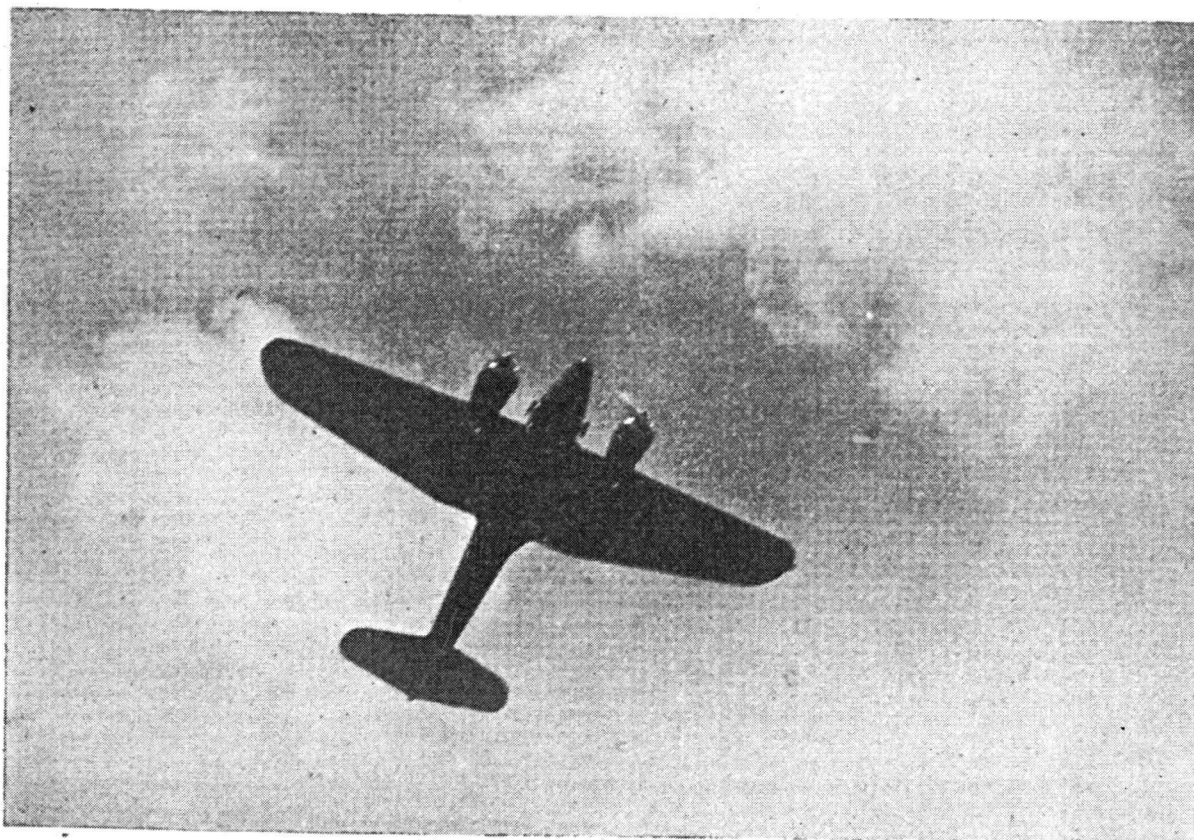
Ook van het modernste verkeersmiddel, het vliegtuig, maken van alle Oosterlingen hier te lande, de Chineezzen het meeste gebruik. De eerste Oosterling, die de luchtreis

Nederland—Java heeft gemaakt is een Chineesch student, de eerste Oosterling die op Java een vliegbrevet heeft behaald is een Chinees (de heer Khouw Khe Hien) en eveneens de eerste Aziatische sportvlieger die Indie per vliegtuig een bezoek heeft gebracht (de heer Ong Ee Lim uit Kwalalumpur).

Op een der jaarmarkten heeft men aan den ingang voor de aardigheid de juweelen getaxeerd, die de binnenkomende Chineesche dames droegen en men is tot een bedrag gekomen van een miljoen gulden of daar omtrent; de heeren juweliers, die de waarde van de Chineesche pers als reclame medium nog steeds niet willen beseffen, kunnen dit interessante en leerzame experiment voor zich zelf herhalen.

Het zal aan de marmerwerkers wel niet onbekend zijn, dat het kostbaarste graf in Indie (van ver over

Het eerste Chineesche sportvliegtuig in Indië.

1. De PK—KKH, het eerste Chineesche sportvliegtuig, eigendom van den heer Khouw Khe Hien, die hiermee met luitenant Ter Luin naar Europa en terug heeft gevlogen.

Ook op sportgebied is de Chinees hier onder de Oosterlingen in menig opzicht de pionier.

de f 100.000.—) dat van een Chinees is en wel het mausoleum van den heer Khouw Oen Giok te Laanhof (Batavia).

Wat „Ai Marmi Italiani”, de ontwerper en bouwer van het mausoleum besteed heeft aan advertenties in de Chinese pers, is waarlijk geen verloren geld!

Als men het telefoonboek opent slaat dan ziet men weer direct, wat de Chinese groep op handelsgebied beteekent.

Neemt men bijv. het telefoonboek van Batavia dan constateert men, dat onder de rubriek „Toko's” meer dan de helft van het totale aantal in Chinese handen zijn. Van de 16 rijsthandelaren zijn er 11 Chinese en de tien firma's die uitsluitend autoonderdeelen verkopen zijn alle Chineesch bezit! Verder zijn van de 13 ledikantenhandelaren niet minder dan 12 van Chineesch landaard, van de 24 kleermakers 21 en van de 20 juweliers minstens 10. Onder „ledershandel” vindt men onder 9 niet minder dan 8 Chinese namen en 11 van de 16 restaurants staan onder Chineesch beheer evenals haast alle batikkerijen en zoo kan men nog een heel tijd doorgaan!

Doch ook buiten den handel is de Chinees niet bepaald een te verwaarloozen factor. Onder de Chinese groep vindt men niet alleen groot- en kleinhandelaren, ambachtslieden, landbouwondernemers, fabrikanten, bankiers, onderwijzers, journalisten, maar ook een steeds grooter wordend aantal dok-

ters, advocaten, ingenieurs en andere academici met zeer verschillende en steeds toenemende behoeften en eischen. Per ultimo 1904 werd volgens de heer M. Foltynsky (hoofdagente van de Nilmij te Semarang) slechts voor een bedrag van f 6.000.000 op het leven van Chinezen verzekeringen gesloten; per ultimo 1928 is dit reeds gestegen tot f 53.000.000! Volgens taxatie van de Nanyang Assurance Agency betaalt de Chinese groep in Indië elk jaar zes miljoen guldens aan diverse assurantieprijzen!

Ook op sportgebied slaat de Chinees geen al te slecht figuur.

De tenniskampioen van Java is een Chinees (Kho Sin Kie) en zoo ook de biljart kampioen (Tjoa Sie Lian) en menigmaal is een Chinese voetbalclub de kampioen in haar ressort.

De West-Java-kampioen voor badmintonsingles 1934 is eveneens een Chinees (Then Giok Soel).

Men klaagt dikwijls over de moordende Japansche concurrentie, doch de Japanner klaagt niet, doch neemt gewiekst de tenniskampioen van Java in dienst. Dit zal de Japansche tenniskampioenen en tennishallen in ieder geval geen kwaad doen.

De handelaar in sportartikelen mag opteekenen, dat vooral het jongere geslacht onder de Chinezen practisch gesproken alle takken van sport beoefent, van tennis tot volleybal, van paardenrennen tot kleiduiven schieten en van zwemen tot schaken.

Wie de Chinese groep, niet alleen direct als verbruiker, doch ook als distributeur wenscht te bereiken, kan niet straffeloos de Chinese pers verontachtzamen.

De bekende uitgever Maatschappij J. B. Wolters te Batavia plaatste op een keer een advertentie in de *Sin Po* naar aanleiding van een door haar uitgegeven vitaminenkaart en het resultaat is dat deze kaart thans zelfs hangt aan den wand van de..... Yenching University te..... Peiping!

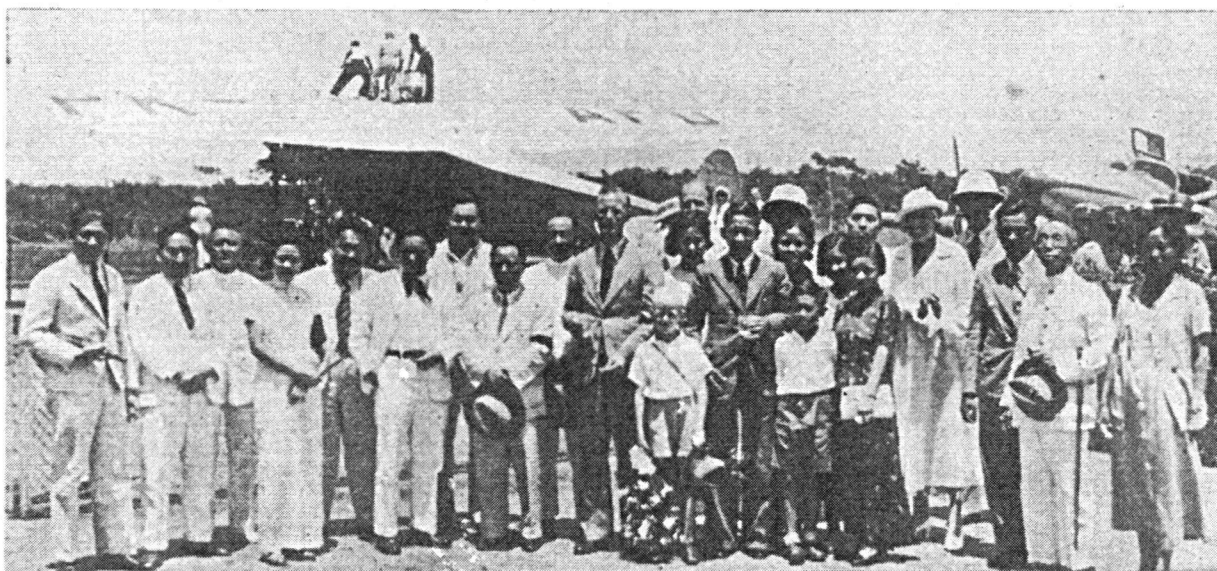
Het is velen misschien nog onbekend dat de Chinese en Maleisch Chinese bladen verspreid en gelezen worden tot in de verste uithoeken van den Indischen archipel en zelfs daar buiten.

Informaties aan de verschillende postkantoren zullen dit bevestigen.

Zoo heeft om maar een voorbeeld te noemen de *Sin Po* abonnees van alle rassen tot zelfs in Hollandia, Toel, Niki-niki, Siroei, Kotamobagoe, Soumlaki, Namlea Timor-Delhi Kuala Pilah, Jesselton en zelfs..... Mauritius!

De bekende econoom E. Helfferich heeft eens in „Economisch Statistische Berichten” (No. 551) gezegd, dat als de Chinees er niet was men hem zou moeten uitvinden.

De Chinese pers behoeft men niet meer uit te vinden, ze bestaat al lang (de *Sin Po* treedt reeds haar 25sten jubileumsjaargang binnen!) en biedt U zelfs haar diensten aan. (Uit: weekblad *Sin Po* van 13 Oct. 1934).

2. De eerste Chinese sportvlieger na zijn volbrachte vlucht te Tjililitan gehuldigd (Nov. 1935).

清孫枯仿維關山行旅

Djalan goenoeng.
Oleh Sun Koo, Tsing Dynasty.

25 JAREN „SIN PO”.

door:

HERMAN SALOMONSON, Directeur van „Aneta”.

DE *Sin Po*, het grootste Chineesche blad van Nederlandsch-Indië, met eene Maleische editie, viert het feest van zijn 25-jarig bestaan.

De gebeurtenis is van belang. En stellig is zij van belang voor het centrale persagentschap van Nederlandsch-Indië, dat zoo aangename betrekkingen met de Chineesche pers onderhoudt, en in het bijzonder ook met de *Sin Po* en haren leider.

De *Sin Po* vertoont in hare dubbele verschijning van Chineesche en Maleische edities het symbool der positie van de nijvere Chineesche medeburgers in deze gewesten. Immers ook zij zijn het groote land hunner vaderen toegewend en tegelijk het nieuwe vaderland en de taal die daar gesproken wordt door zoovele landgenooten.

De beide edities van de *Sin Po* de Chineesche en de Maleische, vormen de tastbare uitdrukking van de goede betrekkingen in deze samenleving.

Zij vormen daarvan spiegels.

Dat deze spiegels altijd zuiver mogen blijven, dat zij het bewegen van de wereld in en rondom deze gewesten altijd mogen blijven weerspiegelen met een volkomen helderheid, is de wensch waarmee ik het jubileerende blad begroet.

Het kan zich ten deze altijd overtuigd houden van Aneta's hartelijken wil tot samenwerking. Want in de samenwerking tusschen blad en persbureau liggen de mogelijkheden tot een zoo snel en ruim mogelijke voorlichting van het publiek.

Wat het geschreven woord betreft, dat in de courant de aanvul-

lende commentaar vormt op de zakelijke berichtgeving, hebben onze Chineesche medeburgers eene traditie op te houden van een dulzenden jaren oude letterkunde.

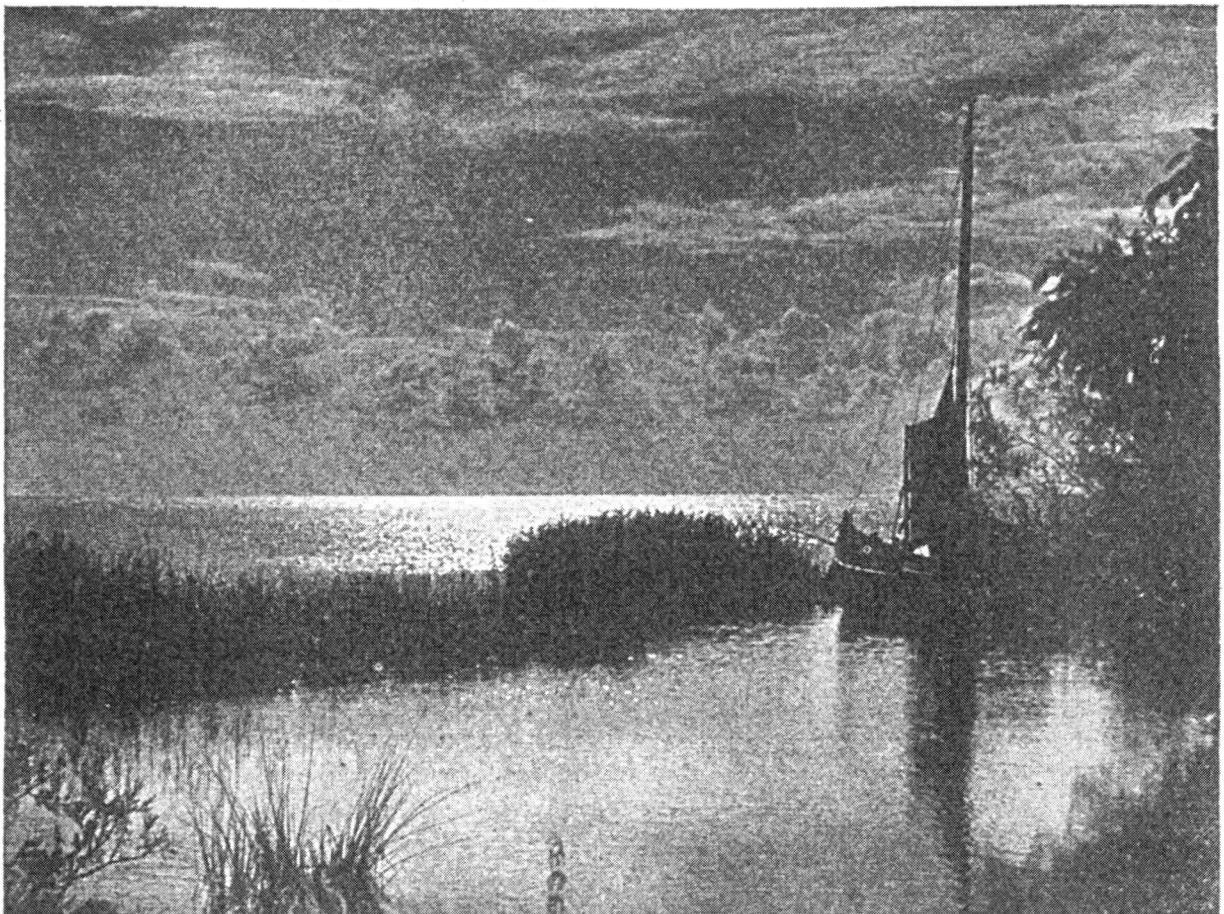
Dat deze trouw aan de schoone letteren ook tot uitdrukking moge komen in hun pers is mijn tweede wensch bij dit jubileum.

Want de oude Chineesche wijsheid houdt ons immers voor dat de mensch zijn geluk behoort te vinden in zijn voor schoonheid, zuiverheid en zelfbeheersching.

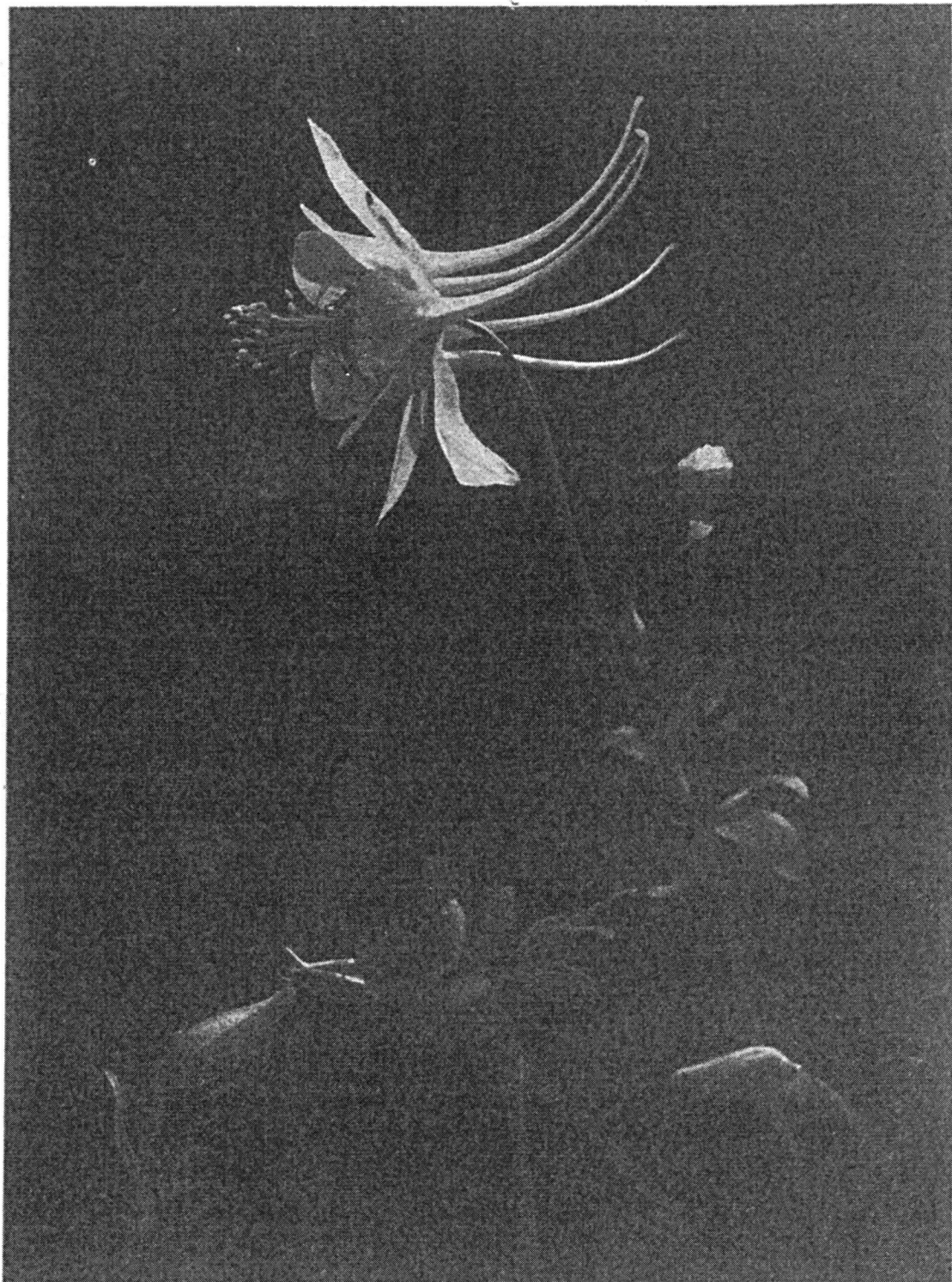
En dit alles zijn deugden die, juist in moeilijke tijden, waarin dit jubileum valt, minder gemist kunnen worden dan ooit.

De *Sin Po* vertegenwoordigt een geest van hooge moreele traditie.

Dat zij die in de tweede kwart- eeuw van haar bestaan met eere moge blijven dragen!

Morgenstemming. Tjoewatja pagi-pagi di pinggir laot. 光晨濱海 Oleh Dr. Georg. Vaeth.

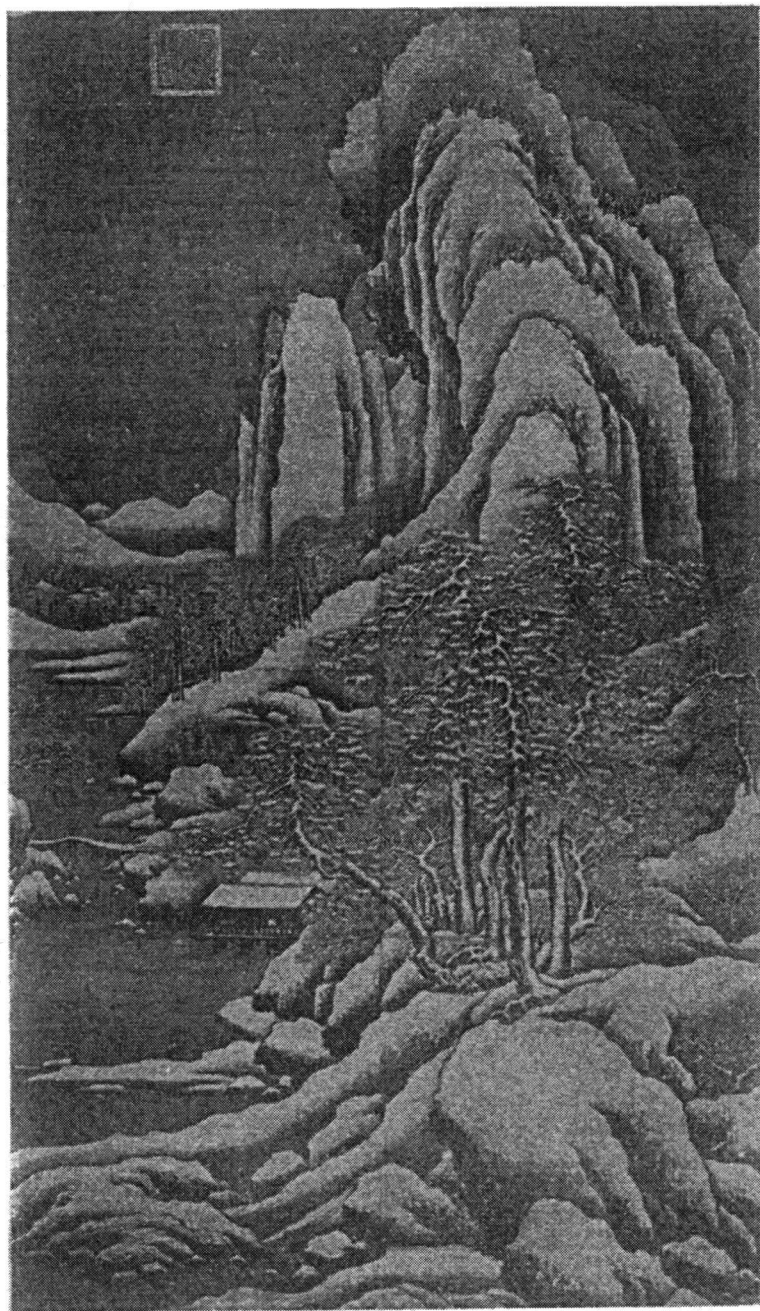
Boengah Aquilegia.

花蘭美北

Oleh Kurt Hege.

Pemandangan di Pcentjak, Buitenzorg.

朱德潤雪溪歸棹

Kali di antara goenoeng-goenoeng jang tertoeoep saldjo.
Oleh Chu Teh Yun, Yuan Dynasty.

雲根作

白雲舊畫真得
 一幅人物前年
 年之舊作尚有最
 其情當時亦有不
 滿意之處今覺
 得此畫雖不甚完
 美而知得公三十餘
 年所手筆亦作
 自己年齡與視
 故再記數筆留
 存親者勿作故紙

民國十六年六月

廿九日雲根再筆

